

II. OBRAZLOŽENJE

Pročišćeni tekst

0. UVOD

Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN br.:90/92, 29/94 i 10/97.) ustrojena je Općina Mljet sa sjedištem u svom najvećem, od ukupno četrnaest naselja, u naselju Babino Polje.

U skladu s odredbama Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 35/99 i 61/00) Općina Mljet i Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet - Zavod za urbanizam i prostorno planiranje sklopili su 7. srpnja 1997. godine ugovor broj.: 37/97-19 za izradu elaborata pod nazivom "Prostorni plan uređenja Općine Mljet" u daljnjem tekstu Plan.

U Plan su ugrađeni i svi planski napuci određeni Izvješćem o stanju u prostoru Općine Mljet i navedeni u Programu mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Mljet, koje je prethodno prihvatilo Općinsko vijeće Općine Mljet (Službeni glasnik Općine Mljet br: 1/98 i 3/00).

Tijekom proljeća i ljeta 2000. godine izvršeni su obilasci prostora Općine, i održani su sastanci s vodećim ljudima Općine. U istom vremenu obavljene su sve radnje potrebne za izradu odgovarajućih kartografskih podloga na kojima se trebao izrađivati Plan.

Glavni planerski i tehnički posao obavljen je tijekom ljeta i jeseni 2000. i 2001. godine u Zagrebu na Arhitektonskom fakultetu - Zavodu za urbanizam i prostorno planiranje.

Konzultantska stručna suradnja ostvarena je s MINISTARSTVOM KULTURE, UPRAVOM ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE, Konzervatorskim odjelom u Dubrovniku za dionicu zaštite kulturnih dobara. Nadalje, radovi su vršeni uz stalan kontakt kako s nositeljem izrade, tako i s organizacijama zaduženim za infrastrukturu Općine. Za promet: HRVATSKA UPRAVA ZA CESTE, Zagreb, ŽUPANIJSKA UPRAVA ZA CESTE, Dubrovnik, MINISTARSTVO POMORSTVA, PROMETA I VEZA, Lučka kapetanija, Dubrovnik., RH, DUBROVAČKO-NERETVANSKA, ŽUPANIJA, Ured za pomorstvo, Dubrovnik, veze: SREDIŠTE POŠTA DUBROVNIK, Dubrovnik, telekomunikacije: HRT, Zagreb, vodnogospodarstvo i odvodnja: HRVATSKE VODE, Vodnogospodarski odjel za vodno područje dalmatinskih slivova, Split, vodoopskrba: NPKL d.o.o., Korčula. elektroopskrba: HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA, "ELEKTROJUG", Dubrovnik.

Tijekom rada na izradi Plana konzultirani su i pojedini relevantni stručnjaci.

Cjelokupan rad na izradi prijedloga Plana završen je u siječnju 2001. godine kada se pristupilo procesu javne rasprave u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 35/99 i 61/00), Uredbom o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova (NN 101/98) i Statutom Općine Mljet. Tijekom 2000. godine održano je nekoliko sastanaka koji su prethodili samoj javnoj raspravi u svim naseljima Općine. Glavna prethodna rasprava o Nacrtu prijedloga prostornog plana uređenja Općine Mljet održana je 5. ožujka 1991. godine u Babinom Polju. Javna rasprava s javnim uvidom održana je od 26. studenog 2001. do 28. prosinca 2001. godine. Nakon stručne analize pristiglih primjedaba na 14. sjednici Općinskog vijeća Općine Mljet održanoj 24. veljače 2002. godine prihvaćen je konačan prijedlog Plana, te je upućen na daljnji postupak.

A. RAZLOZI IZRADE PLANA

Prošlo je više od dvanaest godina od izrade Prostornog plana (bivše) općine Dubrovnik (1986) u sastavu koje se nalazila današnja Općina Mljet.

Od momenta izrade navedenog Plana došlo je do temeljitih promjena društvenog uređenja. Došlo je i do promjena u samom pristupu izradi prostornih planova temeljem, među ostalim, i općih ciljeva citiranih u narednom dijelu teksta Plana, a koji su u cijelosti navedeni u Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske.

Možemo navesti: tri grupe razloga za izradu novih prostornih planova:

- Političke promjene dovele su do novog administrativno-teritorijalnog ustroja, koji nije u skladu s postojećom prostorno-planskom dokumentacijom, što stvara znatne poteškoće i otežava ostvarenje nužnih prostornih, urbanističkih i graditeljskih zahvata. One su omogućile novi način gospodarenja i zapošljavanja što u urbanističkom smislu daje nove mogućnosti i postavlja nove zahtjeve.

- U okviru političkih promjena, bitno je naglasiti, promijenio se i imovinsko-pravni sustav, koji je uveo privatno vlasništvo umjesto društvenog i javni interes umjesto opće društvenog. Ovaj moment bitno utječe na oblikovanje novog pristupa u urbanističkom i prostornom planiranju postavljajući mnoga nova ograničenja, iz čega proizlazi nužna potreba stalnog usklađivanja interesa raznih korisnika prostora poradi postizanja optimalnih prostorno-planskih rješenja.

- Slijedom europskih i svjetskih trendova promijenili su se kriteriji zaštite okoliša, zaštite kulturne i prirodne baštine, te zaštite krajobraza, njegovih osobitosti i njegovog lokalnog identiteta. Plod je to novih spoznaja, ali i pojačane svijesti o potrebi znatno veće skrbi za naslijeđeni prostor i očuvanje tradicijske slike kraja. U dosadašnjoj prostorno-planskoj dokumentaciji, koja se temelji pretežno na kvantitativnom modelu razvoja, ta je skrb bila uglavnom deklarativna.

Stoga, kao posljedica novih stavova i pooštrenih kriterija zaštite prostora nameće se potreba ispravljanja dosadašnje metodologije i ustaljene sheme izrade dokumenata prostornog uređenja gdje su prevladavali funkcionalni i kvantitativni modeli razvoja. Od navedenih modela prostornog razvoja potrebno je danas odustati ili ih prilagoditi novim spoznajama realistične ravnoteže usklađujući međusobno mogućnosti prostora da podnese određene namjene s jedne strane i potrebe za prostorom s druge strane, a u skladu s principima održivog razvoja, kako ne bi došlo do nepovratnog uništenja neobnovljivih prirodnih resursa. Neusklađenost važećih prostornih planova s novim stavovima na temelju kojih se danas pristupa izradi prostornih planova uređenja i želje da se ima jedan cjelovit temeljni dokument prostornog uređenja Općine osnovni su razlozi pristupanja izradi Plana.

Shvaćajući navedene temeljne razloge, a i neke druge, te spoznavajući vrijednosti prostora i važnost njegove buduće očuvanosti, Općinsko poglavništvo i Općinsko vijeće Općine Mljet odlučili su pristupiti izradi te:

- u skladu sa zakonskim obvezama i još uvijek važećim Prostornim planom (bivše) općine Dubrovnik uskladiti prostorno-plansku dokumentaciju s novim političkim

ustrojem Županije i u tom kontekstu odrediti položaj Općine Mljet, poštujući još uvijek važeći Prostorni plan (bivše) općine Dubrovnik;

- detaljnom evidencijom i revalorizacijom spomenika graditeljske i prirodne baštine, evidencijom i vrednovanjem krajobraza, kako prirodnog tako i kultiviranog (modificiranog), ali i umjetnog (antropogenog), čuvajući identitet ambijenta, zaštititi u najvećoj mogućoj mjeri kulturno i prirodno nasljeđe Općine, kao buduće temeljne podloge razvoja turizma;
- zaštititi prostor od uništavanja, neracionalnog trošenja, od nekvalitetne i nedovoljno promišljene izgradnje, svađanjem svega navedenog na što je moguće manju mjeru;
- preispitati građevinska područja u još važećem Prostornom planu (bivše) općine Dubrovnik i smanjiti ih tamo gdje su pretjerano i nepotrebno velika, povećati ih gdje je to nužno, odnosno, predvidjeti (čak i) nova na onim mjestima gdje će ona doprinijeti razvoju i zadržavanju stanovništva u zavičaju ne remeteći time osnovna polazišta i ciljeve zaštite prostora;
- prikupiti podatke od relevantnih organizacija o postojećoj komunalnoj infrastrukturi i prikazati planove razvoja;
- detaljnom obradom prostora Općine dati prilog izradi što kvalitetnijeg Prostornog plana uređenja Županije.

B. ZAKONSKI OKVIRI

Temeljni zakonski okviri za izradu Plana su Ustav Republike Hrvatske, Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (1977), Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 35/99) i Zakon o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 35/99 i 61/00). Zakonom o prostornom uređenju propisana je dokumentacija, dokumenti i postupci, koji se moraju donositi ili trajno obavljati, a koji su polazište ili osnova za izradu Plana.

Ustavne odredbe o korištenju i zaštiti prostora ugrađene su u četiri članka:

„Članak 2.

Sabor Republike Hrvatske i narod neposredno, samostalno, u skladu s Ustavom i Zakonom, odlučuje (...)

- o očuvanju prirodnog i kulturnog bogatstva i korištenju njime.“

„Članak 3.

(...) očuvanje prirode i čovjekovog okoliša (...) najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske.“

„Članak 52.

More, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode, nekretnine i stvari od osobitog kulturnoga, povijesnoga, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku, imaju njezinu osobitu zaštitu.“

„Članak 69.

Svatko ima pravo na zdrav život. Republika osigurava pravo građana na zdrav okoliš. Građani, državna, javna i gospodarska tijela i udruge, dužni su, u sklopu svojih ovlasti i djelatnosti, osobitu skrb posvećivati zaštiti zdravlja ljudi, prirode i ljudskog okoliša.“

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske prvi su planski dokumenti koji daju opća polazišta i ciljeve, temeljna načela i principe uređenja prostora, koji trebaju biti osnova izrade dokumenata prostornog uređenja. (Strategiju prihvatio Sabor Republike Hrvatske na svojoj sjednici 27. lipnja 1997. godine, a Program 1999. godine (NN 35/99)).

Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Mljet određeni su dokumenti prostornog uređenja, koji se trebaju donijeti za prostor Općine, pri čemu je Plan naznačen kao prvi i temeljni.

Konačno, prvi viši Plan na koji se nadovezuje ovaj Plan, u nedostatku Županijskog prostornog plana kao prvog višeg plana, jest Prostorni plan (bivše) općine Dubrovnik (1986)

C. TEMELJNI POSTUPAK IZRADE PLANA

Sukladno izloženim polazištima, koja su uključila razloge izrade Plana i zakonske okvire, a posljedično potrebni sadržaj i strukturu samog Plana, odabrana je i metoda, odnosno postupak njegove izrade, koja se prvenstveno temeljila na:

- detaljnom upoznavanju prostora i potreba za prostorom;
- upoznavanju, evidentiranju i valorizaciji vrijednosti prirodnog nasljeđa,- upoznavanju, evidentiranju i revalorizaciji vrijednosti graditeljskog nasljeđa;
- upoznavanju fizičke, društvene, gospodarske, socijalne i druge strukture Općine i svekolikih prostornih potreba;
- ocjeni mogućnosti prostora da u kontekstu vrijednosti prirodnog i kulturnog nasljeđa odgovori na:
- prostorne zahtjeve na razini Općine i na
- prostorne zahtjeve na razini lokalnih zajednica

Dakle, u svojoj srži, postupak izrade Plana zasnivao se na mogućnostima prostora da u danim uvjetima i prirodnim ograničenjima primi određene funkcije bez štete za prirodni okoliš i njegov krajobraz, a sukladno principima “održivog razvoja” i da zatim u skladu s navedenim principima zadovolji potrebe lokalnih sredina.

U cilju ostvarivanja navedenog metodološkog postupka izrađivač Plana ostvario je suradnju s općinskim službama, koje su mu osigurale detaljno upoznavanje prostora Općine s jedne strane i upoznale ga s potrebama Općine i lokalnih zajednica za prostorom s druge strane. Paralelno su rađene studije koje su obradile prirodnu i graditeljsku komponentu prostora.

Izrađivač plana izvršio je sintezu, koja je rezultirala tekstom i grafičkim prilogima uobličanim u elaboratu Plana.

0.1. IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE MLJET 2007.

Krajem srpnja 2004. godine stupile su na snagu Izmjene i dopune zakona o prostornom uređenju (NN 100/04), a u rujnu 2004. godine i Uredba o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (NN 128/04; dalje: Uredba). Njihova primjena neposredno je djelovala i na sustav prostornog uređenja u Općini Mljet.

Izmjenama i dopunama PPUO Mljet 2007. izvršilo se usklađenje s novim propisima te Izmjenama i dopunama prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 03/06).

0.2. IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE MLJET 2010.

Drugim izmjenama i dopunama PPUO Mljet pristupilo se 2010. Tom prilikom izvršene su promjene:

- 1) izmjene i dopune planskih rješenja PPUO Mljet poradi njihovog usklađenja sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji;
- 2) izmjene i dopune planskih rješenja PPUO Mljet poradi njihovog usklađenja sa PPDNŽ;
- 3) izmjene i dopune planskih rješenja PPUO Mljet poradi uočenih ograničenja u provedbi Plana, koji su se pojavili tijekom vremena od prethodnih izmjena i dopuna;
- 4) izmjene i dopune građevinskih područja naselja (dalje u tekstu GPN) zamjenom površina u okviru pojedinih područja bez povećanja površina GPN-a;
- 5) izmjene i dopune planskih rješenja poradi ažuriranja ili promjene nekih namjena i infrastrukturnih rješenja;
- 6) izmjene i dopune planskih rješenja PPUO Mljet koje je bilo potrebno izvršiti kao ispravke grašaka koje su urađene u prenošenju stanja u naravi na katastarske podloge koje nisu odraz stanja u naravi, a na kojima se kao podlogama morao izrađivati PPUO Mljet. Zbog toga su neke površine krivo planirane ili nisu bile planirane, što se u

međuvremenu uočilo temeljem izrađenih katastarsko-topografskih snimaka terena („Traser“, Dubrovnik, 2009./2010.).

0.3. IZMJENE I DOPUNE PPUO MLJET 2011.

Treće izmjene i dopune PPUO Mljet uslijedile su 2011. Godine. Osnovni cilj izrade trećih Izmjena i dopuna prostornog plana uređenja Općine Mljet 2011. jest omogućavanje lakšeg i jasnijeg provođenja PPUO Mljet na način da se isprave u međuvremenu uočena ograničenja u njegovim provedbenim odredbama. Kartografski prikazi i obrazloženje plana nisu mijenjani. Posebno su obrađene:

- 1) odredbe koje će omogućiti izgradnju školske dvorane uz postojeću osnovnu školu „Mljet“ u Babinom Polju;
- 2) odredbe koje će omogućiti izgradnju obiteljskih stambenih zgrada na građevinskim česticama većim od 1.500,00 m² kao složenih građevina;
- 3) odredbe koje će omogućiti izgradnju lovačkog doma unutar obuhvata lovnog područja;
- 4) odredbe koje će omogućiti postavljanje pontona u okviru luka;
- 5) odredbe koje će omogućiti pristup do građevnih čestica i putovima u služnosti i u vlasništvu drugih osoba;
- 6) ispravak nejasnoća i tehničkih pogrešaka.

0.4. IZMJENE I DOPUNE PPUO MLJET 2015.

Četvrte – ciljane izmjene i dopune PPUO Mljet, izrađuju se zbog novih razvojnih potreba Općine Mljet, a kojemu su planska rješenja važećeg PPUO Mljet ograničavajući čimbenik.

Temeljni ciljevi Izmjena i dopuna PPUO Mljet 2015. mogu se detaljnije opisati kao:

- 1) potreba redefiniranja građevinskih područja pojedinih naselja:
 - a. proširenjem izrađenih dijelova GPN-a temo gdje je bilo moguće sukladno propisima, a što se odnosi na proširenje građevinskih područja naselja Sobra i redefiniranje površine obuhvata GPN-a u dijelu „poluotočica“ Lanterna prema Klačnoj Luci, Podobrađa Glavici i Uvali Tankoj bez promjene površine GPN-a;
 - b. redefiniranjem položaja građevinskog područja naselja Babino Polje - izdvojenog dijela u uvali Sutmiholjska;
 sve polazeći od uočenih planskih slabosti, razine komunalnog uređenja i imovinsko-pravnog statusa zemljišta unutar obuhvata, procjene zainteresiranosti investitora za izgradnju u kraćem roku i slično;
- 2) potreba da se dopune planska rješenja na način da se njima omogući provedba PPUO Mljet bez potrebe izrade urbanističkih planova uređenja (odnosno da se njihov broj smanji na minimum) definiranjem neuređenog neizgrađenog dijela GPN-a;
- 3) potreba da se izmjenom/dopunom planskih parametara provedbenih odredbi omogući izgradnja zgrade za potrebe ribogojilišta na lokaciji GZ „Zaglavac“. Stoga se treba izvršiti promjena parametara za izgradnju zgrade za potrebe ribogojilišta unutar građevinskog područja gospodarske namjene u trajektnom pristaništu Zaglavac zajedno s proširenjem GZ „Zaglavac“.

4) potreba da se izvrše izmjene i dopune provedbenih odredbi sukladno prethodno rečenim izmjenama, da se pojednostave određene odredbe temeljem iskustva u primjeni tijekom proteklog razdoblja, da se izvrše određene terminološke i nomotehničke ispravke.

0.5. IZMJENE I DOPUNE PPUO MLJET 2019.

U periodu od donošenja posljednjih Izmjena i dopuna PPPUO Mljet (Službeni glasnik Općine Mljet 3/02, 5/03-ispr., 4/07, 7/10, 9/11, 3/12-isp., 1/16) zaprimane su inicijative pravnih i fizičkih osoba za izmjenama i dopunama Plana. Nadalje, od strane nadležnih općinskih upravnih tijela uočena su određena ograničenja važećeg Plana vezana uz realizaciju novonastalih razvojnih potreba na području općine. U međuvremenu je došlo i do izmjena regulative s područja prostornog uređenja, te izmjena iz kojih proizlazi nužno ažuriranje podloga Plana, odnosno georeferenciranje Plana u službenoj kartografskoj projekciji HTRS96/TM.

Unutar postupka izrade i donošenja PPUO Mljet, sukladno Odluci o izradi Izmjena i dopune PPUO Mljet (Službeni glasnik Općine Mljet 03/19; dalje: Odluka o izradi), izvršena je analiza i sistematizacija ulaznih podataka te su utvrđene obveze koje proizlaze iz Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19; dalje: Zakon), prostornog plana šireg područja – Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 6/03, 3/05-uskl., 3/06*, 7/10, 4/12-isp., 9/13, 2/15-uskl., 7/16, 2/19, 6/19-pročišćeni tekst; *Presuda Visokog upravnog suda RH Broj: Usoz-96/2012-8 od 28. 11. 2014., NN 10/15 od 28. 1. 2015.; dalje: PPDNŽ), iz zahtjeva javnopravnih tijela koja su se očitovala po donošenju Odluke o izradi, sektorskih propisa, dokumenata i studija te zahtjeva za izradom Plana.

Kao ciljevi izrade i donošenja Plana, Odlukom o izradi određeni su:

- a) uskladiti Plan s propisima i sektorskim dokumentima donesenim ili izmijenjenim i dopunjenim u periodu od usvajanja posljednjih izmjena i dopuna Plana;
- b) izvršiti nužna usklađenja Plana s PPDNŽ, osobito s planiranim izdvojenim građevinskim područjima izvan naselja;
- c) djelomično revidirati uvjete provedbe pojedinih zahvata u prostoru, osobito uvjete povezane s neposrednom provedbom Plana;
- d) uskladiti grafički dio Plana s katastarskim i topografskim podlogama georeferenciranim u službenoj kartografskoj projekciji Republike Hrvatske HTRS96/TM
- e) točkasto revidirati granice građevinskih područja redistribucijom utvrđene kvantifikacije površina (primjerice: ispravci i/ili zamjene rubnih čestica), a polazeći od:
 - Zakona i kriterija PPDNŽ;
 - uočenih netočnosti u Planu, odnosno potrebe njihova ispravljanja;
 - prostornih mogućnosti;
 - razine komunalnog uređenja i imovinsko-pravnog statusa zemljišta ;
 - procjene zainteresiranosti investitora za gradnju u kraćem roku i
 - zahtjeva Općine Mljet, građana i drugih subjekata za popravkom uočenih propusta u Planu, a koji zahtjevi pristignu temeljem objavljenog javnog poziva te se ocijene opravdanima i utemeljenima i
- f) ispraviti međusobne neusklađenosti pojedinih dijelova elaborata Plana.

Revizija planskih rješenja u svim dijelovima Plana (kartografskim prikazima, provedbenim odredbama te obrazloženju) nije utjecala, niti mijenjala osnovne konceptualne postavke – polazišta i ciljeve – izvornog PPUO Mljet već su formulirana i predložena operativnija rješenja, koja na adekvatan način odgovaraju aktualnim potrebama u provedbi Plana, odnosu daljnjem uređenju i razvoju područja Općine Mljet.

1. POLAZIŠTA

1.1. POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPĆINE U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAV ŽUPANIJE I DRŽAVE

1.1.1. OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU

Današnje upravno-teritorijalno ustrojstvo Republike Hrvatske uređeno je Ustavom Republike Hrvatske, i među ostalim zakonima, Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN br. 90/92., 29/94. i 10/97.). Na području bivše Općine Dubrovnik koja je obuhvaćala Konavle, Dubrovnik, Dubrovačko primorje, Elafitske otoke i dio poluotoka Pelješca, nastale su nove jedinice lokalne samouprave temeljem spomenutog zakona, a jedna od njih je i Općina Mljet.

Općina Mljet morem graniči s novim Općinama Lastovo, Lumbarda, Orebić, Janjina, Ston Gradom Dubrovnikom i pripada pograničnom području.

Teritorijalno obuhvaća cijeli otok Mljet sa pripadajućim otočićima i grebenima. U svom sastavu ima četrnaest statističkih naselja: Babino Polje, Blato, Govedare, Korita, Kozaricu, Maranoviće, Okuklje, Polače, Pomenu, Prožuru, Prožursku Luku, Ropu, Saplnaru i Sobru. Općinsko središte nalazi se u naselju Babino Polje s 270 stanovnika (popis 2011. godine).

Općina Mljet prostire se na 100,4 km², a prema popisu stanovništva 2011. godine imala je 1088 stanovnika (1991. godine imala je 1237 stanovnika). Gustoća stanovništva iznosila je 10,84 stanovnika po km² (1991. godine) 12,5 stanovnika po km²). Pripadajuća morska površina Općine iznosi 1393,3 km².

Istovremeno, Dubrovačko-neretvanska županija u kojoj je i Općina Mljet, prostire se na 1781,0 km², a prema Popisu stanovništva 2011. godine imala je 122568 stanovnika (prema Popisu stanovništva 1991. godine imala je 126329 stanovnika), koji su živjeli u 225 naselja. Srednje naselje Županije imalo je 544 stanovnika (561 stanovnika 1991.), a gustoća stanovništva 2011. godine iznosila je 68,82 po km² (70,8 stanovnika po km² 1991. godine). Isključujući županijsko središte naselje Dubrovnik s 28434 stanovnika 2011. godine, srednje naselje Županije imalo je 418 stanovnika.

Prema tome Općina Mljet u županijskom prostoru sudjeluje sa 5,55 % površine i 0,01 % stanovništva, a u broju naselja participira sa 6,22 %. Tablica 1-1.

Uspoređujući kretanje broja stanovnika uočavamo da stanovništvo Županije u razdoblju 2011/2001 (indeks 99,75) praktično stagnira, dok je u razdoblju 81/71 (indeks 1,07), i u razdoblju 91/81 (indeks 1,09) lagano raslo. Istodobno, Općina Mljet je u razdoblju 81/71 pokazala isti rast svoje populacije kao i Županija (indeks 1,06), da bi u zadnjem popisnom razdoblju 91/81 pokazala jači pad svoje populacije (indeks 0,89). Isti pad pokazala je i u razdoblju 2011/2001 (indeks 0,89) što pokazuje konstantnost pada stanovnika Općine.

TABLICA 1-1
OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU DUBROVAČKO-NERETVANSKE
ŽUPANIJE I OPĆINE MLJET

ŽUPANIJA DUBROVAČKO- NERETVANSKA OPĆINA MLJET	POVRŠINA		STANOVNICI				STANOVI				DOMAĆINSTVA		GUSTOĆA
	Km2	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	Broj	St/Km2
ŽUPANIJA ukupno	1780,86	100	122870	100	122568	99,75	52048	100	64679	124,268	39125	41636	68,82
Gradovi ukupno	455	25,55	79119	64,39	78455	64,01	29508	56,69	35393	54,72	25071	26678	172,43
Gradovi pojedinačno													
Općine ukupno	1326	74,45	43751	35,61	44113	35,99	22540	43,31	29286	45,28	14054	14958	33,27
Općina Mljet	100,4	5,64	1111	0,90	1088	0,89	846	74,45	1009	1,560012	423	469	10,84

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017.

Ovakav razvoj rezultat je najviše nepovoljne geoprometne pozicije Općine, koja ovu Općinu čini udaljenom od kopna. Udaljenom i od Dubrovnika, svog županijskog središta, a još više od ostalih dijelova Države. Bez dobrih veza s kopnom, i to ne samo s Dubrovnikom, već s cijelom Državom, teško će se osigurati kontinuiran gospodarski, a time i svekoliki prosperitet otoka. Neće biti moguće aktivirati njegove prekrasne prirodne komparativne prednosti, a niti poljodjelske mogućnosti u proizvodnji zdrave hrane ekološki još nezagađenog prostora.

1.1.1.1. Smještaj, veličina i geoprometni položaj

Općina Mljet dio je megaregije jadranske Hrvatske kojoj pripada i Dubrovačko-neretvanska županija. U užem smislu ona je dio jugoistočne dalmatinske makroregije s arhipelagom. Južna Dalmacija je najmanji, najuži i najrjeđe naseljeni dio megaregije (Dubrovačko-neretvanska županija po gustoći je inače 14. među županijama i gradom Zagrebom). Čine je otoci Korčula, Lastovo i Mljet od većih te arhipelag Elafitskih otoka, poluotok Pelješac, dubrovačko priobalje jugoistočno od poteza Klek - Neum te Konavle do Sutorine. To je jedini dio južnog Hrvatskog primorja koji nema svoju zagoru unutar Republike Hrvatske, jer neposredno iza obale prelazi u hercegovački krš. BiH i primorje Crne Gore.

Prostorni domet jugoistočne Dalmatinske makroregije s arhipelagom, praktično Dubrovačko-neretvanske županije, teži pokrivanju cijele južne Dalmacije, međutim, utjecaj Dubrovnika na rubne predjele makroregije (Korčula, sjeverozapadni dio Pelješca, Lastovo, Ploče) slabiji je od odgovarajućih utjecaja ostalih regionalnih centara u južnome Hrvatskom primorju (Split na npr.). Stoga valja razlikovati prostore uže i šire dubrovačke makroregije. Uži bi obuhvatio prigradsko priobalje s Elafitskim otocima, Mljetom, Župom i Konavlima, a širi gotovo cijelu južnu Dalmaciju, odnosno administrativno gledajući, preostali dio Dubrovačko - neretvanske županije.

Općina Mljet smještena je u središnjem dijelu Županije. Slaba povezanost sa susjednim kopnom, relativno velika (vremenska) udaljenost od Dubrovnika, kojemu tradicionalno gravitira (što je izgradnjom trajektnog pristaništa u Papratnom dijelom ublaženo), slaba uključenost u dužobalne brodske linije sa svim posljedicama koje iz toga proizlaze osnovne su značajke prometno-geografskog položaja otoka Mljeta.

1.1.1.2. Prirodne svojstvenosti kraja

Mljet je najjužniji među našima većim otocima. S površinom od 100,4 km² na osmom je mjestu u našem arhipelagu. Pruža se smjerom zapad-sjeverozapad-istok-jugoistok u zračnoj dužini od 37 km, s prosječnom širinom od 3 km. Od poluotoka Pelješca odvojen je Mljetskim kanalom širokim prosječno 4,5 NM. Sjeverozapadni kraj otoka (rt Goli) udaljen je morskim putem od grada Korčule oko 13,5 NM, a jugoistočni kraj (rt Gruj) od Dubrovnika (Gruža) oko 15 NM. S južne strane Mljeta otvorena je pučina, što mu daje izrazito maritimna obilježja.

Mljet je, iako po površini osmi među našim otocima, po broju stanovnika tek šesnaesti. Gustoćom naseljenosti je na pretposljednem mjestu među većim otocima. Mali broj stanovnika na relativno velikom otoku posljedica je djelomično prirodnih uvjeta, ali više nepovoljnog društveno-ekonomskog razvoja u prošlosti, uvjetovanog u prvom redu vjekovnom izoliranošću.

Naseljenost otoka Mljeta ima tisućljetni kontinuitet, o tome svjedoče brojne ilirske gradine i tragovi antičkog razdoblja. Nakon rimske vladavine otok naseljavaju Hrvati, zaposjedaju unutrašnjost i nastavljaju tradiciju života kakvu su imali na kopnu obrađujući polja. Ova karakteristika daje posebno obilježje otoku i danas.

Mljet je bio sastavnim dijelom Dubrovačke republike (sve do 19.st.). U tom razdoblju zapadni dio otoka je bio vlasništvo benediktinaca koji nisu dozvoljavali njegovo naseljavanje. Austrijska uprava uspostavlja stalne veze s vanjskim svijetom, jača uzgoj vinove loze i maslina, uz istovremeno smanjenje oranica. Mijenja se način života što se odražava i na tradicijsku arhitekturu. Začeci turizma javljaju se između dva svjetska rata na području današnjeg NP "Mljet".

U smislu građe i reljefa može se navesti da je otok nepotopljeni ostatak monoklinalnog grebena dinarskog smjera pružanja. Izgrađen je od vapnenca i dolomita mezozojske starosti. Slojevi su nagnuti prema sjeveroistoku. Na krajnjemu jugoistočnom dijelu otoka nalaze se debele naslage pleistocenoga lesolikog pijeska eolskog podrijetla. Otok ima raščlanjen reljef i brdovit izgled. Ističe se nekoliko uzdužnih nizova uzvišenja. Dvadesetak vrhova prelazi visinu od 300 m, a najviši vrh Veliki grad visok je 514 m. U uzdužnim udolinama formirano je, pretežno u dolomitu, oko 20 većih i oko 100 manjih kraških dolova. Veći nose naziv "polje", a manji "do" ili "dolac". Njihova dna pokrivena crvenicom glavne su obradive površine. Izdizanjem morske razine u postglacijalnom razdoblju, dna nekih kraških dolova našla su se ispod morske razine i pretvorena su u "blatine" i "slatine".

Ukupna dužina obalne crte iznosi oko 134 km i prema indeksu relativne razvedenosti (3,78) Mljet ide u red naših najrazvedenijih otoka. Međutim, dobro su razvedeni samo krajnji dijelovi, područje NP "Mljet" na zapadu i područje Saplunare na istoku, dok je središnji dio slabo razveden. Na južnoj obali, koja je zbog izloženosti južnim vjetrovima

i jače abradirana a mjestimično i veoma strma, mnoge male uvale služe kao ljetna skloništa za ribarske barke stanovnika Babina Polja (Brnjestrova, Rikavica, Obod, Jama i Sutmiholjska), Maranovića (Pod Kosmač), Blata i Rope (Pod Rope). Na istočnom dijelu južne obale dobro su zaklonjene uvale Preč, Saplunara i Blace, a na zapadnom Soline, Jezero, Blace i Lastovska. Posebno interesantni oblici na ovoj obali su Jama i Rikavica, nastali djelomičnim potapanjem pećina formiranih u kontinentalnoj fazi. Sjeverna obala otoka blaže je položena i pristupačnija. Tu su jedine dobre luke na Mljetu, s izgrađenom obalom: Polače, Kozarica, Sobra, Prožurska Luka i Okuklje. Polače je glavna luka zapadnog dijela otoka (u NP „Mljet“) i ima značajan turistički promet. Sobra je luka glavnog naselja Babina Polja, a i cijelog otoka i ima najveći robni promet na otoku. Prožurska Luka je izlazna luka i naselja Prožura, s najrazvijenijim ribarstvom. Okuklje vrši funkciju luke Maranovića. Kozarica je bila najvažnija mljetska luka za izvoz vina (vinski podrum). Preko uvale Podškoji izvezio se građevni pijesak. Pomena je ribarska luka sa sve značajnijim turističkim prometom obzirom na NP "Mljet" i hotel "Odisej".

Srednjaci zimskih mjeseci rijetko su niži od 6°C. Snijeg je rijetka pojava. Po broju sunčanih sati Mljet se može usporediti s najsunčanijima mjestima na našoj obali. Količina oborina kreće se od 1000 do 1200 mm godišnje. Jesen i zima primaju gotovo podjednako oborina, zajedno oko 70%. Redovite ljetne suše donose teškoće u opskrbi vodom i štete poljoprivredi. Na Mljetu nema stalnih vodenih tokova ni stalnih jačih izvora. Neki od postojećih izvora zimi su dosta izdašni (Vodice kraj Babina Polja, Vrbova i Vlaška voda kraj Govedara, izvor u Blatini kraj Sobre i u Polačama), ali ljeti gotovo sasvim presuše. Neki su odavno kaptirani, a neki tek u najnovije vrijeme. U prošlosti se stanovništvo opskrbljivalo pitkom vodom iz ponekog izvora i "lokava", svako domaćinstvo posjeduje svoju "gustjernu" za sakupljanje kišnice, a u nekim selima postoje i velike zajedničke cisterne. Na Mljetu su četiri "blatine" u kojima se zimi razina vode podigne za nekoliko metara, a ljeti se zadrži samo u najnižem dijelu dna. U svima je voda bočata. Na Slatini kraj Kozarice iskopan je kanal do mora za odvodnjavanje viška vode za visokog vodostaja, što omogućuje trajno obrađivanje i navodnjavanje zemljišta na rubu.

Vegetacija Mljeta ima izrazito mediteranski karakter. Osobito bujne šume alepskog bora (*Pinus halepensis*) i česvine (*Quercus ilex*) s gustom makijom ističu se na zapadnom dijelu otoka. Na istočnom kraju raste šuma pinijska (*Pinus pinea*) vezana za pješčane naslage. Sjeverne primorske padine pokriva gusta makija. Najviše su degradirani središnji i istočni dio otoka, gdje je podloga najslabija a naseljenost najstarija. Šume su većom površinom u privatnom vlasništvu dok je manji dio u državnom. Šumama gospodari javno poduzeće Hrvatske šume, Uprava šuma Split, Šumarija Dubrovnik.

Životinjski svijet Mljeta dosta je siromašan. Početkom ovog stoljeća na otok je naseljen mungos (*Mungos mungo*), koji se ubrzo razmnožio i uništio poskoke, ali i neke druge životinjske i ptičje vrste koje se legu ili gnijezde na tlu (kune, jarebice). Nakon drugoga svjetskog rata u NP "Mljet" su naseljeni jeleni i zečevi, koji su se raširili po cijelom otoku. Uz obale Mljeta više se ne susreće sredozemna medvjedica (*Monachus albiventer*), koja je (bila) pod zaštitom.

Obala se po vertikalnoj rasčlanjenosti razlikuje kao «bijeli» i «crni» morski kraj. «Bijeli» kraj je dio kopna 15 do 20 metara iznad mora koji ispiru kiša i more, te je

svjetlo sive boje. «Crni» kraj je određen crtom najniže oseke i najniže plime, napučen je organizmima te je smeđe ili crne boje.

Za otok Mljet je specifičan morski zaljev koji je nastao potapanjem tri kraške udoline. Njega čine Soline, Veliko i Malo jezero. Soline su prva uvala s otvorenog mora prema Velikom jezeru. Veliko jezero je potopljena kraška udolina koja se nalazi u središtu zapadnog dijela južne obale Mljeta. Malo jezero je završetak potopljene udoline, trokutastog je oblika, a nalazi se na sjeverozapadnom dijelu sklopa.

Najčešći vjetrovi su s otvorenog mora. Glavni vjetrovi su šilok i bura. Šilok puše sa jugoistoka, a sa sjeveroistoka puše bura.

TABLICA: 1-2

STRUKTURA POLJOPRIVREDNOG I ŠUMSKOG ZEMLJIŠTA U OPĆINI MLJET

OPĆINA/ ŽUPANIJA	UKUPNA POVRŠIN A	POLJOPRI V POVRŠIN A	OBRADIV E POVRŠIN E	ORANICE	ŠUMSKO ZEMLJIŠT E	VODE	NEPLODN O ZEMLJIŠT E
HA							
OPĆINA MLJET	10041	9099	1066	92	7995	183	759
DUBROVAČKO- NERETVANSKA ŽUPANIJA	178086	127916*	41914				

Izvor: Zavod za prostorno uređenje DNŽ, Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije.

Obala se po vertikalnoj rasčlanjenosti razlikuje kao «bijeli» i «crni» morski kraj. «Bijeli» kraj je dio kopna 15 do 20 metara iznad mora koji ispiru kiša i more, te je svjetlo sive boje. «Crni» kraj je određen crtom najniže oseke i najniže plime, napučen je organizmima te je smeđe ili crne boje.

Za otok Mljet je specifičan morski zaljev, koji je nastao potapanjem tri kraške udoline. Njega čine: Soline, Veliko i Malo jezero. Soline su prva uvala s otvorenog mora prema Velikom jezeru. Veliko jezero je potopljena kraška udolina, koja se nalazi u središtu zapadnog dijela južne obale Mljeta. Malo jezero je završetak potopljene udoline, trokutastog je oblika, a nalazi se na sjeverozapadnom dijelu sklopa.

Najčešći vjetrovi su s otvorenog mora. Glavni vjetrovi su šilok i bura. Šilok puše sa jugoistoka, a sa sjeveroistoka puše bura.

1.1.2. PROSTORNO-RAZVOJNE I RESURSNE ZNAČAJKE

Potencijal skoro svakog prostora, pa tako i prostora na kojemu se prostire Općina za ukupni gospodarski, društveni i kulturni razvoj zavisi i ogleđa se u nekoliko povoljnih, odnosno nepovoljnih čimbenika.

Prvenstveno su to:

- 1) prostor i okoliš sa svojim resursima i elementima koji se u njemu pojavljuju i koji predstavljaju prirodni temelj svakog života i razvitka. Uglavnom su ograničeni i neponovljivi;
- 2) stanovništvo, broj, struktura, raspodjela, osobine, način života i njegove potrebe;
- 3) sustav zajedničkog života stanovništva, mreža ljudskih naselja, manjih središta u mreži seoskih naselja;
- 4) povezanost pojedinih područja Općine međusobno i sa širim državnim prostorom, cestovnim, vodenim, zračnim i drugim infrastrukturnim sustavima;
- 5) postojeće gospodarske jedinice razmještene u prostoru, njihova proizvodna i uslužna funkcija;
- 6) sustav društvenih službi i njihovi objekti, obrazovne, kultura, zdravstvo, socijalna skrb itd.;
- 7) organizacija od države do Općine ili Grada u svim njenim oblicima, do sustava lokalne uprave i samouprave, koja funkcionalno i hijerarhijski sudjeluje u procesu donošenja odluka važnih za tijek zajedničkog života i razvitka;
- 8) geopolitički položaj, gospodarsko i strateško okruženje.

Posebnim vrijednostima resursima smatraju se:

- 1) zaštićena područja prirode;
- 2) spomenici graditeljske baštine;
- 3) razvedena morska obala;
- 4) resursi: prirodne šume, nezagađena tla, rezerve pitke vode, očuvani kultivirani krajobraz i veliki dio prirodne obale mora.

Općina Mljet raspolaže skoro svim gore navedenim prostornim vrijednostima. Najveći problem zadaje mu nedostatak pitke vode.

Od svih navedenih čimbenika, prostor i okoliš predstavljaju temeljno i iskonsko bogatstvo i ograničen prirodni izvor te okvir u kojemu su prisutne sve pojave i odvijaju se sve ljudske djelatnosti. Hrvatska ima veoma kvalitetan prostor i okoliš, a nije osobito bogata, strateškim sirovinama i energetske izvora, pa uslijed toga svaki pristup razvitku, traži da se najracionalnije i najekonomičnije gospodari s okolišem i prostorom. To se odnosi osobito na i najrazvedeniji dio obale, prekrasne uvale NP „Mljet“ i prostor oko naselja Saplunare koji je doista neprimjereno izgrađen.

Općina nema nekih osobitih prirodnih sirovina. Nema niti izvora energije, niti pitke vode. Prirodna komponenta prostora, elementi prirodnog i uglavnom (još) sačuvanog tradicijskog kultiviranog i kulturnog krajobraza, te osobito šumoviti predjeli krajnjih

točaka otoka, najvredniji su prirodni izvori Općine, vrijedni čuvanja i podobni da budu temelj za prezentaciju prostora Općine u turističkom gospodarstvu.

Činjenica razvitka znanosti, tehnike, tehnologije, proizvodnje, i potrošnje i posljedično snažan proces urbanizacije, te osobito novi sustav vrijednosti i privatnog vlasništva, ugrozili su prostor i okoliš Općine, osobito prostor oko priobalnih naselja. To je zahtijevalo novi pragmatičniji pristup planiranju i uređivanju prostora, a on počiva na nekoliko načela:

- 1) planiranje i uređenje prostora mora obuhvatiti ne samo prostor i njegovo funkcionalno uređenje već treba obuhvatiti i pojave koje se javljaju u tom prostoru, a očituju se u uočljivim promjenama izgleda prostora.
- 2) temeljni cilj takvog planiranja prostora je postizanje održivog - trajnog i postojanog - razvoja, koji će koristiti sadašnji prostor i okoliš tako da ne dođe do njegovog nepovratnog uništenja.
- 3) jedno od osnovnih polazišta modernog pristupa prostornom uređenju jest ravnopravno vrednovanje ciljeva zaštite prostora i okoliša s ciljevima razvitka već u prvoj fazi planskog procesa.

Iz svega proizlazi potreba cjelovitog pristupa zaštiti okoliša. Unatoč destrukciji urbane i ruralne konzistentnosti i primjene općih obrazaca oblikovanja i pojednostavljivanja funkcija i oblika, dijelom su se ipak očuvale povijesne strukture, a još više atraktivni krajobrazi, kao glavna uporišta identiteta Općine.

S gledišta temeljne zadaće uređenja prostora, uvažavajući promjene imovinskopravnog sustava, od važnosti su:

- opasnosti neracionalnog korištenja prostora;
- opasnosti povećanog interesa za izgradnjom na određenim atraktivnim dijelovima obalnog prostora,

U Općini Mljet ove su opasnosti prisutne osobito u priobalnim područjima i to u zonama u kojima je laka pristupačnost obali a to su uglavnom uvale: Saplunara, Okuklje, Prožurska Luka, Sobra, Kozarica i područje NP "Mljet" (za koji se primjenjuje PPPPO "NP Mljet"). Uglavnom su to prostori sjeverne pitomije obale, za razliku od južne, strmije i nepristupačnije, te izložene pučinskom moru.

Dužinom od približno 130 kilometara, more i morska obala u potpunosti prožimaju krajobraz i život ljudi. Gospodarstvo bitnim dijelom turistički orijentirano, vezano je uz komponentu mora. Još uvijek čisto, prozirno i plavo, vrijedan je potencijal za poticanje gospodarskog razvoja. More je značajan prirodni resurs, kako za turističko gospodarstvo, tako i za eventualni razvoj marikulture, a što još nije znanstveno istraženo. More i njegova ekološka ranjivost zahtijevaju dodatne napore zaštite, kao od izgradnje i uništavanja obalnih prostora, tako i u sprječavanju njegovog zagađenja ispuštanjem svekolikog otpada čime se posredno štiti njegova fauna i flora.

1.1.3. PLANSKI POKAZATELJI I OBVEZE IZ DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA ŠIREG PODRUČJA I OCJENA POSTOJEĆIH PROSTORNIH PLANOVA

1.1.3.1. Pokrivenost područja Općine prostornim planovima

Općina Mljet prostorno je oblikovana izdvajanjem svog današnjeg teritorija iz bivše općine Dubrovnik. Općinski prostor uređuju dokumenti prostornog uređenja:

- 1) Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske, (Sabor RH, 1997.g.), Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb.,
- 2) Program prostornog uređenja Republike Hrvatske, (NN br. 50/1999), Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja - Zavod za prostorno uređenje, Zagreb;
- 3) Izmjene i dopune Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske (Sabor RH, 2013), Ministarstvo prostorno uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb;
- 4) Prostorni plan općine Dubrovnik (Službeni glasnik općine Dubrovnik 12/86, 10/87, 3/89, 13/89, 8/91)
- 5) Prostorni plan nacionalnog parka Mljet (NN 23/01), Županijski zavod za prostorno uređenje, Dubrovnik
- 6) Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije (Službeni glasnik Dubrovačko-neretvanske županije 6/03, 370-uskl., 3/06*1, 7/10, 4/12-ispravak, 9/13, 2/15-uskl. i 7/16, 2/19, 6/19-pročišćeni tekst).

Prema prethodno navedenim dokumentima prostornog uređenja do danas sustavno i planski nisu izvršene nikakve veće realizacije općinskog ili županijskog značenja, osim na području NP "Mljet", koji se u proteklom periodu razvijao, a čije prostorne probleme, prvenstveno rasta naselja, nastoji riješiti Prostorni plan područja posebnih obilježja – Prostorni plan nacionalnog parka.

Sve realizacije, ako je važnijih uopće bilo, bile su spontane i odvijale su se po inerciji nužne potrebe izvan planskog konteksta

Činjenica daljnjeg pada populacije ukazuje da nisu ostvarene glavne pretpostavke razvoja koje je Prostorni plan općine Dubrovnik (bivše) predviđao za otok Mljet, kao i Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske Županije. Osobito se to odnosi na pretpostavke gospodarskog razvoja, turističke izgradnje, a s time u svezi infrastrukturne pripreme za taj razvoj.

Tek je nešto bolje riješena povezanost otoka s kopnom trajektnom vezom Sobra – Prapratno (poluotok Pelješac), a u potpunosti je riješen problem glavne prometnice na

¹ * -Presuda Visokog upravnog suda RH Br:Usoz-96/2012-8 od 28.11.2014., "Narodne novine", br.: 10/15 od 28.1.2015.

otoku, cestovne veze istočnog i zapadnog dijela otoka, veza Saplunare s Pomenom i njen prolaz kroz Sobru, Babino Polje i Polače.

1.1.3.2. Neki posebni problemi urbanog rasta

Usprkos svih dosadašnjih planova, , prostor Općine Mljet još je uvijek rijetko naseljen i sa stalnom tendencijom daljnjeg pada broja stanovnika. Ovaj podatak najbolje ocrtava ne toliko uspješnost dosadašnjih planskih dokumenata, već više njihovo (ne)provođenje.

Obzirom na vremenski odmak od donošenja danas važećih dokumenata prostornog uređenja, novu političku i ekonomsku situaciju, koja ipak pruža velike perspektive za dinamičan gospodarski razvoj temeljem komparativnih prednosti otoka Mljeta, prvenstveno za turistički gospodarski razvoj, potrebno je iskoristiti i donijeti dokumente prostornog uređenja otoka, kako bi se osigurale planske prostorne pretpostavke izgradnje, te kako bi se izbjegla opasnost od neracionalnog i čak štetnog trošenja prostora, što je opasnost za prirodne kvalitete otoka njegovu kulturnu i prirodnu baštinu.

S toga aspekta, u kontekstu novog shvaćanja odmora i rekreacije, treba predvidjeti odgovarajuće prostore za nove koncepte turističkih kapaciteta. Nadalje, mišljenje je, da je u turističkom poslovanju, a i šire, ispravna orijentacija prema kvaliteti, a ne kvantiteti, kako je to bilo u prošlom razdoblju. Prostor se ne smije više trošiti, mora se sačuvati, a naglasak mora biti ne na broju kreveta nego na podizanju kvalitete smještaja i širenju palete kvalitetne izvanpansionske ponude.

Uslužne djelatnostine zadovoljavaju potrebe prostora Općine što se proteže duž približno 44 km jedine otočne prometnice, državne ceste D120, koju bi trebalo nadopuniti i na istočnom i na zapadnom dijelu otoka.

Prisutna je i izgradnja bez građevinske dozvole: "divlja izgradnja" u neutvrđenom obimu, danas (dijelom) legalizirana.

Stoga novom planskom dokumentacijom, među ostalim, treba prvenstveno:

- 1) prostornim planom uređenja utvrditi novu situaciju u kojoj se našla Općina, te prostorno plansku dokumentaciju, koja pokriva njen teritorij uskladiti s Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije.
- 2) odrediti prostorne parametre razvoja Općine Mljet i naselja Babino Polje kao središnjeg naselja Općine i Saplunare kao krajnje istočnog naselja otoka povoljno položenog prema Dubrovniku.

Osobito je potrebno naći prostorna rješenja za probleme:

Povezanost s kopnom

1. osigurati češće održavanje trajektne veze Sobra-Prapatno.
2. osigurati mogućnost pristajanja u Sobri brze brodske linije Rijeka-Dubrovnik-Rijeka (koja bi se trebala ponovno uspostaviti)

3. osigurati mogućnost održavanja brodske (putničke) povezanosti Lastova-Korčule-Mljeta-Elafita i Dubrovnika s pristajanjem na Mljetu: Polače, Sobra, Saplnara (Podškoji). Za tu svrhu potrebno bi bilo planirati izgradnju odgovarajuće rive (pristana) u Saplnari (Podškoji), a lokaciju tretirati barem kao morską luku lokalnog značaja. S time u svezi osigurati i brzu brodsku (putničku) povezanost Saplnare (Podškoji) s Dubrovnikom (Elafiti) i obrnuto. No, izgradnja morske luke lokalnog značaja na lokaciji Saplnare (Podškoji) bit će moguća tek izgradnjom nekih kapaciteta turističke ponude na lokaciji Saplnare i formiranjem svijest o važnosti lokacije za proširenje turističke ponude Dubrovačke regije.

Cestovna povezanost

Državna cesta: D-120 Pomena-Saplnara i D-123 od D-120 do trajektnog pristaništa Zaglavac (Sobra) riješila je prolaze kroz Sobru, Babino Polje i Polače zaobilaznicama.

Izgradnju zaobilaznice Polače (rješava PP NP „Mljet“).

Županijske ceste: u Općini nema županijskih cesta.

Lokalne ceste: dvije javne ceste su razvrstane kao lokalne i to:

- cestu Kozarica-Blato - D 120;
- cestu D 120 - Goveđari - D 120 (rješava PP NP „Mljet“).

Potrebno je planirati i razvrstati kao lokalne ceste sada nerazvrstane ceste i to:

- cestu D 120 (Maranovići) - Okuklje;
- cestu D 120 (Prožura) - Prožurska Luka;
- cestu D 120 - Ropa;
- cestu D 120 - Pristanište - Soline - Babine Kuće (rješava PP NP "Mljet").

Potrebno je planirati i razvrstati kao lokalne ceste još neizgrađene javne ceste i to:

- cestu D 120 (Saplnara) - Uvala Maslinova - Uvala Zaglavac;
- cestu D 120 (Saplnara) - Podškoji - lokalitet Pinjevica - D 120;

Protupožarni putevi: Potrebno ih je planirati sukladno važećoj Procjeni ugroženosti od požara i Planu protupožarne zaštite.

Bilo bi poželjno lokalne ceste, koje povezuju naselja razvrstati kao županijske ceste.

Helidrom

Opremljeni helidrom (dnevno i noćno letenje) planirati u zoni brda Sv. Spas na zapadnom izlazu iz Babinog Polja.

Luke, marine, privezišta

Kao luke otvorene za javni promet definirati: Podškoji

Kao privezišta definirati prostore u : Sobra (stara riva), Polače i Pomena (za Polače i Pomenu rješenja daje PP NP „Mljet“).

Luku nautičkog turizma (marina) - luku posebne namjene sa svim sadržajima visoke razine, predvidjeti u uvalama Sobra, Prožurska luka, Okuklje; ujedno predvidjeti mogućnost sidrenja.

Vodoopskrba

Potrebno je riješiti opskrbu otoka Mljeta vodom korištenjem NPKL(M) sustava što je pred konačnom realizacijom.

Odvodnja otpadnih voda

Potrebno je izgraditi lokalne kanalizacijske sustave za svako naselje s adekvatnim pročistačem prije ispuštanja u more.

Elektroopskrba

Potrebno je instaliranje trafostanica po naseljima (izmjenom ili dogradnjom) dovoljnog kapaciteta.

Telekomunikacije

Puno aktiviranje položenog svjetlovodnog kabela duž cijelog otoka.

Postupni prelazak na ukupnu podzemnu mrežu.

Dodatno proširenje postojećih telefonskih centrala.

Proširenje fiksne telefonske mreže na nova područja koja su već prethodno navedena kao nova područja za elektrifikaciju.

Osiguranje pokrivenost cijelog otoka i okolnog akvatorija signalom mobilne telefonije.

Izgradnja TV i radijskih pretvarača radi pokrivenosti cijelog otoka adekvatnim signalom, odnosno omogućavanje adekvatnog prijema.

Zbrinjavanje otpada

Rješenje ovog pitanja jest odvoz otpada s Mljeta u centralni županijski sanitarni deponij s tim da se na otoku Mljetu predvidi prostor za kratkoročno sabiranje i pripremu za odvoz.

Prostor za kratkoročno sabiranje i pripremu za odvoz trebalo bi locirati u središnjem dijelu otoka radi lakše dostupnosti za cijeli otok i blizine trajektnog pristaništa Zaglavac i to na lokaciji koja ima adekvatni prilaz s državne ceste D 120.

1.1.4. OCJENA STANJA, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA RAZVOJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKE, GOSPODARSKE I PROSTORNE POKAZATELJE

1.1.4.1. Ocjena demografskog stanja

1.1.4.1.1. Kretanje broja stanovnika

U Općini, prema Popisu 2011. godine živjelo je 1088 stanovnika (popis stanovnika 1991. godine, 1237 stanovnika). U odnosu na stanje 1948. godine, kada je na prostoru današnje Općine živjelo 1485 stanovnika to je u navedenom vremenskom periodu od 63 godine (1948. –2011.) iskazan apsolutni pad od 397 stanovnika ili pad od 19,85 stanovnika godišnje, odnosno, ukupno pad od 26,73% prema 1948. godini (Tablica 1-34 i 1-4).

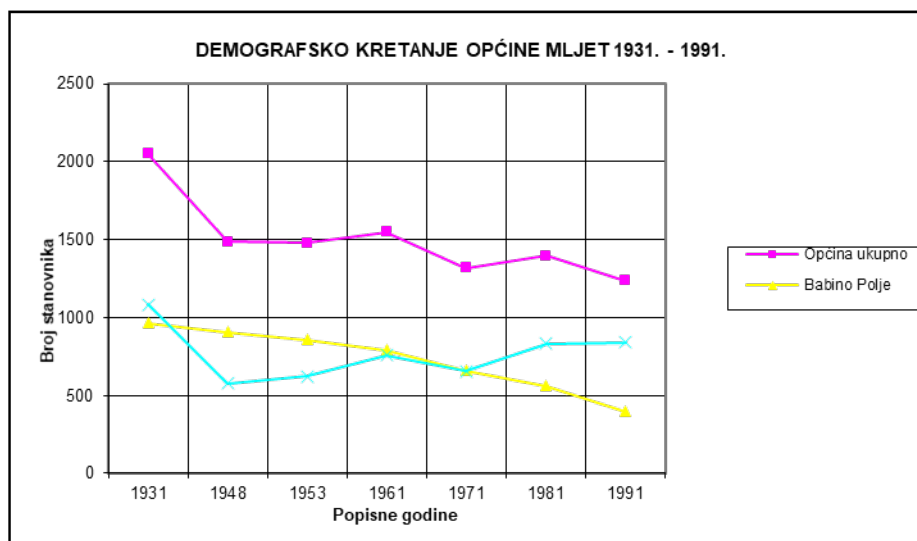
TABLICA 1-3

KRETANJE BROJA STANOVNIKA OPĆINE MLJET

Popisna godina	Općina				Općinsko središte				Relativni udio u općini	Općina bez općinskog središta		
	Broj stanovnika	Promjena aps.	Promjena %	Indeks kretanja 1931/100	Broj stanovnika	Promjena aps.	Promjena %	Indeks kretanja 1931/100		Broj stanovnika	Promjena aps.	Promjena %
1931	2050			100	966			100	47,12	1084		
1948	1485	-565	-27,6	72,44	907	-59	-6,11	93,89	61,08	578	-506	-46,68
1953	1480	-5	-0,3	72,20	857	-50	-5,51	88,72	57,91	623	45	7,79
1961	1550	70	4,7	75,61	791	-66	-7,70	81,88	51,03	759	136	21,83
1971	1316	-234	-15,1	64,20	660	-131	-16,56	68,32	50,15	656	-103	-13,57
1981	1395	79	6,0	68,05	562	-98	-14,85	58,18	40,29	833	177	26,98
1991	1237	-158	-11,3	60,34	398	-164	-29,18	41,20	32,17	839	6	0,72
2001	1111	-126	-10,2	54,20	336	-62	-15,58	34,78	30,24	775	-64	-7,63
2011	1088	-23	-2,1	53,07	270	-66	-19,64	27,95	24,82	818	43	5,55

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017.

Interesantno je još upozoriti i na Grafikon 1-1 koji predstavlja grafičku interpretaciju podataka iz tablice 1-34. Uočljiv je značajan i stalan pad stanovništva naselja Babino Polje od Popisa 1931. do danas što je neobično za središnje naselje Općine, uz istovremeni rast/stagnaciju broja stanovnika preostalog dijela Općine (naravno, određenih naselja, koja su iznijela ukupan rast ovoga dijela Općine), tako da danas naselje Babino Polje ima znatno manje stanovnika od ostalog dijela Općine.

GRAFIKON 1-1.

Na tipove općeg kretanja stanovništva Općine (tablica: 1-4) bitno utječu kako prirodno kretanje stanovništva (priraštaj), tako i prostorna pokretljivost stanovništva (migracije), odnosno u našem slučaju popisom ustanovljeno kretanje stanovništva (tablica 1-5)². Važno je uočiti da se opće kretanje stanovništva u razdoblju 2007. – 2011. nešto poboljšalo u odnosu na razdoblje 1994. – 1998.:

TABLICA: 1-4

TIPOVI OPĆEG KRETANJA STANOVNIŠTVA 1994. – 1998.

PODRUČJA/GODIŠTE	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.

² Friganović, M: "Demografija, stanovništvo svijeta", Školska knjiga, Zagreb, 1990., p.102.

OPĆINA MLJET	E4 Izumiranje	E4 Izumiranje	E4 Izumiranje	I4 Vrlo slaba regeneracija imigracijom	E4 Izumiranje
BABINO POLJE	E4 Izumiranje	E4 Izumiranje	E4 Izumiranje	E4 Izumiranje	E4 Izumiranje
OPĆINA BEZ BABINO POLJA	I3 Slaba regeneracija imigracijom	E1 Emigracija	E1 Emigracija	I3 Slaba regeneracija imigracijom	I3 Slaba regeneracija imigracijom

TIPOVI OPĆEG KRETANJA STANOVNIŠTVA 2007. – 2011.

PODRUČJA/GODIŠTE	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
OPĆINA MLJET	I4 Vrlo slaba regeneracija imigracijom	I4 Vrlo slaba regeneracija imigracijom	I4 Vrlo slaba regeneracija imigracijom	I4 Vrlo slaba regeneracija imigracijom	I4 Vrlo slaba regeneracija imigracijom
BABINO POLJE	I4 Vrlo slaba regeneracija imigracijom	I4 Vrlo slaba regeneracija imigracijom	E4 Izumiranje	I4 Vrlo slaba regeneracija imigracijom	I4 Vrlo slaba regeneracija imigracijom
OPĆINA BEZ BABINO POLJA	I3 Slaba regeneracija imigracijom	I2 Regeneracija imigracijom	I2 Regeneracija imigracijom	I3 Slaba regeneracija imigracijom	I2 Regeneracija imigracijom

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017.

Iz podataka Popisa 2001. godine o migracijskim obilježjima stanovništva Općine (Tablice: 1-5 i 1-7) uočavamo da u Općini živi 35,6 % doseljenog stanovništva (prema popisu 1991: 34,3%), a da čak 63,9 % stanuje u Općini Mljet (prema popisu 1991. 65,7% stanovništva je od rođenja stanovalo u Općini). Od doseljenih stanovnika čak je 17,9 % stanovnika doselilo iz Dubrovačko-neretvanske županije.

Iz prethodno rečenog proizlazi da Općina, a osobito naselja pri obali u pitomim i slikovitim uvalama sjevernog priobalja i NP "Mljet" imaju /neke/ osobite potencijale kojima mogu privući stanovništvo u svoj prostor, pa sukladno tome i iskazuju rast stanovništva, usprkos padu Općine u cjelini.

Ustanovljeni tipovi općeg kretanja stanovništva Općine odraz su cjelokupnog društveno-gospodarskog razvoja prostora koji ima utjecaja i na demografske procese. Prethodni pregled i tablica 1-4 govore sve. Unutrašnjost otoka (osobito Babino Polje) izumire toliko intenzivno da nadilazi i slabašne imigracijske procese na obali.

More, kvalitete prostora, klima i krajobraz vrijednosti su koje privlače ljude. Bolja prometna povezanost sa središnjim dijelovima države ovaj će prostor učiniti još privlačnijim. To ne mora odmah značiti i prohibitivne. Radije bismo kazali da će bolje prometno povezivanje, koje je u budućnosti neminovno i koje će umanjiti izoliranost otoka, donijeti neke probleme i opasnosti, koje bi u slučaju nepravovremenog odgovora mogli umanjiti navedene prostorne vrijednosti, koje danas tako izrazito privlače.

Tablica: 1-5

STRUKTURA KRETANJA STANOVNIŠTVA OPĆINE MLJET ZA RAZDOBLJE
2007. – 2011. GODINA

Općina Mljet												
Godište		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BROJ STANOVNIKA	Aps.	1111	1109	1106	1104	1102	1100	1097	1095	1093	1090	1088
ROĐENI	Aps.							5	6	7	9	11
UMRLI	Aps.							18	17	14	27	20
PRIRODNI PRIRAŠTAJ	Aps.							-13	-11	-7	-18	-9
STVARNI RAST STANOVNIŠTVA	Aps.							-3	-2	-2	-3	-2
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	Aps.							10	9	5	15	7
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	%							9,1	8,2	4,6	13,8	6,4
STOPA PRIRODNOG KRETANJA.	%							-11,9	-10,0	-6,4	-16,5	-8,3
STOPA POPISOM UTVRĐ .KRETANJA	%							-2,7	-1,8	-1,8	-2,8	-1,8
Naselje Babino Polje												
Godište		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BROJ STANOVNIKA	Aps.	336	329	323	316	310	303	296	290	283	277	270
ROĐENI	Aps.							2	2	1	3	5
UMRLI	Aps.							9	10	7	8	13
PRIRODNI PRIRAŠTAJ	Aps.							-7	-8	-6	-5	-8
STVARNI RAST STANOVNIŠTVA	Aps.							-6	-6	-7	-6	-7
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	Aps.							1	2	-1	-1	1
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	%							3,4	6,9	-3,5	-3,6	3,7
STOPA PRIRODNOG KRETANJA.	%							-23,6	-27,6	-21,2	-18,1	-29,6
STOPA POPISOM UTVRĐ .KRETANJA	%							-20,2	-20,7	-24,7	-21,7	-25,9
Općina Mljet bez naselja Babino Polje												
Godište		1991	1992			1993	1994	1995	1996	1997	1998	
BROJ STANOVNIKA	Aps.	775	780	783	788	792	797	801	805	810	813	818
ROĐENI	Aps.							3	4	6	6	6
UMRLI	Aps.							9	7	7	19	7
PRIRODNI PRIRAŠTAJ	Aps.							-6	-3	-1	-13	-1
STVARNI RAST STANOVNIŠTVA	Aps.							4	4	5	3	5
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	Aps.							10	7	6	16	6
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	%							12,5	8,7	7,4	19,7	7,3
STOPA PRIRODNOG KRETANJA.	%							-7,5	-3,7	-1,2	-16,0	-1,2
STOPA POPISOM UTVRĐ .KRETANJA	%							5,0	5,0	6,2	3,7	6,1

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017.

TABLICA: 1-6

MIGRACIJSKA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA OPĆINE MLJET 2011. GODINE

Naselje	Broj stanovnika 2011.	Od rođenja stanuje u istom mjestu		Ukupno doseljeno stanovništvo		Doseljeno iz iste općine (bivše)		Doseljeno iz druge općine (Iste županije)		Doseljeno iz druge općine (druge županije)		Doseljeno iz druge države i ostalo		nepoznato
		Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%			
OPĆINA UKUPNO	1088	491	45,13	597	54,87	204	18,75	195	17,92	91	8,36	102	9,38	5

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017.

1.1.4.1.2. Struktura stanovništva

Spolna i dobna struktura

Dobna struktura odražava društveno-gospodarska zbivanja i političke prilike u prošlosti, a daje temelj za razumijevanje daljnjih mogućnosti reprodukcije stanovništva i neke važne činjenice na temelju kojih je moguće planiranje gospodarskog razvoja.

U spolnoj strukturi stanovništva, gledajući cjelokupnu populaciju Općine, prema Popisu 2011. ženskog dijela populacije ima jedva jedan posto više, pa možemo kazati da je u Općini praktično jednak udio muškaraca i žena. Međutim, u dobnim skupinama do dobne skupine od 70-74 godina ipak konstantno lagano, ali jasno prevladava muški dio populacije osim u jednom "ekscenoznom" razdoblju kada su u izrazitoj većini muškarci (25-29: 1,28 %). Tek u starim dobnim skupinama postotni udio ženskog dijela populacije sustavno raste ali ne značajno (tablica 1-7.). Navedeno kretanje ženskog dijela populacije odraz je kako ekonomske situacije u periodu poslije drugog svjetskog rata, tako i samog rata što se danas odražava u dobnoj strukturi relevantnih starosnih skupina.

TABLICA 1-7 DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA OPĆINE MLJET 2011. GODINE

Dobne skupine	Muškarci		Žene		Ukupno		Višak % (+)M (-)Ž
	Aps.	%	Aps.	%	Aps.		
0-4	21	1,93	21	1,93	42	0,00	
5_9	15	1,38	21	1,93	36	-0,55	
10_14	27	2,48	16	1,47	43	1,01	
15-19	26	2,39	23	2,11	49	0,28	
20-24	33	3,03	41	3,77	74	-0,74	
25-29	40	3,68	26	2,39	66	1,29	
30-34	26	2,39	25	2,30	51	0,09	
35-39	39	3,58	29	2,67	68	0,92	
40-44	23	2,11	26	2,39	49	-0,28	
45-49	36	3,31	35	3,22	71	0,09	

50-54	46	4,23	36	3,31	82	0,92
55-59	40	3,68	38	3,49	78	0,18
60-64	38	3,49	34	3,13	72	0,37
65-69	33	3,03	31	2,85	64	0,18
70-74	45	4,14	44	4,04	89	0,09
75-79	26	2,39	34	3,13	60	-0,74
80-84	19	1,75	36	3,31	55	-1,56
85-89	6	0,55	21	1,93	27	-1,38
90-94	0	0,00	8	0,74	8	-0,74
95 i više	2	0,18	2	0,18	4	0,00
OPĆINA UKUPNO	541	49,72	547	50,28	1088	-0,55

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017

Dobna struktura stanovništva Općine po velikim dobnim skupinama prema popisu stanovništva 1991. godine (tablica 1-8.) pokazuje da je u dobnoj skupini 0-19 više muške u odnosu na žensku populaciju. Zatim da je u dobnoj skupini 20-59 opet više muškog nego ženskog stanovništva, te da tek u dobnoj skupini 60+ počinje izrazitiji pomak u korist ženskog dijela populacije. Nadalje, vidi se da je dobna skupina 60+ znatno brojnija od dobne skupine 0-19: 15,63 % prema 34,83 % (popis 1991.: 19,6% prema 35,6%). Stoga je i koeficijent starosti stanovništva Općine vrlo nepovoljan i iznosi visokih 1,82. Ova njegova vrijednost ukazuje na staro stanovništvo. Poradi podjednakog broja muškaraca i žena, a manjeg broja muškaraca u starijim dobnim razredima, to je i koeficijent starosti muškog dijela stanovništva (31,24) razmjerno povoljniji od koeficijenta starosti ženskog dijela stanovništva (38,39) iako su oba koeficijenta katastrofalno nepovoljna (tablica 1-8).

TABLICA 1-8

DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA OPĆINE MLJET 2011. GODINE

Dobne skupine	Muško stanovništvo		Žensko stanovništvo		Ukupno stanovništvo	
	Aps.M	%M	Aps.Ž	%Ž	Aps.U	%U
0-19	89	16,45	81	14,81	170	15,63
20-59	283	52,31	256	46,80	539	49,54
60 +	169	31,24	210	38,39	379	34,83
Ostalo						
Ukupno	541	100,00	547	100,00	1088	100,00
Koeficijent starosti		31,24		38,39		34,83
Indeks starenja		189,89		259,26		222,94
Prosječna starost						47,5

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017

U pravilu, ona naselja koja imaju konstantan demografski nazadak imaju i nepovoljan odnos starosnih razreda. U rečenom kontekstu, starim stanovništvom smatra se ono

stanovništvo u kojem dobna skupina od 60+ godina čini više od 12 % ukupnog stanovništva što u slučaju Mljeta iznosi čak 34,83 %.

TABLICA 1-9

DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA PO VELIKIM DOBNIM SKUPINAMA I NASELJIMA 2011. GODINE

Broj	Naselje	Broj stanov.	0-19		20-59		60 +		Koeficijent	indeks starosti
			Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%		
1	BABINO POLJE	270	42	15,6	125	46,3	103	38,1	38,1	2,5
2	BLATO	39	2	5,1	20	51,3	17	43,6	43,6	8,5
3	GOVEDARI	151	22	14,6	78	51,7	51	33,8	33,8	2,3
4	KORITA	46	11	23,9	21	45,7	14	30,4	30,4	1,3
5	KOZARICA	28	5	17,9	15	53,6	8	28,6	28,6	1,6
6	MARANOVIĆI	43	2	4,7	18	41,9	23	53,5	53,5	11,5
7	OKUKLJE	31	2	6,5	13	41,9	16	51,6	51,6	8,0
8	POLAČE	113	20	17,7	63	55,8	30	26,5	26,5	1,5
9	POMENA	52	8	15,4	35	67,3	9	17,3	17,3	1,1
10	PROŽURA	40	0	0,0	10	25,0	30	75,0	75,0	
11	PROŽURSKA LUKA	40	5	12,5	19	47,5	16	40,0	40,0	3,2
12	ROPA	37	9	24,3	16	43,2	12	32,4	32,4	1,3
13	SAPLUNARA	67	16	23,9	39	58,2	12	17,9	17,9	0,8
14	SOBRA	131	26	19,8	67	51,1	38	29,0	29,0	1,5
	OPĆINA UKUPNO	1088	170	15,6	539	49,5	379	34,8	34,8	2,2

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017.

Gospodarska struktura

Prema Popisu 2011. godine, od ukupnog broja stanovnika Općine bilo je 35,0 % aktivnih, 53,9% ekonomski neaktivnih (umirovljenici, osobe koje se bave obvezama u kućanstvu, učenici i studenti, te ostale neaktivne osobe) (tablica: 1-10).

TABLICA: 1-10

STRUKTURA STANOVNIŠTVA OPĆINE MLJET PO AKTIVNOSTI 2011.GODINE

AKTIVNOST	Aps.	%
UKUPNO STANOVNIŠTVO	1088	
I. EKONOMSKI AKTIVNO STANOVNIŠTVO	381	35,0
ZAPOSLjeni	338	31,1
zaposlenici	291	26,7
poslodavci, rade za vlastiti račun, pomažući članovi obitelji, ostali zaposleni.	46	4,2

nepoznato	1	
NEZAPOSLENI	43	4,0
traže prvo zaposlenje	3	
traže ponovno zaposlenje	40	
II. EKONOMSKI NEAKTIVNI	586	53,9
umirovljenici	362	
bave se obavezama u kućanstvu	110	
učenici ili studenti	69	
ostale neaktivne osobe	45	
III. OSTALI IZVAN EKONOMSKI AKTIVNIH I NEAKTIVNIH	121	11,1

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017

Iz tablice: 1-11 vidimo da je odnos primarnih, sekundarnih i tercijarnih djelatnosti izrazito nejednak.

Primarne djelatnosti su zastupljene umjereno, sa svega 3,3% aktivnog stanovništva koje pretežito radi u poljodjelstvu i ribarstvu.

Slijede tercijarne djelatnosti s velikih 65,41 čak 84,3% zaposlenih od aktivnog stanovništva. Stanovništvo ovoga sektora djelatnosti u velikoj većini radi u ugostiteljstvu i turizmu što se moglo i očekivati. (tablica 1-11)

Aktivno stanovništvo što obavlja djelatnost u sekundarnim djelatnostima zastupljeno je sa 11.8% od aktivnog stanovništva. Ovo ukazuje na izrazitu nerazvijenost ovih sektora djelatnosti u Općini Mljet.

Razmjerno mali postotak stanovništva u primarnim djelatnostima, tek nešto jači sekundarni sektor i izrazito jak tercijarni sektor ukazuju na važnost NP "Mljet" i njegovu turističku ulogu. Ujedno ukazuje na jednostranu funkcionalnu usmjerenost Općine prema turizmu i ugostiteljstvu. Ali, analiza pokazuje i da u Općini postoji još uvijek vezanost za sekundarne djelatnosti, a i (vrlo malo) za djelatnosti poljodjelstva, ribarstva i šumarstvo.

Iz raspoloživih podataka vidimo također da u okviru mjesta stanovanja ostaje raditi 51,4 27,5% radnika ekonomski aktivnog stanovništva. Na rad u druga mjesta Općine putuje 93,3% ekonomski aktivnog stanovništva. U drugo mjesto iste Županije migrira 6,7% stanovnika. Tjednih migranata u mjesta izvan Općine ima razmjerno dosta, 30,0% (tablica: 1-12) (vjerojatno u Dubrovnik).

TABLICA: 1-12

EKONOMSKA STRUKTURA STANOVNIŠTVA PO DJELATNOSTIMA 2011. GODINE

1. PRIMARNE DJELATNOSTI	11	3,3
a) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	11	

IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE MLJET

b) Rudarstvo i vađenje	0	
2. SEKUNDARNE DJELATNOSTI	40	11,8
a) Prerađivačka Industrija	4	
b) Opskrba energijom	5	
c) Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, otpad, sanacija okoliša	17	
d) Građevinarstvo	14	
3. TERCIJARNE DJELATNOSTI	285	84,3
a) Trgovina na veliko i malo, popravak mot. Vozila i motocikla	26	
b) Prijevoz i skladištenje	38	
c) Turizam i ugostiteljstvo	81	
d) Uslužne djelatnosti, obrtništvo i osobne usluge	6	
e) Obrazovanje, znanost, kultura, informacije i tehničke djelatnosti	25	
f) Informacije i komunikacije	3	
g) Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	15	
h) Umjetnost zabava i rekreacija	52	
i) Financijske djelatnosti, poslovanje nekretn. i djelatnost osiguranja	1	
j) Javna uprava, obrana i socijalno osiguranje	34	
k) Administrativne i pomoćne usl. djelatnosti	4	
4. NEPOZNATO	2	0,6
UKUPNO - ZAPOSLENI PO DJELATNOSTIMA	338	

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017

Tablica: 1-12

STANOVNIŠTVO PREMA MIGRACIJSKIM OBILJEŽJIMA 2011. GODINE

	Broj stanovnika ukupno				Dnevni migranti zaposleni -		Dnevni migranti rade u		Dnevni migranti rade u		Tjedni migranti zaposleni -		Tjedni migranti zaposleni u		Dnevni migranti rade u	
	Aps.	Aps.	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%
OPĆINA	1088	207	57	27,5	150	72,5	140	93,3	10	6,7	62	30,0	4		20	
UKUPNO																

Uzimajući u obzir da je u Općini u primarnim djelatnostima zaposleno 3,3% a temeljem prikazanih podataka u tablici: 1-13 iz koje je vidljivo da u Općini ima čak 56,7% kućanstava sa zemljom, može se zaključiti, da je u Općini još uvijek razmjerno mnogo domaćinstava s mješovitim izvorom prihoda, odnosno da je preko pola kućanstava Općine još uvijek jednom nogom vezano za zemlju i dodatne prihode sa zemlje.

TABLICA: 1-13

PRIVATNA KUĆANSTVA PREMA KORIŠTENOME POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU 2011. GODINE

SKUPINE	Broj privatnih kućanstava		Površina korištenog poljoprivrednog zemljišta		Broj kućanstava s oranicom		Broj kućanstava s voćnjakom		Broj kućanstava s vinogradom		Broj kućanstava s maslinikom		Broj kućanstava s ostalim poljoprivrednim zemljištem	
	Aps.	%	ha	%	Aps.	ha	Aps.	ha	Aps.	ha	Aps.	ha	Aps.	ha
KUĆANSTVA-UKUPNO	469	100,0												
BEZ ZEMLJE	203	43,3												
SA ZEMLJOM	266	56,7	249,83	100,0	91	24,2	16	11,4	75	44,9	248	159,95	32	9,29
do 0,9 ha	67	14,3	2,57	1,03	23	0,4	2	0,05	10	0,12	61	1,87	4	0,09
od 0,10 do 0,49 ha	102	21,7	21,62	8,65	40	2,2	4	0,46	21	1,95	98	14,89	17	2,10
od 0,50 do 0,99 ha	23	4,9	13,87	5,55	10	0,8	2	0,40	8	0,75	22	10,33	4	1,60
od 1,0 do 2,99 ha	43	9,2	64,44	25,79	8	1,2	2	1,50	20	14,49	38	45,16	3	2,10
od 3,0 do 4,99 ha	18	3,8	62,16	24,88	5	8,1	3	3,04	9	16,60	16	33,05	2	1,40
od 5,0 ha do 7,99 ha	10	2,1	58,07	23,24	3	5,5	2	2,00	5	7,03	10	42,55	1	1,00
od 8,0 ha do 9,99 ha	2	0,4	17,10	6,84	1	1,0	1	4,00	2	4,00	2	7,10	1	1,00
od 10,0 ha do 19,99 ha	1	0,2	10,00	4,00	1	5,0	0	0,00	0	0,00	1	5,00	0	0,00
od 20,0 ha na više	0	0,0	0,00	0,00	0	0,0	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017.

Od ukupnog broja stanovnika Grada čak samo 21,26% stanovnika ima srednje, više i visoko obrazovanje. To je podatak koji, ako se dopuni s prethodnim analizama, osobito analizama po sektorima djelatnosti, mješovitosti domaćinstava, pokazuje sukladnost. Ukazuje i na činjenicu da je brojnost aktivnih u sektoru tercijarnih djelatnosti u okviru nedovoljno kvalificirane radne snage. (tablica 1-14)

TABLICA 1-14

OBRAZOVNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA 2011. GODINE

	Ukupno	Bez škole	Nepotpuna osnovna škola		Osnovna škola	Srednja škola (obrtnička, tehnička i srodne)		Gimnazija	Visoko obrazovanje	
OPĆINA MLJET	967	11	1,1	102	10,264	27,460	47,18	1,9	112,6	11,6

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017.

1.1.4.1.3. Struktura stambenog prostora

Struktura stambenog prostora Općine potvrđuje njenu atraktivnost za odmor i rekreaciju. U Općini je registrirano 1009 stambenih jedinica (770 stambenih jedinica Popis 1991.). Od navedenog broja 456 su stalno nastanjeni (422 stambene jedinice Popis 1991.) ili 45,2 % (54,8% Popis 1991.). Ukupno 335 stambenih jedinica namijenjeno je povremenom boravku, odnosno odmoru i rekreaciji u vidu sekundarnog stanovanja i za iznajmljivanje turistima što iznosi 33,2% od ukupnog broja stambenih jedinica (172 stambene jedinice Popis 1991., ili tada 22,3%) (tablica 1-15). TABLICA 1-15

STANOVI PREMA KORIŠTENJU I STANDARD STANOVANJA OPĆINE MLJET 1991. GODINE

OPĆINA	Broj stanovnika 1991./2011.	Površina stanova 1991./2011. m2	Ukupan broj stanova 1991./2011./m2	Nastanjeni 1991./2011./m2	Povremeno nastanjeni 1991./2011./m2	Napušteni 1991./2011./m2	Za odmor i rekreaciju 1991./2011./m2	Za sezonske radove 1991./2011./m2
OPĆINA MLJET			Aps.					
1991. - BR. STANOVA	1237	50783	770	422	142	34	172	0
2011. - BR. STANOVA	1088	69834	1009	456	160	37	226	18
2011. - m2			69834	34361	10877	2346	15711	1295
				45,2 %			Ukupno 335	
							33,2 %	

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017.

1.1.4.2. Ocjena gospodarskog stanja

Sadašnja gospodarska struktura Općine obzirom na raspoložive prostorne, prirodne i ostale izvore ne može se ocijeniti kao zadovoljavajuća. Gospodarski subjekti, koji privređuju na području Općine, obzirom na raspoložive kapacitete, strukturu i uvjete te sukladno tome obzirom na ostvarene fizičke i financijske rezultate u odnosu na očekivane ne zadovoljava ni minimalne kriterije i ne predstavlja realni temelj ubrzanog gospodarskog i sveukupnog razvoja. Veliki ograničavajući čimbenik, koji se ne može promatrati izvan konteksta, kao samostalan jest naravno razmjerna prometna izoliranost.

Tercijarne djelatnosti

Najznačajnije je razvijen sektor tercijarnih djelatnosti s najvećim udjelom ugostiteljstva i turizma, prometa i veza uz sudjelovanje raznih drugih uslužnih djelatnosti, koje zajedno, u ukupnom broju zaposlenih, sudjeluje sa 84.3%. (tablica 1-11).

Turističko-ugostiteljska djelatnost važan je nosilac razvoja Općine. Kapaciteti su koncentrirani u NP "Mljet" i hotelu "Odisej". Sezonom u trajanju od približno 120 dana osigurava relativno visoku stopu zaposlenosti lokalnog stanovništva, a dijelom osigurava i uvjete za razvoj određenih djelatnosti, infrastrukturnih i komunalnih sadržaja u samom NP "Mljet".

Od 1991. godine, kao posljedica direktnih i indirektnih događaja prouzročenih nametnutim ratom na prostoru Republike Hrvatske korištenje kapaciteta od 1991. -

1993. godine bilo slabo. Od 1994. godine kapaciteti se u prosjeku koriste tek od 65-80 dana. Tek zadnjih godinu-dvije poslovanje se postepeno vraća na nekadašnju razinu.

Ne treba niti spominjati potrebu ulaganja u nove sadržaje. Pored toga i poradi toga, nakupili su se gubici u poslovanju i teškoće u smislu nelikvidnosti i izvršavanja dospjelih obveza iz raspoloživih sredstava. Slična situacija pratila je i ostale privatne ugostiteljske subjekte i velik broj privatnih iznajmljivača soba i apartmana, osobito u Polačama, ali i Sobri, Kozarici i drugdje, koji još uvijek s postojećom razinom korištenja ne osiguravaju normalno poslovanje i potrebna ulaganja sukladno zahtjevima tržišta i potrošača.

Najbolji je turistički promet ostvaren je 2017. godini i približio se najboljem ostvarenju u 1987. godini u hotelskom i privatnom smještaju.

Navedeno korištenje kapaciteta, uvjetovano situacijom, ali i kvalitetom kapaciteta te nedovoljnim brojem pratećih sadržaja, utječe i na stopu zaposlenosti u ukupnoj djelatnosti turizma i ugostiteljstva.

Sekundarne djelatnosti

Suprotno tercijarnim djelatnostima, sekundarne djelatnosti slabije su zastupljene u aktivnom stanovništvu Općine sa svega 11,8% aktivnog stanovništva zaposlenog u ovom sektoru.

U prerađivačkoj industriji zaposleno je 1,2 % što je praktično zanemarivo i možemo reći da ove djelatnosti u Općini Mljet nema. U građevinarstvu 4,1%.

Tradicija obrta vrlo je duga. Obrti su se razvijali prema potrebama pojedinih gospodarskih grana i stanovništva. Temeljna obilježja politike ranijeg sustava prema obrtništvu odnosila su se na ograničavanje razvoja privatnog sektora fiskalnim i drugim nestimulativnim mjerama ekonomske politike. Obrtništvo je bilo na rubu društvenog i gospodarskog interesa. Te se posljedice još osjećaju. Danas se ono treba nametnuti kao snažan gospodarski i financijski čimbenik ukupne gospodarske stabilizacije uz obogaćivanje tržišta raznovrsnim proizvodima i uslugama. Ono treba biti poticaj novog proizvodnog i uslužnog zapošljavanja i izgradnje kvalitetnih stručnih kadrova. Ono nije iskazano u navedenim brojkama jer se još zadržava u okviru obitelji i nije iskazano ali kao potencijal postoji.

Primarne djelatnosti

Primarne djelatnosti u Općini jedva su zastupljene. Njima se bavi 3,3% od ekonomski aktivnog stanovništva (tablica: 1-11). Poljoprivredna djelatnost usko bi trebala biti je vezana uz turističko-ugostiteljsku djelatnost. U dosadašnjem razvoju nije dala očekivane rezultate u smislu korištenja raspoloživih poljoprivrednih resursa. U Općini 56,7 % kućanstava ima zemlje i bavi se i poljodjelstvom kao dopunskom djelatnošću (tablica: 1-13.) iako je zastupljenost aktivnog stanovništva što obavlja djelatnost u poljoprivredi i ribarstvu relativno mala, kao što je rečeno, svega 3,3%. Osnovno obilježje poljodjelskih gospodarstava je usitnjenost posjeda i njihova rascjepkanost. Poljoprivredu Općine odlikuje maslinarstvo. Prema Popisu 2011. 248 kućanstava ima maslinik, što čini 93,2% od ukupnog broja kućanstava koja imaju zemlju. I površina

zemljišta pod maslinicima zauzima 64,0% površine od ukupne površine korištenog poljoprivrednog zemljišta. U posljednje vrijeme zapaža se velik interes za obnovu starih maslinika i sadnju novih. Slijedi vinogradarsko-voćarska, ratarska i povrtlarska proizvodnja. Vinogradarstvo je svakako tipična grana poljodjelske proizvodnje Općine. Unatoč smanjenju broja čokota, proizvodnja grožđa se, zbog uvođenja novih sorti i suvremenije agrotehnike, zadržava na približno istoj razini. Tradicija vinogradarstva posljednjih se godina unapređuje sadnjom plemenitih sorata grožđa i proizvodnjom vrsnih vina, pa bi to mogla biti djelatnost od većeg značenja. Stočarstvo nema značaja kao niti ribarstvo. U Mljetskom kanalu riba je izlovljena, pa se po ozbiljan ulov treba zaputiti prema otvorenom moru. Danas, u uvali Sobre postoji manja površina namijenjena kaveznom uzgoju bijele ribe.

Struktura površina katastarskih općina Općine, time i poljodjelskih površina prikazana je u tablicama: 1-16 i 1-17.

Provedena analiza pokazuje na potrebu ozbiljnog pristupa problemu gospodarskog razvoja, na potrebu iznalaženja mjera za poboljšanje gospodarske strukture, stvaranje uvjeta za ubrzani gospodarski i sveukupni razvoj i napredak Općine i time povećanje broja zaposlenih. Može se zaključiti da je trenutna gospodarska struktura te cjelokupna gospodarska situacija u Općini nepovoljna i ne osigurava perspektivni razvoj bez znatnijih ulaganja u turističko gospodarstvo, jer su to općinske komparativne prednosti.

TABLICA: 1-16

OPĆINA MLJET – RASPORED PO KULTURAMA I KLASAMA ZEMLJIŠTA

NAZIV KULTURE	POVRŠINA	PRIHOD	BROJ	POSTOTAK	
	M2	KN.	APS.	POVRŠINE	
DVORIŠTA	60645	0	643	0.06	
CESTE I PUTEVI	442813	0	286	0.44	
VODE	1824668	0	177	29952	
ZEMLJIŠTA POD ZGRADAMA	176204	0	2347	0.18	
OSTALA ZEMLJIŠTA	6912547	0	2422	32295	
	Fizička	3920135	0	5220	32933
	Pravna	5496742	0	655	17288
	UKUPNO	9416877		5875	14124
ORANICA	920242	0.00	4930	0.92	
VOĆNJAK	2412278	0.00	11896	14642	
VINOGRAD	922708	0.00	3050	0.92	
PAŠNJAK	6406563	0.00	12929	14032	
ŠUMA	79953894	0.00	15393	79.63	

IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE MLJET

TRSTIK	375901	0.00	78	0.37	
VRT	450	0.00	1	0.00	
	Fizička	49196859	0.00	47516	49.00
	Pravna	41795177	0.00	761	41.62
	UKUPNO	90992036	0.00	48277	90.62
	Fizička	53116994		52736	52.90
	Pravna	47291919		1416	47.10
	SVEUKUPNO	100408913	0.00	54152	100.00

TABLICA: 1-17

OPĆINA MLJET – BEZ NP „MLJET“ RASPORED PO KULTURAMA I KLASAMA ZEMLJIŠTA (bez k.o. Goveđari)

NAZIV KULTURE	POVRŠINA	PRIHOD	BROJ	POSTOTAK	
	M2	KN.	APS.	POVRŠINE	
DVORIŠTA	45135	0	560	0,06	
CESTE I PUTEVI	351531	0	250	0,5	
VODE	28777	0	166	0,04	
ZEMLJIŠTA POD ZGRADAMA	146406	0	2039	0,21	
OSTALA ZEMLJIŠTA	6480981	0	2337	9,21	
	Fizička	3818841	0	4802	5,43
	Pravna	3233989	0	550	4,6
	UKUPNO	7052830		5352	10,02
ORANICA	791008	0	4614	1,12	
VOĆNJAK	2152990	0	11246	3,06	
VINOGRAD	732700	0	2759	1,04	
PAŠNJAK	5558789	0	12111	7,9	
ŠUMA	53711796	0	14046	76,32	
TRSTIK	375901	0	78	0,53	
VRT	0	0	0	0	

Fizička	43788091	0	44224	62,22
Pravna	19535093	0	630	27,76
UKUPNO	63323184	0	44854	89,98
Fizička	47606932		49026	67,65
Pravna	22769082		1180	32,35
SVEUKUPNO	70376014	0	50206	100

1.1.4.3. Temeljne svojstvenosti naselja i sustava naselja

1.1.4.3.1. Opća strukturna obilježja naselja

U Općini statistički promatrano temeljem podataka Popisa 2011. postoji četrnaest naselja.

Svako naselje, ima svoju zasebnu unutrašnju matricu građenja, svojstvenu kraju, koja nije unaprijed bila zadana nekim planskim geometrijama, nego se povodila za potrebama malih seoskih tradicijskih gospodarstava i bila je odraz društvene situacije. Utjecaj reljefa i položaja naselja u prostoru dolazi do punog izražaja. Smještaj, kako naselja, tako i njihovih dijelova rezultat su djelovanja reljefa, položenih putova, zaštite i zaštite oskudnog poljodjelskog zemljišta te zahtjeva nekadašnje tradicijske poljodjelske proizvodnje. U novije vrijeme stanovnici pod djelovanjem urbanih utjecaja mijenjaju način života i time svoje prioritete podređuju suvremenim urbanim vrijednostima. Izgradnju zaselaka s poljodjelskom funkcijom zamjenjuje izgradnja na obali s rekreativnom i turističkom funkcijom. Tako smo svjedoci da su se naselja, prvotno razvijena uz plodne površine kraških polja Blata, Maranovića, Prožure, Babinog Polja, Korita i sl. počela seliti na obalu razvijajući jednu osobitu vrst dvojnosti. U unutrašnjosti to su poljodjelske funkcije u tradicijskim naseljima, na obali turističke funkcije u kakofonično oblikovanim naseljima. Naselje Prožura ima svoj izdvojeni dio u Prožurskoj Luci, Babino Polje u Sobri, Blato u Kozarici, Korita u Saplunari, Maranovići u Okukljima.

Prethodno izloženi elementi demografske slike Općine koji su potvrdili vitalnost naselja bližih moru očituju se i u strukturnim obilježjima novih naseobinskih oblika, kao glavnih generatora suvremenog izgleda prostora posebno obalnog. Istovremeno velike površine Općine što su orijentirane "unutrašnjosti" ostaju prazne. Nastanjene točke od značaja u "unutrašnjosti" samo su Babino Polje i Goveđari.

TABLICA 1-18

OPĆINA MLJET - RASPORED PO KULTURAMA I KLASAMA ZEMLJIŠTA

NAZIV KULTURE	POVRŠINA	PRIHOD	BROJ	POSTOTAK
	M2	KN.	APS.	POVRŠINE

IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE MLJET

DVORIŠTA	60645	0	643	0.06	
CESTE I PUTEVI	442813	0	286	0.44	
VODE	1824668	0	177	1.82	
ZEMLJIŠTA POD ZGRADAMA	176204	0	2347	0.18	
OSTALA ZEMLJIŠTA	6912547	0	2422	6.88	
	Fizička	3920135	0	5220	3.90
	Pravna	5496742	0	655	5.47
	UKUPNO	9416877		5875	9.38
ORANICA	920242	0.00	4930	0.92	
VOĆNJAK	2412278	0.00	11896	2.40	
VINOGRAD	922708	0.00	3050	0.92	
PAŠNJAK	6406563	0.00	12929	6.38	
ŠUMA	79953894	0.00	15393	79.63	
TRSTIK	375901	0.00	78	0.37	
VRT	450	0.00	1	0.00	
	Fizička	49196859	0.00	47516	49.00
	Pravna	41795177	0.00	761	41.62
	UKUPNO	90992036	0.00	48277	90.62
	Fizička	53116994		52736	52.90
	Pravna	47291919		1416	47.10
	SVEUKUPN O	100408913	0.00	54152	100.00

Izvor: Ured za katastarsko-geodetske poslove, Dubrovnik.

1.1.4.3.2. Veličina i prostorni raspored naselja

Tradicionalno, sva naselja na otoku, pa tako i Općini, nastala su na središnjoj kopnenoj osovini otoka i smještena su na prisojnim padinama brežuljaka, na rubovima plodnih polja, uz prastare putove i staze to iz gospodarskih i strateških razloga. Babino Polje smješteno je iznad velikog i plodnog Babinog polja. Blato isto tako pored Blatskog polja, identično vrijedi i za Prožuru, Govedare, Korita.

Potrebe kontakata sa svijetom, potreba trgovine i izvoza poljodjelskih proizvoda bili su momenti koji su utjecali da sva unutrašnja naselja ostvare i svoj izlaz na more, pa su tako nastala skoro sva obalna naselja, kao luke pripadajućih unutrašnjih naselja. Gotovo

uvijek, to su bile luke na sjevernoj, razvedenijoj i zaštićenijoj obali orijentiranoj prema Pelješcu i Elafitima, a osobito Dubrovniku i Korčuli.

TABLICA 1-18 a

OPĆINA MLJET - BEZ NP "MLJET" RASPORED PO KULTURAMA I KLASAMA
ZEMLJIŠTA (bez k.o. Goveđari)

NAZIV KULTURE	POVRŠINA	PRIHOD	BROJ	POSTOTAK	
	M2	KN.	APS.	POVRŠINE	
DVORIŠTA	45135	0	560	0,06	
CESTE I PUTEVI	351531	0	250	0,50	
VODE	28777	0	166	0,04	
ZEMLJIŠTA POD ZGRADAMA	146406	0	2039	0,21	
OSTALA ZEMLJIŠTA	6480981	0	2337	9,21	
	Fizička	3818841	0	4802	5,43
	Pravna	3233989	0	550	4,60
	UKUPNO	7052830	5352	10,02	
ORANICA	791008	0,00	4614	1,12	
VOĆNJAK	2152990	0,00	11246	3,06	
VINOGRAD	732700	0,00	2759	1,04	
PAŠNJAK	5558789	0,00	12111	7,90	
ŠUMA	53711796	0,00	14046	76,32	
TRSTIK	375901	0,00	78	0,53	
VRT	0	0,00	0	0,00	
	Fizička	43788091	0,00	44224	62,22
	Pravna	19535093	0,00	630	27,76
	UKUPNO	63323184	0,00	44854	89,98
	Fizička	47606932	49026	67,65	
	Pravna	22769082	1180	32,35	
	SVEUKUPNO	70376014	0,00	50206	100,00

Izvor: DRŽAVNA GEODETSKA UPRAVA, PODRUČNI URED ZA KATASTAR, DUBROVNIK

Zahvaljujući to reljefnim svojstvenostima, možemo naselja Općine prema smještaju razvrstati na ona u unutrašnjosti i ona naselja koja su smještena na morskoj obali u pitomim uvalama redovito orijentiranim prema Mljetskom kanalu, osim naselja Ropa i Saplnara, južno orijentiranim. Dakle, priobalna naselja su Okuklje, Prožurska Luka, Sobra, Kozarica, Ropa, Saplnara, Polače i Pomena. Ukupno osam naselja. Ostalih šest naselja smješteno je u unutrašnjosti otoka pri plodnim poljima, koja su žitelji obrađivali, a dobra izvozili preko svojih pridruženih obalnih pristaništa, što su se danas oblikovala kao samostalna naselja. To su Govedari, Blato, Babino Polje, Prožura, Maranovići i Korita. Sva nabrojena naselja nižu se duž državne ceste D-120, jednoliko raspoređena duž cijelog otoka.

Iako su brojem naselja podjednako raspoređena na naselja u unutrašnjosti Otoka i možda „atraktivnija“ naselja pri obali raspored stanovništva distribuiran je pravilno. Većina stanovništva Općine ipak još uvijek živi u unutrašnjim naseljima i to 54,1%, dok u osam priobalnih naselja živi 45,9% stanovništva Općine. No, pet priobalnih naselja u periodu 2011./1991., dakle u razdoblju od dvadeset godina uglavnom bilježe rast, a to su Saplnara, Sobra, Kozarica, Prožurska Luka, Ropa i Okuklje, a u ovu grupu ulazi i jedno „unutrašnje“ naselje – Prožura (tablica 1-18) Iako je u priobalnim naseljima smješteno nešto manje stanovnika, ona iskazuju stabilan i jasan rast svoje populacije, a unutrašnja naselja pad, što je vrlo znakovito i ukazuje na značenje mora u životu Općine. Ako se nastavi uočeni trend, što je vjerojatno, uskoro će priobalna naselja preteći brojem svoga stanovništva unutrašnja. Dakle, naselja Općine možemo prostorno-geografski razvrstati temeljem njihovog prostornog smještaja u dvije grupe:

prvu grupu tvore naselje unutrašnjosti: Babino Polje, Govedari, Blato, Prožura, Maranovići i Korita u kojima živi 589 stanovnik ili 54,1% populacije (901 – Popis 1991.);,

drugu grupu tvore naselja priobalja: Polače, Pomena, Kozarica, Ropa, Sobra, Prožurska Luka, Okuklje i Saplnara u kojima živi 499 (336 Popis 1991.) stanovnika ili 45,9% stanovnika Općine.;

Možemo još kazati da u funkcionalnom smislu u Općini postoje dvije izrazite funkcionalne cjeline i to

prostor NP "Mljet" sa naseljima Pomena, Polače i Govedari i

prostor Općine izvan NP "Mljet" u kojem se nalazi preostalih jedanaest naselja, koja su organizirana oko naselja Babino Polje uz koje je usko vezano i naselje Sobra preko čije luke Općina ima vezu s poluotokom Pelješcem. Ostala naselja tvore grupu "vanjskih naselja" oko općinskog središta.

1.1.4.3.3. Demografski razvoj naselja i predviđanje kretanja stanovništva

Nedvojbeno je da je geografski položaj tijekom vremena imao različit utjecaj na demografski razvoj naselja. Nekad je taj položaj bio povoljan, nekad je u nekim drugim vremenskim razdobljima vezanost uz more bila j rizična. Zahvaljujući tome svako naselje unutrašnjosti otoka imalo je, i ima, svoj izlaz na more. Danas se pokazuje osobito značajnim utjecaj mora i gospodarstva koje se razvija u doticaju s njim. Turizam i turističko gospodarstvo, rekreacija i slobodno vrijeme znatno utječu na rast

populacije priobalnih mljetskih naselja. U priobalnim naseljima Općine, a to su: Kozarica, Okuklje, Polače, Pomena, Prožurska Luka, Ropa, Saplunara, Sobra danas živi 499 stanovnika, ili 45,9% Općine Mljet (samo 27,2% stanovništva otoka 1991.godine). Osim Polača i Kozarice sva ostala naselja pokazuju značajan demografski rast, za razliku od pada broja stanovnika svih unutrašnjih naselja (te spomenutih naselja Polača i Kozarice). Usprkos činjenici da u njima još uvijek živi 586 stanovnika, ili 54,1% i usprkos činjenici da su upravo ona povoljnije smještena u odnosu na glavnu otočku prometnicu D-120. (tablica 1-19).

TABLICA 1-19

DEMOGRAFSKI RAZVOJ OPĆINE MLJET U PERIODU OD 1931. DO 2011. GODINE PO NASELJIMA

Naselje	Popisne godine									Indeks rast > 0 > pad broja stanovnika			
	1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2001	2011	1991 /198	2001 /199	2011 /200	2011 /199
PROŽURSKA LUKA	-	-	-	-	-	6	15	14	40	2,50	0,93	2,86	2,67
SAPLUNARA	-	-	-	5	8	22	32	35	67	1,45	1,09	1,91	2,09
ROPA	-	62	60	40	29	25	19	32	37	0,76	1,68	1,16	1,95
OKUKLJE	-	-	-	-	-	12	16	20	31	1,33	1,25	1,55	1,94
SOBRA	-	16	27	28	28	19	68	102	131	3,58	1,50	1,28	1,93
POMENA	-	8	8	13	25	46	50	37	52	1,09	0,74	1,41	1,04
POLAČE	-	61	63	82	72	87	123	115	113	1,41	0,93	0,98	0,92
KOZARICA	-	14	29	30	27	34	32	28	28	0,94	0,88	1,00	0,88
GOVEDARI	348	243	271	234	192	182	179	165	151	0,98	0,92	0,92	0,84
MARANOVIĆ I	176	190	190	179	127	73	60	54	43	0,82	0,90	0,80	0,72
BABINO POLJE	966	907	857	791	660	562	398	336	270	0,71	0,84	0,80	0,68
PROŽURA	192	217	208	182	149	121	78	53	40	0,64	0,68	0,75	0,51
KORITA	141	163	164	186	168	115	90	74	46	0,78	0,82	0,62	0,51
BLATO	227	174	165	141	107	91	77	46	39	0,85	0,60	0,85	0,51
OPĆINA UKUPNO	2050	1485	1480	1550	1316	1395	1237	1111	1088	0,89	0,90	0,98	0,88

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2017.

Iz ovoga razmatranja uočava se važnost povoljnog prometnog i priobalnog položaja naselja za njihov razvoj.

Postoje kratkoročne, srednjoročne i dugoročne prognoze kretanja stanovništva u budućnosti. U tome se predviđanju polazi od stanovitih pretpostavki koje se temelje na prethodnim stopama rasta, ali i na nekim novim činiocima koji se naziru u ponašanju brojnosti stanovništva, kao i u nekim planskim potezima koji povoljno mogu djelovati

na proces, u ovom trenutku depopulacije prostora Općine Mljet, koja pokazuje legalne imigracijske trendove. Te su pretpostavke uglavnom ove:

da će budućnost biti slična prošlosti;

da neće biti značajnijih vanjskih migracija;

da će biti značajnijih vanjskih migracija;

da će budućnost biti različita od prošlosti itd.

U skladu s rečenim pretpostavljaju se polazna načela i izračunavaju se prognoze: pesimističke, (smanjivanje stope rasta), srednje (postojanost stope rasta) i optimističke (povećanje stope rasta). Tako se dobivaju niske, umjerene i visoke varijante. Prognoze za pet godina smatraju se kratkoročne, za pet do deset godina srednjoročne a za više od deset godina dugoročne prognoze stanovništva. U načelu pretpostavke demografskog rasta vrlo su upitne, budući je rast populacije zavisian od mnogih teško predvidivih čimbenika. Stoga je možda najjednostavniji i najracionalniji parametar za pretpostavku budućeg demografskog rasta neke sredine vrijednost indeksa prethodnog popisnog razdoblja, a on je za Općinu Mljet u razdoblju 2001./2011. možemo kazati stagnira i iznosi 0,98 (0,89 1991./1981.), a u razdoblju 1981./1971. je bio pozitivan i iznosi 1,06. Prema tome pošlo se od pretpostavke:

1. da će budućnost biti slična prošlosti;

2. da neće više biti značajnijih emigracija („E“) već se očekuje slaba imigracija („I“) (tablica 1-4).

Na temelju navedenih polazišta može se pretpostaviti srednje predviđanje kretanja stanovništva, pa se prognozira da će Općina Mljet u narednom periodu imati približno isti broj stanovnika;

Općina Mljet 1000 - 1100 stanovnika.

Općina Mljet izvan NP «Mljet» 874 stanovnika

1.1.4.3.4. Razina urbanizacije naselja

Problem diferenciranja naselja - gradskih obilježja i onih ostalih još uvijek je prisutan ne samo kod nas već i u svijetu, a osobito je naglašen kod manjih naselja. Posljedica je to jedva zamjetnih, postepenih promjena u korist smanjivanja razlika u načinu života između sela i grada, smanjivanju razlika u funkcionalnim, fizionomsko-morfološkim i drugim obilježjima, intenzivnijeg socijalnog prestrukturiranja poljodjelskog stanovništva itd. Danas se za izdvajanje gradskih i ostalih naselja primjenjuju pored jednostavnih modela (primjena jedne do dvije varijable) i složeniji statistički modeli. U

našoj su zemlji, osim statističke službe i drugi autori sudjelovali u definiranju gradskih naselja i predlaganju kriterija za njihovo izdvajanje³.

TABLICA 1-20

KRITERIJI DIFERENCIRANJA RAZINE URBANIZACIJE NASELJA

Stupanj urbanizacije	% poljoprivrednog stanovništva	% domaćinstava bez poljoprivrednog gospodarstva	% radnika od aktivnog stanovništva naselja
gradska obilježja	-	-	-
Viši stupanj (jače urbanizirana naselja) VSU	15 i manje	20 i više	70 i više
Niži stupanj (slabije urbanizirana naselja) NSU	30 i manje	10 i više	50 i više
seoska obilježja	-	-	-

Izvor: Vresk M., i Radica T., (1983.), op. cit.

Obzirom na nemogućnost pribavljanja relevantnih podataka temeljem Popisa 2011. zadržavamo se na analizi izvršenoj temeljem podataka Popisa 1991., a to zato što je vrlo vjerojatno da se razina urbanizacije naselja u proteklom razdoblju samo povećala.

Dakle, u Općini postoji četrnaest naselja. Za određivanje razine utjecaja urbanizacije na naselja Općine korištena je metoda diferenciranja razine urbanizacije na viši i niži stupanj urbanizacije naselja, koji ima tri varijable, a što je prikazano u tablici 1-20. Izabrane varijable ukazuju na socio-ekonomska obilježja stanovništva, a posredno upućuju i na druga obilježja. Primjenjujući navedene kriterije u prostoru Općine postižemo rezultate koji su prikazani u tablici 1-20, iz koje možemo vidjeti da deset naselja u Općini iskazuju svojstva naselja s višim stupnjem urbanizacije. Jedno naselje iskazuje svojstvenosti naselja nižeg stupnja urbanizacije, a tri naselja Prožurska Luka, Prožura i Kozarica iskazuju svojstvenosti seoskih naselja. I u ovoj analizi koristili su se podaci Popisa 1991.

1.1.4.3.5. Prostorno-demografska valorizacija naselja

Temeljem podataka Popisa 1991. usporednom analizom devet bitnih činitelja, što zrcale demografsko stanje i određuju poziciju svakog pojedinog naselja u promatranom skupu naselja određenog prostora, može se dati razmjerno objektivna slika demografske pozicije svakog naselja. Pokazatelji su izabrani tako da zastupaju: kvantitativne, vitalne, dinamičke, društveno-gospodarske i demografske karakteristike naselja. Ovakva

³ M. Macura je među prvima pokušao odrediti kriterije po kojima bi razlikovao gradska od seoskih naselja. On smatra da se naselja bitno razlikuju po veličini i sastavu stanovništva, pa je kao temelj za lučenje gradskih naselja izabrao kombinaciju dva kriterija:

- veličinu naselja i
- gospodarski sustav naselja

Radica T.: "Prostorni plan SR Hrvatske do 2000". Osnovna studija 8 - stanovništvo i naselja, Urbanistički institut SR Hrvatske, Zagreb, 1974.

Grupa autora: "Kompleksno sagledavanje procesa urbanizacije Republike Hrvatske" studija za "Strategiju prostornog uređenja RH, UIH, Zagreb, 1995.

demografska analiza, uz do sada prikazane pojedinačne brojčane vrijednosti odabranih demografskih svojstvenosti naselja, može također ukazati na eventualne anomalije demografskog stanja i na izvjestan način pruža razmjerno objektivnu demografsku poziciju svakog naselja u okviru promatranog skupa. Odabrani pokazatelji za demografsku valorizaciju naselja Općine bili su:

1. pozicija naselja prema veličini (broju stanovnika);
2. pozicija naselja prema indeksu rasta/pada broja stanovnika u zadnjem popisnom razdoblju (indeks rasta/pada broja stanovnika);
3. pozicija naselja glede njegove starosne strukture (koeficijent starosti);
4. radno-gospodarsko obilježje stanovništva (udio radnika u ukupnom stanovništvu naselja);
5. pozicija naselja glede vezanosti za zemlju (udio domaćinstava s poljoprivrednim gospodarstvom u naselju);
6. pozicija naselja glede izvora prihoda (udio domaćinstava što obavlja zanimanje na gospodarstvu);
7. pozicija naselja temeljem broja radnika zaposlenih u mjestu stanovanja;
8. pozicija naselja glede broja stanovnika koji rade u tercijarnim djelatnostima, a u odnosu na aktivne što obavljaju djelatnost;
9. pozicija naselja temeljem školske spreme njegovih stanovnika.

TABLICA 1-21

RAZINA URBANIZACIJE NASELJA OPĆINE MLJET 1991. GODINE

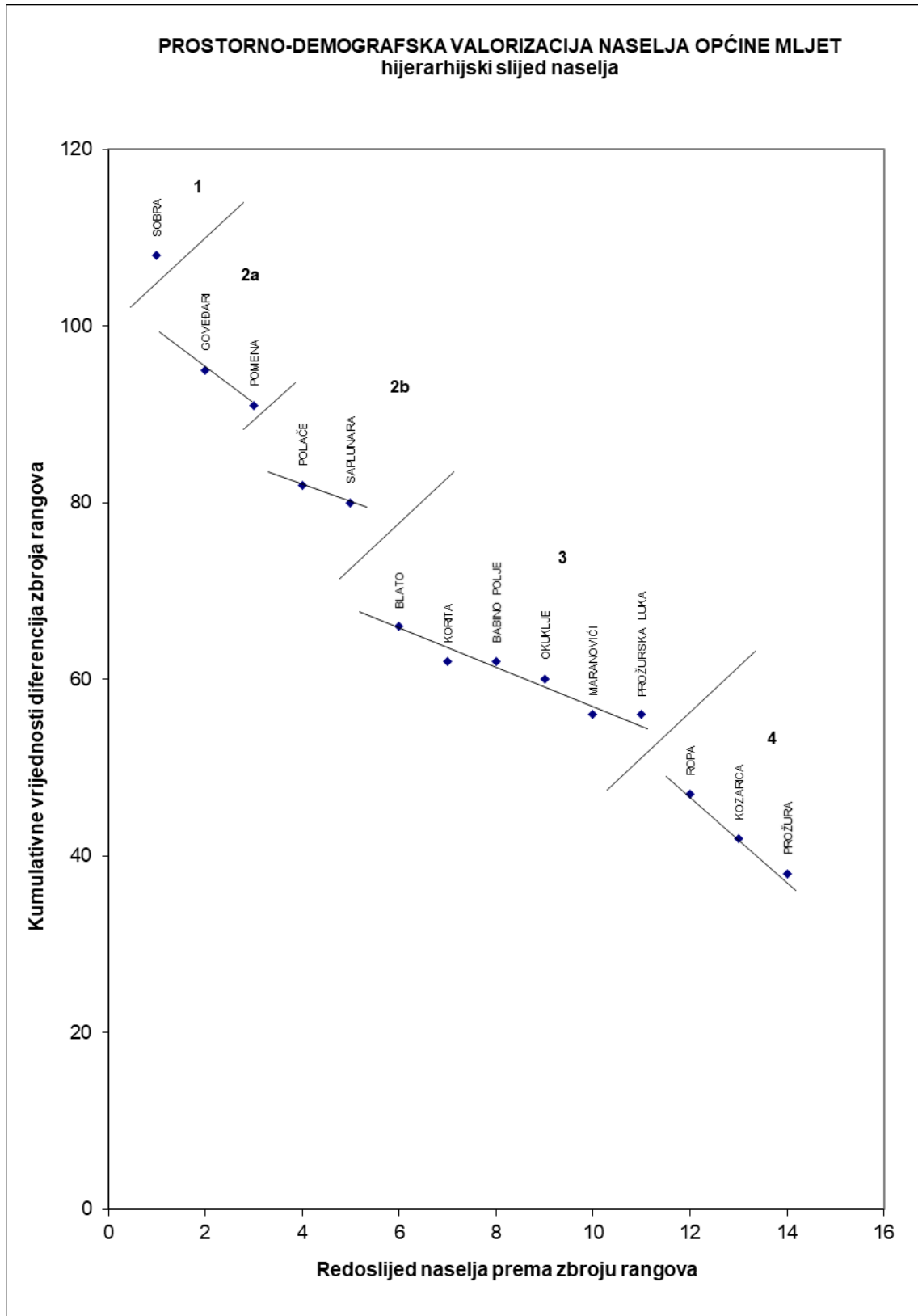
PP SRH 81.											
Naselje	Broj stanovnika	Ukupno poljoprivredno stanovništvo u ukupnom	Nema gospodarstvo	Radnici od aktivnog stanovništva naselja	Od radnika rade u mjestu stanovanja	po 1. kriteriju	po 2. kriteriju	po 3. kriteriju	Zbini kriterij diferencijacije viši (VŠU)	Gradska naselja prema popisu 1991. g. i naselja	Po Macuri
	Aps.	%	%	%	%						
OKUKLJE	16	0	57,14	100	0	3	3	3	9	VŠU	s
GOVEĐARI	179	5,03	48,21	95,92	91,49	3	3	3	9	VŠU	s
MARANOVIĆI	60	1,67	34,62	91,67	36,36	3	3	3	9	VŠU	s
SOBRA	68	0	66,67	86,36	47,37	3	3	3	9	VŠU	s
BLATO	77	2,6	21,74	86,36	36,84	3	3	3	9	VŠU	s

IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE MLJET

KORITA	90	3,33	32,35	85,71	22,22	3	3	3	9	VŠU	s
ROPA	19	10,53	28,57	75	0	3	3	3	9	VŠU	s
POLAČE	123	5,69	39,47	73,33	22,73	3	3	3	9	VŠU	s
BABINO POLJE	398	9,55	19,62	72,41	55,95	3	2	3	8	VŠU	s
SAPLUNARA	32	0	58,33	60	0	3	3	2	8	VŠU	s
POMENA	50	2	0	100	78,57	3	1	3	7	NSU	s
PROŽURSKA LUKA	15	33,33	60	40	0	1	3	1	5	s	s
PROŽURA	78	1,28	6,25	0	0	3	1	1	5	s	s
KOZARICA	32	46,88	11,11	40	50	1	2	1	4	s	s
Broj stanovnika Općine	1237										

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Zagreb, 2000.

GRAFIKON 1-2

Za sve navedene pokazatelje odredila se hijerarhijska pozicija svakog naselja u Općini, njegov rang. Vrijednost ranga jednaka je hijerarhijskoj poziciji naselja u skupu naselja: od 1 - najlošiji rang do 14 - najbolji rang. Potom je za svako naselje Općine određen zbroj njegovih pojedinačnih rangova. Tako dobivena vrijednost rezultanta je istovremenog djelovanja svih devet demografskih pokazatelja, te nam razmjerno objektivno određuje poziciju svakog pojedinog naselja Općine.

Da bi prikaz bio što zorniji interpretirao se grafički (grafikon 1-2). Apcisa prikazuje slijed naselja, a ordinata kumulativne vrijednosti diferencija zbroja rangova, jer se ovim grafičkim prikazom jasno mogu prikazati lomovi kontinuiteta funkcije. Time do izražaja dolaze grupacije naselja, koje teško možemo prepoznati promatrajući samo slijed brojaka u tablici. Dakle, iz grafikona 1-2. možemo uočiti hijerarhijski slijed četiri izrazito jasne grupacije naselja;

PRVU GRUPU sačinjava samo jedno naselje; naselje Sobra. Sobra se odvojila od preostalih naselja Općine što izrazito ukazuje na njenu povoljnu prostorno-demografsku vrijednost, koja je očito odraz šireg prostornog i prometnog značaja naselja, o čemu je već bilo govora.

DRUGU GRUPU tvore visoko rangirana naselja; Govedari, Pomena, Polače i Saplunara. Znakovito je da su visoko rangirana naselja, odmah iza Sobre, naselja iz NP "Mljet". Njihova pozicija ne iznenađuje. No na prvi pogled iznenađuje visoka pozicija naselja Saplunara, jer je to naselje dosta izolirano na krajnjem istoku otoka. Međutim, povoljnost i pitomost reljefa i krajobraza zajedno s razvedenom i pristupačnom obalom privlači žitelje.

TREĆU GRUPU tvori šest naselja; Blato, Korita, Babino Polje, Okuklje, Maranovići, Prožurska Luka. Tipična naselja Općine. Osim priobalnih naselja, ostala naselja iskazuju pad svoje populacije.

ČETVRTU GRUPU tvore naselja na začelju; Ropa, Kozarica i Prožura. Ropa i Prožura naselja su unutrašnjosti otoka, a Kozarica, iako pri moru, temeljito je izolirana, izvan ruke, pa ne iznenađuje njena ovako niska pozicija. (Grafikon 1-2).

1.1.4.3.6. Funkcionalna klasifikacija naselja

Nisu bili pristupačni podaci potrebni za kvantitativnu analizu središnje važnosti naselja u smislu središnje važnosti naselja kako ju je definirao W. Christaller, što bi omogućilo smještanje naselja u kontekst šireg prostora (kad bi ti podaci bili pristupačni i za taj širi prostor). Međutim, obzirom da se u ovom Planu promatraju samo naselja Općine to u tome slučaju i nije bilo osobito važno.

Funkcionalna klasifikacija je izvršena u skladu s nodalnim principom. Princip se temelji na ocjeni stupnja koncentracije tercijarnih funkcija u naselju bez obzira na veličinu njegove gravitacije i temeljem te ocjene određuje se njegova nodalna važnost (tablica 1-21). U smislu nodalne klasifikacija naselja, naselja možemo podijeliti u tri grupe:

1. središnja naselja s potpunim brojem središnjih funkcija;
2. naselja s nepotpunim brojem središnjih funkcija;

3. naselja bez središnjih funkcija.

Ad. 1. Središnje naselje s potpunim brojem središnjih funkcija

Iz tablice 1-22 vidljivo je da samo naselje Babino Polje ima sve potrebne središnje funkcije, pa može biti svrstano u naselja središnjeg značaja. Obzirom na broj funkcija naselje bez sumnje spada u manje lokalno središte⁴.

Ad. 2. Naselja bez središnjih funkcija

Svim ostalim naseljima nedostaju središnje funkcije, da bi mogla biti naselja središnje važnosti. Prema tome ta se naselja moraju ubrojiti u naselja bez središnje važnosti. To ukazuje na standard života u naseljima Općine, pa ne iznenađuju demografska kretanja koja vode izumiranju otoka.

TABLICA 1-22

RASPORED OBJEKATA SREDIŠNJEG I DRUŠTVENOG ZNAČAJA U
NASELJIMA OPĆINE MLJET – postojeće i planirano stanje

Redni broj	Funkcija														
		Babino Polje	Blato	Govedari	Korita	Kozarica	Maranovići	Okuklje	Poltače	Pomena	Prožura	Prožurska Luka	Ropa	Saplunara	Sobra
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Centralna osnovna škola	1													
2	Područna osnovna škola														
3	Srednja škola														
4	Viša škola														
5	Visoka škola														
6	Fakultet														
7	Specijalne škole (glazbena, stranih jezika, auto škola i sl.)	1													
8	Narodno sveučilište ili sl.														
9	Ambulanta obiteljske medicine	1													
10	Ambulanta opće medicine + spec. ambulante														
11	Dom zdravlja														
12	Stomatološka ordinacija	1													
13	Apoteka	1													
14	Socijalna služba, centar za pomoć i njegu	1													
15	Specijalistička bolnica, lječilište ili sanatorij														

⁴ Treba imati na umu da u ovom razmatranju naselja najnižeg središnjeg značaja smatramo naselja prvog ranga.

IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE MLJET

16	Veterinarska stanica (ambulanta)					
17	Vrtić i jaslice					
18	Vrtić	1				
19	Đački dom					
20	Dom umirovljenika	1				
21	Športsko društvo/a	1				
22	Športski tereni (otvoreni, zatvoreni)	2				
23	Knjižnica i čitaonica	1				
24	KUD	1				
25	Dom kulture s dvoranom	1				
26	Kazalište (kao posebna ustanova)					
27	Otvoreno pučko učilište s kinom (kao posebna ustanova)	1				
28	Muzej	1				
29	Izdavačka djelatnost (izdavačko poduzeće)					
30	Dopisništvo (HINA), lokalne novine	1				
31	Lokalna radiostanica	1				
32	Hotel (kao mjesni, gradski hotel)					
33	Sjedište županije					
34	Sjedište Općine	1				
35	Najniži organ uprave (može izdati neki službeni dokum.)	1				
36	Općinski sud					
37	Okružni sud					
38	Organ financijske kontrole i prometa (Fina, porezna upr..i sl.)	1				
39	Policijska stanica	1				
40	Osnovna (zadnja) pošta	1	1	1		
41	Telefonska centrala (krajnja)	1				
42	Čvorna telefonska centrala					
43	Vatrogasna stanica	1				
44	Poljoprivredna stanica					
45	Banka, mjenjačnica	1				
46	Udruge, klubovi, liga, sekcije, organizacije, crveni križ i sl.	2				
47	Sjedište trgovačkog poduzeća - trgovina na veliko					
48	Prodavaonica mješovite robe - "samoposluga"	3	1	2	1	1
49	Prodavaonica voća, povrća (voćarna)					
50	Prodavaonica stočarskih proizvoda (mesnica)					
51	Prodavaonica (veća) općeg tipa - robna kuća					
52	Prodavaonica kozmetičkih proizvoda - parfumerija					
53	Prodavaonica namještaja					

54	Prodavaonica kućanskih aparata		
55	Prodavaonica tekstilnih proizvoda i konfekcije		
56	Prodavaonica obuća		
57	Prodavaonica elektromat., željez.robe, alata i prib.i sl.		
58	Prodavaonica boje i lakova, te kemijskih proizvoda		
59	Prodavaonica satova i nakita		
60	Prodavaonica poljop. reprometerijala i poljop. apoteka		
61	Prodavaonica poljoprivrednih strojeva		
62	Knjižara i papirnica		
63	Ugostiteljski sadržaj /kafe, restoran, i sl/	4	
64	Hotelski smještaj /hotel, privatni pansion (registriran)/	1	1
65	Intelektualne usluge (registrirane)	1	
66	Turistička agencija		1
67	Frizersko-brijačke usluge		
68	Usluge urara (popravak satova)		
69	Usluge zlatara (popravak zlatnog nakita i sl.)		
70	Usluge fotografa		
71	Mehaničarske usluge (automehaničar, bravar, i sl)		
72	Usluge popravka kućanskih el. aparata (servis)		
73	Usluge popravka poljoprivrednih strojeva (servis)		
74	Otkupna stanica poljoprivrednih proizvoda	1	
75	Mjesni sajam, stalna tržnica (barem dio godine)		
76	Župni ured	1	

Izvor: Službe Općine Mljet; PPDNŽ

1.1.4.4. Temeljna organizacija prostora i namjena površina

1.1.4.4.1. Temeljna postojeća organizacija prostora

Općina Mljet zauzima u cijelosti istoimeni otok Mljet. Zapadni dio otoka i Općine, približno četvrtinu Općine, zauzima NP "Mljet" i za taj prostor primjenjuje se PPPPO NP "Mljet".

Bez obzira na današnje ustrojstvo otoka i Općine, tijekom vremena, na cijelom prostoru otoka, prirodna i društvena sredina utjecale su na današnju organizaciju prostora. Većina naselja na otoku razvila se na središnjoj kopnenoj osovini otoka, pri državnoj cesti D-120, ili u njenoj neposrednoj blizini. Tek se naselja Kozarica, Prožurska Luka i Okuklje bitnije udaljavaju od ove središnje prometne žile kucavice otoka i Općine, približavajući se moru i njenim uvalama na krilima novih odnosom prema moru.

Naselja su smještena, ili oko plodnih polja ako su u unutrašnjosti, Govedari, Blato, Ropa, Babino Polje, Maranovići, Korita, ili oko pitomih uvala, kao Pomena, Polače, Kozarica, Sobra, Prožurska Luka, Okuklje ili Saplunara.

Temeljni razlozi organizacije prostora prošlih vremena, bijeg od mora, postepeno gube svoj značaj, a prvenstven utjecaj na razvoj naselja i svekoliku funkcionalnu organizaciju prostora dobiva, uz cestovni promet, povoljan uzmorski smještaj. Ljetni odmor i more danas su temeljni pokretači života i time izgradnje na otoku. Nužnost veze s kopnom sprječava drugu jaču gospodarsku aktivnost. Stoga je danas, ako rasta uopće ima, on usmjeren u obalna naselja kao što su to Pomena, Polače (čiji je rast zajedno s Goveđarima određen pravilima PPNP „Mljet“), Kozarica, Sobra, Prožurska Luka, Okuklje i Saplnara, sa svojim dijelom Podškoji.

Stoga, današnja temeljna naseobinska organizacija prostora Općine ima dvojak karakter:

- tradicijska naselja unutrašnjosti otoka koja postepeno zamiru, i
- naselja koja pokazuju razmjerno veću vitalnost u procesu napuštanja tradicijskih ruralnih struktura naselja i barem tijekom ljetnih mjeseci žive život, a u tu grupu spadaju priobalna naselja: Pomena, , Kozarica, Ropa, Sobra, Prožurska Luka, Okuklje i Saplnara (tablica 18). Sva ta naselja svoj relativan "prosperitet" zahvaljuju pitomim uvalama, moru i ljudima koji u njima borave tijekom ljetnih mjeseci.

Sobra, kao naselje smješteno u sredini otoka, pa još i u razmjerno najpovoljnijoj uvali glavni je ulaz, odnosno izlaz prema kopnu. Razvija se upravo poradi svoje povoljne geoprometne-pozicije, ali, naravno, i prirodnih datosti reljefa i razvedenosti pristupačne obale.

U ovako "jednostavnoj" strukturi prostora odvijaju se procesi opasni za vrijednosti i izgled prostora, a koji se očituju u težnji za obalnom izgradnjom. Ona je već značajno devastirala uvalu Saplnara, prijeti još većim devastacijama u naseljima Okuklje, Prožurska Luka ili Kozarica, gdje se jedva naziru tradicijske jezgre, ako ih uopće više ima.

Uz izgrađene, danas još uvijek male površine, koje tek na nekim, ali vrijednim, mjestima izazivaju veće probleme, značajne su i poljodjelske površine. One su koncentrirane u okviru već spomenutih kraških polja smještenih u unutrašnjosti i razmještenih duž cijelog otoka.

1.1.4.4.2. Temeljna postojeća namjena površina

Pretežito stambene površine naselja

U ovu kategoriju namjene prostora ulaze izgrađene površine naselja i svih izdvojenih dijelova naselja, kojih u ovom kraju nema mnogo. Tek imamo dva izdvojena dijela naselja, a to su: Podškoji kao izdvojeni dio naselja Sapunare i Sutmiholjska kao izdvojeni dio naselja Babino Polje.

Kao što je to već navedeno, naselja se danas razvijaju u obalnim uvalama i još, zahvaljujući to reljefu i razmjerno nevelikom pritisku graditelja iz unutrašnjosti otoka ili privremenih došljaka, ne pokazuju izrazitiji rast duž obalne linije. U okviru ovih pretežito stambenih površina naselja nalaze se i pojedinačni manji gospodarski sadržaji uglavnom male lokalne prodavaonice, minimalni sadržaji središnjeg značaja u Babinom

Polju, te značajniji turistički kapaciteti u Polačama i Pomeni u kojoj je izgrađen i hotel "Odisej".

Površine namijenjene gospodarskim djelatnostima

Danas u Općini nema planski, ali i neplanski izgrađenih izdvojenih površina izvan građevinskih područja naselja koje bi bile namijenjene gospodarskim sadržajima. Tek postoje dvije lokacije na kojima se odvije neka aktivnost u smjeru formiranja planski izgrađenih poslovnih lokacija.

Površine namijenjene turizmu

Na prvi pogled, suprotno očekivanju, obzirom na prirodne ljepote otoka, u Općini postoji samo jedan značajan turistički smještajni kapacitet u naselju Pomena u kojemu je smješten već spomenuti hotel "Odisej".

Športske površine

U okviru Općine danas nema površina namijenjenih športu.

Poljodjelske i šumske površine

a) Poljodjelske površine ne zauzimaju razmjerno značajnije površine i pretežito se nalaze u području kraških dolina. Najznačajnije su

- Dugo polje smješteno u zapadnom dijelu otoka uz samu granicu prema NP "Mljet".

- Blatsko Polje na čijem se rubu nalazi naselje Blato, a u zapadnom dijelu polja je blatina. U podzemlju polja ima vode pa je u polju izgrađena crpna stanica i bunar lokalnog vodovoda.

- Babino polje smješteno je na prisojnoj blagoj padini podno naselja Babino Polje. U središtu je otoka i po površini je najveće. Dobro je obrađeno, jer mu gravitira i najveće naselje Otoka.

- Donja žara malo je polje smješteno u istočnom dijelu otoka, a gravitiraju mu naselja Korita i Saplunara.

- Uz naselja Maranoviće, Prožuru, Ropu i Kozaricu smještene su manje obradive poljodjelske površine, koje se nisu oblikovale u značajnija polja vrijedna isticanja. Ipak bi na ovome mjestu trebalo istaknutu melioraciju blatine u Kozarici koja daje za mljetske prilike obilan prinos, što je svrstava u za Mljet važne poljodjelske prostore (a regulacija i uređenje površine pothvat je jedne osobe).

b) Većinu prostora Općine zauzimaju:

- površine šuma, makije, gariga i šikara. Dio zauzimaju kamenjari i strme litice južne pučinske, ali i sjeverne obale otoka. Najšumovitiji predjeli otoka su, naravno, područje „NP Mljet“ na zapadnom dijelu Općine i područje poluotoka Gruj istočno od naselja

Saplunara, koje spada u područje značajni krajobraz Saplunara. Manje površine zauzimaju gospodarske šume.

Ostale površine

Izvan navedenih kategorija, gotovo da nema drugih značajnijih namjena. Minimalne površine pokrivaju površine za vađenje mineralnih sirovina:

- napušteni kamenolom građevnog kamena u blizini Babinog Polja u okviru građevinskog područja gospodarske zone „Žukovac“ i
- napušteni kop pijeska u Saplunari na poziciji Podškoji.

Dakle, prostor Općine Mljet danas je strukturiran od:

a) izgrađenih površina:

građevinskih područja naselja: mješovite - pretežito stambene izgradnje;

građevinskih površina izvan naselja:

- gospodarske namjene – „Žukovac“ i „Zaglavac“
- turističke namjene – hotel „Odisej“ u Pomeni u okviru NP „Mljet“;

Infrastrukturne: komunalne namjene – u okviru vodoopskrbe i groblja.

b) neizgrađenih površina: poljodjelskih površina i to:

polja:

- Dugog polja;
- Blatskog polja;
- Babinog polja;
- Donje Žare i

ostalih poljodjelskih površina oko;

- Prožure;
- Maranovića;
- Rope;
- Kozarice;
- polja u NP "Mljet" oko Govedara;

- šumskih površina;
- prometnih i infrastrukturnih koridora i površina.

1.1.4.5. Ocjena stanja prirodnih vrijednosti i krajobraznih svojstvenosti kraja

1.1.4.5.1. Prirodne odrednice

Prirodne odrednice Općine i otoka Mljeta već su prikazane u poglavlju 1.1.1. Osnovni podaci o stanju u prostoru, pa ih nije na ovome mjestu ponavljati. Možda tek nekoliko važnijih napomena:

- Mljet je najjužniji među našima većim otocima. S površinom od 100,4 km² na osmom je mjestu u našem arhipelagu;
- pruža se smjerom od sjeverozapada - jugoistok u zračnoj dužini od 37 km, s prosječnom širinom od 3 km. Od poluotoka Pelješca odvojen je Mljetskim kanalom širokim prosječno 4,5 NM;
- u smislu građe i reljefa, može se navesti, da je otok nepotopljeni ostatak monoklinalnog grebena dinarskog smjera pružanja. Izgrađen je od vapnenca i dolomita mezozojske starosti. Na krajnjemu jugoistočnom dijelu otoka nalaze se debele naslage pleistocenoga lesolikog pijeska eolskog podrijetla;
- otok ima raščlanjen reljef i brdovit izgled, a najviši vrh Veliki Grad visok je 514 m. U uzdužnim udolinama formirano je, pretežno u dolomitu, oko 20 većih i oko 100 manjih kraških dolova;
- izdizanjem morske razine u postglacijalnom razdoblju, dna nekih krških dolova našla su se ispod morske razine i pretvorena su u "blatine" i "slatine";
- ukupna dužina obalne crte iznosi oko 134 km i prema indeksu relativne razvedenosti (3,78) Mljet ide u red naših najrazvedenijih otoka. Dobro su razvedeni samo krajnji dijelovi, područje NP "Mljet" na zapadu i područje Saplunare na istoku, dok je središnji dio slabo razveden;
- na južnoj obali, koja je zbog izloženosti južnim vjetrovima i jače abradirana a mjestimično i veoma strma, mnoge male uvale služe kao ljetna skloništa za ribarske barke stanovnika;
- sjeverna obala otoka blaže je položena i pristupačnija. Tu su jedine dobre luke na Mljetu s izgrađenom obalom: Polače, Kozarica, Sobra, Prožura i Okuklje;
- srednjaci zimskih mjeseci rijetko su niži od 6°C. Snijeg je rijetka pojava. Po broju sunčanih sati Mljet se može usporediti s najsunčanijima mjestima na našoj obali. Količina oborina kreće se od 1000 do 1200 mm godišnje. Jesen i zima primaju gotovo podjednako oborina, zajedno oko 70%;
- na Mljetu nema stalnih vodenih tokova ni stalnih jačih izvora;

- na Mljetu su četiri "blatine" u kojima se zimi razina vode podigne za nekoliko metara, a ljeti se zadrži samo u najnižem dijelu dna. U svima je voda bočata;

- Vegetacija Mljeta ima izrazito mediteranski karakter. Osobito bujne šume alepskog bora (*Pinus halepensis*) i česvine (*Quercus ilex*) s gustom makijom ističu se na zapadnom dijelu otoka. Na istočnom kraju raste šuma pinija (*Pinus pinea*) vezana za pješčane naslage. Sjeverne primorske padine pokriva gusta makija. Najviše su degradirani središnji i istočni dio otoka, gdje je podloga najslabija, a naseljenost najstarija. Šume su većom površinom u privatnom vlasništvu, a manji je u državnom. Šumama gospodari javno poduzeće Hrvatske šume, Uprava šuma Split, Šumarija Dubrovnik.

1.1.4.5.2. Stanje prirodnih i krajobraznih vrijednosti

Može se reći da prirodne i krajobrazne vrijednosti Općine još nisu izrazitije izložene pritisku intenzivne urbanizacije i procesu gospodarske preorijentacije od poljodjelskih prema unosnijim djelatnostima, kao što je to u drugim obalnim područjima. Pri tome se misli na sveprisutnu, svojevolsku, izgradnju praktično na cijelom prostoru naše obale. Navedeni se procesi zbivaju i na otoku Mljetu, uglavnom samo na nekim točkama otoka. Međutim te su pozicije obzirom na svoju malobrojnost, privlačnost, ljepotu te pristupačnost s kopna, ali i s mora, vrlo uočljive i "prisutne", pa se prethodna tvrdnja da prirodne i krajobrazne vrijednosti Općine još nisu izrazitije izložene pritisku intenzivne urbanizacije treba donekle ispraviti, pa kazati, da ova tvrdnja vrijedi samo ako se odnosi na cjelinu otoka. Ako promotrimo prostore na kojima se razvijaju naselja, njih četrnaest, tada se izrečena tvrdnja za priobalne prostore i priobalna naselja teško može održati, što osobito vrijedi za naselje u uvali Saplunare, dijelove Rope, a u ovu grupu mogli bi ubrojiti i Sobru, Prožursku Luku i Okuklje.

Dakle, može se kazati da velika većina prostora Općine spada u kategoriju izvorne netaknute prirode⁵. Kulturni krajobraz u vidu naseobinskih struktura koncentriran je na nekoliko pitomih točaka otočkog prostora⁶. On je prostorno gledano dvojak. Prvi vid tvore, povijesno, nekada razmjerno prosperitetna naselja, koja su smještena u zaštićenoj unutrašnjosti otoka (osim Polača, koje su pri moru počeli razvijati još Rimljani), ako se o unutrašnjosti može govoriti na otoku Mljetu širokom prosječno 3 km. Osim Babinog Polja, ta su naselja danas u izumiranju i "zahvaljujući" to tome procesu sačuvala su u velikoj mjeri izvornost lokalne tradicijske kompozicije i arhitekture u cjelini. Drugi vid čine uvale sjeverne obale, razmjerno gostoljubivije i ugodnije od južnih orijentiranih otvorenom moru. Napadnute su izgradnjom, koja je transformirala tradicijsku strukturu do neprepoznatljivosti. Izgradnja je nesređena, bez nekog plana i srećom izrazito koncentrirana. Ovaj vid kulturnog krajobraza kviri sklad prirodne i graditeljske baštine na koju nailazimo u područjima koja još nisu iskvarena primarnom i sekundarnom urbanizacijom. Elementi kultiviranog krajobraza, dakle onog krajobraza kojega tvore prirodni elementi u funkciji čovjekovih potreba, poljodjelski prostori, prostorno su se

⁵ Zavod za prostorno uređenje DNŽ, Krajobrazna studija Dubrovačko-neretvanske županije: Tipološka klasifikacija krajobraza – finalni izvještaj, Dubrovnik, 2016.

⁶ Zavod za prostorno uređenje DNŽ, Prepoznavanje i vrednovanje kulturnih krajolika Dubrovačko-neretvanske županije, Dubrovnik, 2016.

zadržali u okviru većih polja i u blizini naselja u kojima još žive malobrojni stanovnici koji ih obrađuju.

Za potrebe ovog plana područje Općine Mljet u načelu možemo tipološki grubo podijeliti na:

- prostore i krajobraze izvorne prirodne;
- prostore i krajobraze kultivirane prirode;
- prostore i dijelove kulturnog krajobraza⁷ Općine;

Zastupljenost površina pojedinog krajobraza i njihovih brojnih podtipova i prijelaznih oblika različita je, a različita je i kvaliteta svakog pojedinog.

Oštre granice između prve i druge, kod prethodno navedenih grupa nema. Ona je jasna jedino u dijelu kulturnog krajobraza; naseobinskih struktura, koje još uvijek zadržavaju svojstvenost tradicijskog, zatvorenog sklopa tipičnog za kraj.

U izvorne prirodne prostore i krajobraze možemo svrstati skoro cijeli otok, odnosno Općinu Mljet, a u okviru tako široko obuhvaćenog prostora osobito se ističu kao posebne vrijednosti s pripadajućim biljnim elementima, područja na zapadu u okviru NP "Mljet" i područja na istoku u okviru rta. Gruj i uvale Blace. U okviru prirodnih vrijednosti i prirodnog krajobraza većinom je zastupljena makija, potom garizi i kamenjar. Zastupljenost šumskih površina najveća je na krajnjim točkama otoka u NP "Mljet" i istočnoj, u širem prostoru Saplunare.

U izvorne prirodne prostore i krajobraze ubrajamo i obale otoka Mljeta, osobito klifove južne obale, koje su mlađe holocenske geološke starosti. U vertikalnoj rasčlanjenosti obalnog reljefa, vidljiva su dva različita dijela, "bijeli" i "crni" morski kraj;

- "bijeli" morski kraj obuhvaća supralitoralnu zonu. To je dio kopna 15 m do 20 m iznad morske razine kojeg stalno ispiru more i kiše;

- "crni" ili "mrki" morski kraj obale na prijelazu litorala od najniže crte oseke do crte plime napučen je tamnim algama, koje žive u zoni stalnih promjena razine mora.

U kultivirane prirodne prostore i krajobraze ubrajaju se znatno manje površine Općine. To su uglavnom poljodjelske površine polja i dolaca u kojima se ističu površine Dugog polja, Blatskog polja, Babinog polja, Donje žare, polja podno Maranovića.

Šume na Mediteranu osim opće korisnih funkcija (zaštite tla od erozije, ekološke, hidrološke funkcije i sl.) imaju i značajnu ulogu u turističkom gospodarstvu (estetsku, rekreacijsku i sl.) osobito ako su uz obalu mora i u blizini turističkih naselja i mjesta. U ovom kontekstu značajne su i poljodjelske površine osobito Dugo polje te slikoviti

⁷ Dijelove prostora gdje se tradicijske ruralne arhitektonsko-urbanističke strukture, kako pojedinačnih građevina tako u naseobinskih sklopova prožimaju s kultiviranim poljodjelskim prostorom, možemo svesti pod pojam *kulturni krajobraz*. ukoliko prevladavaju umjetne, antropogene strukture.

poljodjelski prostori vinograda i maslinika Babinog polja. Kultivirani krajolik, jedinstven je spomenik ljudskom radu, pa ga kao takovog i treba valorizirati unatoč procesu degradacije. Utjecajem abiotskih čimbenika prvenstveno čovjeka, ali i biotskih čimbenika šume su na velikom dijelu površine otoka degradirale do stadija makije, gariga, pa i rijetko obraslih kamenjara.

Atraktivnost izvornog prirodnog krajobraza pojačana je odsustvom bilo kakvog jačeg utjecaja čovjeka u smislu izgradnje građevina, osim naravno cesta, što je neobično za većinu prostora duž našeg priobalja. I tu kvalitetu prostora nužno treba sačuvati. Elementi kulturnog krajobraza, svojevrsnog spoja izvornog ili kultiviranog krajobraza i struktura kulturnog nasljeđa, izvan kompaktan izgrađenih površina naselja, najzastupljeniji su, naravno, u dijelovima koji su i inače naseljeniji od drugih dijelova Općine. U ovome smislu svojstvenost kraja su i brojne crkve i kapele na vrhovima brjegova (sv. Ivan, Sv. Spas kod Babinog Polja, Sv. Martin i Sv. Roko kod Prožure, Sv. Nikola kod Okuklja, ili Sv. Ilija i Sv. Gospe od brijega iznad Korita) s kojima se ove izgrađene umjetne strukture stapaju s okolnim prostorom i s njim tvore nezaboravne slike mljetskog krajobraza.

Dijelom izvorni netaknut, dijelom kultivirani prirodni, dijelom kulturni krajobraz sa svojim prijelaznim oblicima izgradili su raznolikost mljetskog krajobraza osobitog i za ovaj dio južne Dalmacije.

U skladu s rečenim možemo odrediti vrijedne prirodne i krajobrazne površine Općine koje je potrebno štititi. Ističu se:

Prirodni prostori i krajobrazi:

- NP "Mljet" na krajnjem zapadnom dijelu Općine i otoka za čiji prostor se primjenjuje PPPPO "NP Mljet".
- Prirodni prostori i krajobraz južne pučinske obale. Strma razvedena obala s izraženim stijenama i uvalama s gustim pojasom makije u zaobalju pruža sliku nepristupačnosti i divljine. Visoki klifovi tek sporadično ustupaju mjesto malim uvalama što lokalnim ribarima služe za povremeno sklanjanje pred južnim vjetrovima. Nešto veća samo je uvala Saplunara.
- Prirodni prostori i krajobraz sjeverne obale Mljetskog kanala. Ova obala iako još uvijek strma i nepristupačna, ipak je razvedenija od južne, s većim i sigurnijim uvalama u kojima su se smjestila naselja Kozarica, Sobra, Prožurska Luka i Okuklje.
- Prirodni prostori i krajobrazi šireg područja rta. Gruj, uvale Blace i Saplunare, koji su već u kategoriji značajnog krajobraza.

Kultivirani prostori i krajobrazi

Obuhvaćaju poljodjelske površine polja i dolca, a osobito se ističu četiri veće kompaktne površine poljodjelskog zemljišta:

- Dugog polja;

- Blatskog polja;
- Babinog polja;
- Donje Žare;

Kulturni prostori i krajobrazi

Kulturni prostori i krajobrazi obuhvaćaju zone naselja i zone znatnih antropogenih promjena u prostoru. Kao vrlo vrijedni kulturni krajobrazi ističu se

- u unutrašnjosti Prožura i dijelovi Korita, Blata i Rope (Područje NP "Mljet" obrađuje PPPPO NP „Mljet“).
- pri obali, u potpunosti sjevernoj, kulturni krajobrazi priobalnih naselja iskazuju deformacije, osobito naselje Saplunara, devastacijom svoga prirodnog okoliša, i kao takovi nemaju više svojih tradicijskih vrijednosti. Njihov rast je potrebno kontrolirati kao bi se izbjegli budući ekscesi, kao što je to slučaj sa Saplunarom, koji bi mogli imati širi negativan utjecaj na vrijednosti krajobraza Općine.

1.1.4.6. Ocjena stanja kulturno-povijesnog nasljeđa kraja

1.1.4.6.1. Povijesne odrednice

Otok Mljet spominju antički pisci pod imenom Melita i Meleta (u itinerarima Melada, Melta). Stanovnici se zovu Melitenoi. Najstariji poznati stanovnici otoka bili su Iliri. Uz Korčulu, Mljet je bio uporište ilirskih gusara. Kad je Oktavijan - 35. poveo rat protiv nepokornih ilirskih plemena, kaznio je zbog gusarenja i njihovo stanovništvo: mlade je ljude poubijao, a ostale je stanovnike prodao u roblje. Poslije toga naselili su se na Mljet novi žitelji. Iz antičkih vremena sačuvan je u luci Polačama utvrđeni ljetnikovac, koji ide u red najbolje sačuvanih primjeraka antičke arhitekture u našoj zemlji. U njegovim ostacima smjestio se dio današnjeg naselja Polača. Vide se ostaci i drugih rimskih građevina, kojih ima i drugdje po otoku. Neretljani su u 9. st. prešli na Mljet i tako je otok dobio hrvatsko stanovništvo. U 11. st. Mljet je pripao Zahumlju. Zahumski knez Desa darovao je 1151. otok benediktincima, koji su ovdje, na otočiću Velikog jezera, osnovali samostan. Tako je osnovana benediktinska gospoštija pod vlašću Zahumlja, koje je 1165. došlo pod vrhovnu vlast srpske države. 1254-1272. vlast nad otokom imao je korčulanski knez iz mletačke obitelji Zorzi. 1345. javlja se pokret mljetskih seljaka za oslobođenjem od podložnosti benediktinskom samostanu. Dubrovčani su se umiješali kao posrednici, te je sukob riješen kompromisom. Ustanovljena je slobodna seljačka općina i donesen njezin statut. Razgraničeni su posjedi samostana. Seljaci su postali slobodni, ali je općina ipak imala neke obveze prema samostanu. Benediktinski opat slovio je kao predsjednik općine, koja je imala svoje suce i sastajala se u zbor.

God. 1345. počinje dubrovačka vlast nad Mljetom. 1410. mljetski opat prestaje obavljati funkciju predsjednika općine i Mljet dolazi pod upravu dubrovačkoga kneza na Šipanu, a 1499. dobiva posebnog kneza, međutim Dubrovčani su mljetsku autonomiju sve više nastojali suziti.

Glavna grana gospodarstva bilo je i ostalo poljodjelstvo (vinogradarstvo, maslinarstvo, žitarice, drvarstvo, uzgoj sitne stoke), ali se rano razvilo i ribarstvo. Brodarstvo se u većem opsegu nije razvilo. Ono je uglavnom bilo užega, regionalnog karaktera. Stanovnici su komunicirali uglavnom s Dubrovnikom i susjednim krajevima, trgujući ribom i drvom. U starim dokumentima spominju su manji tipovi brodova zvani barka (u starijem značenju), londra (čamac) i gondola za prijevoz gorivog drva. Poneki je Mlječanin imao i koji veći brod. U južnoj Dalmaciji poznato je i danas za manje jedrilice mljetsko jedro, trokutna oblika, za razliku od četverokutnoga pelješkog jedra, koje su upotrebljava i izvan Pelješca. Slanu ribu izvozili su mljetski brodovi i na suprotnu, talijansku obalu. I vino su izvozili na svojim brodovima. U 16. i 17. st. osobito je uznapredovalo naselje Korita, koje je tada dobilo značajke malogradskeg života i razvija pomorsku trgovinu slanom ribom. U to se doba na južnoj obali otoka razvija kao njihova luka s magazinima uvala Preč. No u 18. st. Korita nazaduju i ponovno se pretvaraju u selo.

Posebne straže nadzirale su s visova približavanje brodova i, u slučaju opasnosti za otok, alarmirale pučanstvo. Gusari su više puta pljačkali po Mljetu, pa su se Mlječani znali ponekad upustiti u borbu s njima na moru i na kopnu.

Nakon pada Dubrovačke Republike gospodarska struktura i prometne prilike ostale su uglavnom iste. Ipak, novije vrijeme stvorilo je i stvara promjene: izgradnjom svjetionika, povezivanjem mljetskih luka brodskim linijama, motorizacijom mljetskih brodova, razvijanjem zadrugarstva, razvojem turizma i izgradnjom kolnih putova. To je unijelo i unosi nove elemente u razvoj Mljeta i njegov odnos prema moru.

1.1.4.6.2. Razvoj i obilježja povijesnih naselja

Još prije 13. st. naselja se razvijaju samo u unutrašnjosti otoka (Babino Polje, Blato, Prožura i Vrhmljeće, poslije napušteno), jer su polja bila u unutrašnjosti otoka, a i stanovnici su se tu mogli bolje zaštititi od gusara. U mirnija vremena stanovnici iz unutrašnjosti silaze na more ili u njegovu blizinu i tu osnivaju nova naselja (Okuklje, Žara i još neka manja), koja poslije, u doba jačega gusarenja, opet napuštaju i povlače se u unutrašnjost, gdje se uza stara naselja stvaraju nova (Maranovići, Korita). Posebne prilike uzrokuju u 18. st. postanak Goveđara, u zapadnom, dotle nenaseljenom dijelu otoka. Naselja u unutrašnjosti bila su upućena na svoje luke s magazinima i "orsanima", jer su jedino preko tih luka mogla biti povezana s vanjskim svijetom. Osim toga, te su luke služile stanovništvu i kao uporišta za ribarenje. Zbog duljine otoka i slabih putova otočni promet odvijao se morem. Smirivanjem prilika na otoku neke od tih luka postaju omanja naselja (luka Goveđara - Polače, luka Blata - Kozarica, luka Babina Polja – Sobra, luka Prožure Prožurska Luka, a luka Maranovića i Korita Okuklje).

1.1. Naselja (nekadašnjih) gradskih obilježja

Tabelarni prikaz zaštićenih, preventivno zaštićenih i evidentiranih nepokretnih kulturnih dobara Općine Mljet, a na razini i u funkciji potreba izrade ovoga Plana, dan je u tablici 29.

1.1.1. Naselje Korita

Koncem 16. stoljeća, pa kroz cijelo sedamnaesto, prilike se u Jadranskom moru opet kreću na loše. To je vrijeme kad već slabi i ekonomska moć Dubrovačke Republike. Mljetska sela u to nesigurno vrijeme vraćaju se u više, zaklonjenije položaje. Na samom početku tog nesigurnog doba Žarani se sasvim povlače u Korita. Pošto je naselje Žara bilo sasvim izloženo pogledu s mora, a kako nije bilo pogodnog mjesta za obranu, Žarani ubrzo sele 3-4 km zapadnije u prirodnu udolinu između brda Planjaka i okolnih brda.

Tijekom 17. i 18. stoljeća Korita se razvijaju u lijepo poluurbano naselje. U to vrijeme, a posebno nakon velikog potresa u Korita se naseljava 5-6 uglednih dubrovačkih građanskih obitelji koje u selu grade lijepe kamene kuće, nalik na one u Gradu. I dubrovačke Klarise imaju svoju kuću u Koritima, a dubrovački franjevci grade samostan i crkvu sv. Marka. Pučanstvo teži za gradskim životom, pa naselje postaje lijepim malim gradićem.

Među stanovnicima sela ističe se nekoliko svećenika i otočnih kancelara rođenih u Koritima i vrlo obrazovanih. Naselje ima i zlatara koji drži zlatarsku prodavaonicu. U njoj otočani kupuju zlatni nakit i koralje. Tu su i druge trgovine gdje se prodaje i druga roba: tkanine, cipele i drugo. U naselju je i ribarnica.

Ekonomski temelj razvoja Korita u mali gradić je izuzetno bogat ulov ribe, posebno srdela, u uvalama i lukama s vanjske i unutarnje strane Vrh Mljeta.

U to vrijeme u uvali Preć se gradi više magazina gdje se soli i sprema usoljena riba. Odatle se otočnim gajetama izvozi usoljena riba (srdjele, gerice i druge) u Dubrovnik, kao i dalje, u talijanske gradove Bari i Brindizi.

Glavna župna crkva za gornji dio otoka je do početka 16. stoljeća crkva Gospe od Brda, a nakon toga do 1693. godine tu ulogu vrši crkva sv. Nikole. Od 1694. do 1770. godine ulogu glavne župne crkve preuzima crkva sv. Vida u Koritima a nakon toga crkva sv. Antuna opata u Maranovićima.

Poslije 1770. godine započinje siromašenje Korita i njegovih bogatih obitelji. Zamire ribarstvo, trgovina i pomorstvo, tako da koncem 18. stoljeća Korita gube gradski sjaj i pretvaraju se u opustjelo selo. Uzrok je takvom stanju pojava kuge koja je poharala naselje.

Kasnijim naseljavanjem nekoliko obitelji iz Dubrovačkog primorja selo je opet oživjelo, no nikad više nije povratilo nekadašnji sjaj i bogatstvo. Od najljepšeg otočnog naselja postalo je malo, siromašno i izolirano selo.

1.1.2. Naselje Babino Polje

Od samog početka naseljavanja Hrvata na Mljet Babino Polje postaje središnje i najznačajnije otočno mjesto, jer je na tom dijelu otok najširi, ima dosta plodnih polja te više brda čije su šumovite i blage padine zgodne za ispašu brojnih stada koza i ovaca. Babinopoljci na tim poljima siju žitarice, sade vinovu lozu, masline i druge biljke.

To su bili glavni preduvjeti da ovo naselje zarana stekne supremaciju nad čitavim otokom u kojem je sve do šezdesetih godina ovog stoljeća živjela polovica svih otočnih

obitelji. Početkom 11. stoljeća Babinopoljci grade prvu crkvu koju su posvetili svetom Pankraciju, prvom zaštitniku otoka. Ova crkvice je s Babinim Poljem došla u posjed lokrumskih benediktinaca 1039. godine. Time Babino Polje postaje upravo i crkveno središte cijelog otoka.

Babinopoljci su se bavili stočarstvom, maslinarstvom, vinogradarstvom, sječom šume, ribolovom i pomorstvom.

Nakon izgradnje crkve sv. Pankracija izgradili su još i ove crkve: sv. Andrije, sv. Mihajla, sv. Ivana, sv. Spasa, sv. Đurđa, sv. Vlaha, Gospu od Milosrđa, sv. Pavla, sv. Josipa i neke kapelice. U staro doba u selu je bio i samostan benediktinki.

Crkva sv. Vlaha sagrađena je početkom 15. stoljeća, 50-tak metara južnije od stare crkvice sv. Pankracija, kada otok postaje dio Dubrovačke Republike. Inače je Mljet de facto pod Dubrovnikom još od sredine 11. stoljeća kad ulazi u sastav dubrovačke biskupije.

Sredinom 16. stoljeća u Babinu Polju je izgrađen i Knežev dvor (palac) za potrebe mljetskog kneza koji je uvijek imao sjedište u Babinom Polju. Ovo selo, zahvaljujući svom položaju i plodnim poljima, kroz burnu prošlost nije trebalo mijenjati svoj položaj, već se stalno širilo i brojno jačalo tako da je tijekom 19. i početkom 20. stoljeća brojilo 200 obitelji s preko 1000 stanovnika.

1.1.3. Naselje Prožura

Selo Prožura je nastalo u jednoj udolini ispod brda Mužanja i Spasa, a iznad prekrasne i dobro zaštićene Prožurske uvale. Dugo vremena selo je bilo nevidljivo s mora, dok su njegovi stanovnici na samo par koraka od svojih kuća mogli gledati Mljetski kanal, Mali i Veliki Vratnik i dubrovačke otoke i tako kontrolirani gusarsko i drugo brodovlje koje je tada plovilo.

Ovo lijepo i skrovito mjesto, smješteno uz rubove malog Prožurskog polja spominje se prvi put 24. rujna 1345. godine u ispravi opata samostana sv. Marije od Jezera.

U selu je crkva sv. Trojice. Tu je još barokna crkvice sv. Martina, crkvice sv. Roka i jedna kula koja je smještena malo poviše sela, a služila je za prihvat Prožurana i obranu sela od napada gusara.

Većina kuća u ovom selu izgrađena je na gradski način. Bile su to kuće brodograditelja i ribara koji su iz Gruža i dalmatinskih otoka dolazili u Prožuru i tu se stalno nastanjivali. Za vrijeme Dubrovačke Republike, kao i kasnije, u Prožurskoj uvali je bilo poznato otočno brodogradilište gdje su se od bora, česvine, hrasta i murve izrađivale brojne gondole i gajete.

1.2. Naselja gradsko-seoskih obilježja

1.2.1. Naselje Govedari

Čitav zapadni dio Mljeta od 1151. godine pa sve do 1808. bilo je vlasništvo benediktinskog samostana sv. Marije s Jezera.

Tijekom stoljeća bio je to bogati i ugledni benediktinski samostan u čijem skriptoriju su redovnici beneventanom prepisivali Sveto pismo i razne liturgijske knjige, tako da je on uz samostan sv. Krševana u Zadru imao najbogatiju biblioteku od svih benediktinskih opatija u Dalmaciji.

No, tijekom vremena i samostan gubi od svoje moći i ugleda. 1345. godine otočani su se uspjeli osloboditi svih feudalnih davanja samostanu. U takvim prilikama sve je teže samostanu osiguravati težake iz Babinog Polja za obrađivanje samostanskih polja i čuvanje stada koza i ovaca. Zato opat samostana sv. Marije s Jezera 1793. godine daje dvojci braće Milića, Nikoli i Petru, tadašnjim babinopoljskim težacima - doseljenicima iz zaleđa Slanog i Babinopoljcu Vincencu Stražičiću - Bastu, zemlju u Polačnom i Velikom polju, te Maloj Pomi i gradi im kućerke iznad Pomijente. Time benediktinci osnivaju selo Goveđari koje se kasnije širi doseljavanjem novih težaka iz Babina Polja.

1.3. Naselja seoskih obilježja

1.3.1. Naselje Maranovići

Naselje izrazito tradicijskih obilježja. Zadržalo je još uvijek oblikovne svojstvenosti naselja svoga kraja. Zbog svoga položaja i razmjerne neokrnjenosti izgleda važno je za sliku kraja.

1.3.2. Naselje Okuklje

Pošto je Okuklje bilo od svih otočnih sela najslabije zaštićeno od napadaja s mora, bilo je najviše izloženo pljački i paležu. Tako hajdučke čete 1650. godine plijene Okuklje, Prožuru i Maranoviće, onda 1659. i 1668. godine hajduci iz Herceg Novog opet pljačkaju Okuklje. Nakon tolikih udara i pljačke svega do čega su mogli doći. Okuklje je skoro sasvim opustjelo, dok su se Korita, zahvaljujući kuli u sredini sela uspjela održati i sačuvati. Tijekom 1693. godine hajduci opet haraju preostale stanovnike Okuklja. Tadašnji župnik, nakon toga, seli u sigurnija Korita, a s njima odlaze i preostali žitelji, što u Korita, što u Maranoviće. Tako Okuklje posve opusti. Propadanjem Okuklja glavno selo za Vrh Mljeta postaju Korita. U njemu su crkve sv. Vida, Gospa od Brijega i crkvice sv. Ilije, zaštitnika sela.

1.3.3. Naselje Ropa

Selo Ropu su prvi naselili obitelji Mihović i Matana iz Babinog Polja i obitelj Radulj iz Blata oko 1790. godine.

1.3.4. Naselje Blato.

Čim su Babinopoljci obradili okolna polja i padine brda naseljavaju se i uz sjeverne obronke Blatskog polja i tako osnivaju i selo Blato.

1.3.5. Naselje Polače

Polače 1830. godine naseljava obitelj Đura Dabelića iz Babina Polja, a par godina kasnije tu se naseljava i obitelj Stjepana Nodila, također iz Babinog Polja. Izdvojeni dio naselja Soline nastaju 1825. godine naseljavanjem obitelji Petra Sršena - Crljenka iz

Goveđara. Iste godine u Pomeni je stambenu kuću izgradio Petar Sršen - Crljenko. Izdvojeni dio naselja Babine Kuće nastaju sredinom 19. stoljeća kada se tu naseljava Nikola Vojvoda iz Osojnika. Izdvojeni dio naselja Njivice nastaju 1936. godine otvaranjem hotela "Jezero".

Uvalu Kozaricu 1926. i 1927. godine naseljavaju obitelji Balda Hazdovca - Briga, Marina Čumbelića i Vicka Bušurela iz Blata.

Sobra je od starine luka Babinopoljaca koji u njoj drže svoje gondole i gajete, te ribarski pribor. Početkom 19. stoljeća Sobra se razvija u glavnu pomorsko-trgovačku luku otoka. U njoj se od tada stalno nalazi lučki kapetan kao i šef pomorske zdravstvene službe. Luka Sobra posebno oživljava pristajanjem parobroda parobrodarskog društva Austro-Ugarskog Lloyda na ruti od Trsta do Kotora, kao i kasnije kad od 1898. godine u nju pristaju i parobrodi Ugarsko-hrvatskog parobrodarskog društva iz Rijeke na ruti do Budve. Od 1908. godine u Sobru pristaju i dvije nedjeljne pruge dubrovačkog obalnog parobrodarskog društva. U Sobri je tijekom 19. i početkom 20. stoljeća djelovala i carinska ispostava.

Od šezdesetih do devedesetih godina ovog stoljeća iz starih seoskih matica otočani ubrzano preseljavaju u svoje najbliže luke i uvale: Pomenu, Polače, Sobru, Kozaricu, Okuklje, Prožursku luku i Saplunaru. U tom razdoblju naglog razvoja otočnog turizma i ugostiteljstva ta nova naselja naglo bujaju, a stara sela naglo izumiru.

Potrebno je dovesti u sklad nastajanje novih naselja s odumiranjem starih otočnih sela. Bilo bi to izuzetno korisno radi očuvanja tradicijskih otočnih običaja i folklor, vjerskog života i spomenika kulture, kao i tradicijskih kultura - masline i vinove loze.

1.1.4.6.3. Sakralne građevine

2.1. Sakralne građevine:

Veće sakralne građevine

2.1.1. CRKVA SVETOG VIDA U KORITIMA

Nalazi se izvan naselja, na sjeveroistočnom dijelu udoline. Longitudinalna kamena građevina pravilne orijentacije, pravokutnog apsidalnog završetka, presvođena je gotičkim svodom i prekrivena dvostrešnim krovom. Na pročelju ima trodjelnu preslicu, malu rozetu te prigradeni prostrani trijem.

Sagrađena je koncem 15. stoljeća a znatne građevinske intervencije izvršene su u razdoblju baroka te u 19. stoljeću, kada je proširena.

2.1.2. CRKVA SVETE TROJICE U PROŽURI

Nalazi se sred naselja i nekad je bila sastavni dio benediktinskog samostana od kojeg je sačuvan jedan zid i još jedna kuća nasuprot crkvi.

Longitudinalna kamena građevina ima vijenac sastavljen od slijepih gotičkih arkadica, trolučnu preslicu i malu rozetu na pročelju te karakterističan uzdignuti trokutni zabat na

pročelju i začelju crkve. Sagrađena je u drugoj polovici 15. stoljeća a u 20. stoljeću izrađen joj je novi jednostavni portal te preslica.

2.1.3. CRKVA SVETOG VLAHA

Prostorna jednobrodna građevina pravilne orijentacije presvođena je bačvastim svodom i ima pravokutno svetište, kojem je na istočnoj strani prizidana sakristija. Također s bočnih strana dograđena je po jedna kapela, što je tlocrtno crkvu dooblikovalo u formu latinskog križa. Bočna pročelja crkve rastvorena su jednostavnim lučnim monoforama dok je na glavnom pročelju smješten renesansni portal te pravokutni prozori. Zide crkve je ožbukano a prekriva je dvostrešno krovništvo s pokrovom od kupe kanalice. Pred glavnim pročeljem nalazi se niži otvoreni trijem prekriven trostrešnim krovijem te s južne strane dvokatni samostojeći zvonik kvadratičnog tlocrta. Crkva ukazuje dvije faze gradnje - gotičku i baroknu. Baroknom razdoblju pripada i gradnja trijema (1616.) kao i zvonika.

2.1.4. OSTACI ISTOČNE BAZILIKE U POLAČAMA

Nalazi se na brijegu istočno od palače a sastojala se od tri paralelna međusobno povezana longitudinalna prostora, smjera pružanja istok-zapad. Tvorila je dvojnu crkvu s memorijom od koje je sjeverni dio sagrađen u 5. stoljeću, južni i memorija sredinom 6. stoljeća a u 11. stoljeću sjevernoj crkvi je bio nadodan narteks. Danas se očuvao samo sjeverni zid crkve.

2.1.5. ZAPADNA BAZILIKA U POLAČAMA

Nalazi se jugozpadano od naselja, a tvori kasnoantičku sakralnu građevinu s adaptacijama izvršenim u razdoblju romanike. Jednobrodna oblikom složena građevina s transeptom, smjera pružanja istok-zapad, ima narteks i egzonarteks prigrađen na južno pročelje te u produžetku narteksa još jednu memoriju apsidalnog završetka. Na sredini transepta nalazi se upisana apsida supselijom i katedrom, u njegovom sjevernom dijelu je smješten ukopani krstionički bazen kružnog obrisa a u južnom je pronađen donji dio trpeze. Očuvao se zapadni, sjeverni i istočni zid bazilike s otvorima prozora i jednim vratima na sjevernom zidu. Južni zid je u potpunosti srušen ali su u njegovim ostacima pronađeni tragovi vrata sa stubište. Spomenik se datira u 5. stoljeće s preinakama izvršenim u 11./12. stoljeću.

Manje sakralne građevine:

2.1.6. CRKVA SVETOG ILIJE U KORTIMA

Nalazi se u izvan naselja, na zapadnom dijelu prostora Korita i posvećena je zaštitniku mjesta. Jednostavna pravokutna kamena građevina presvođena bačvastim svodom i prekrivena dvostrešnim krovijem kasnosrednjovjekovne je provenijencije.

2.1.7. CRKVA GOSPE OD BRIJEGA IZNAD KORITA

Nalazi se izvan naselja, gotovo na vrhu jugozapadnog brijega Korita. Longitudinalna kamena građevina, pravokutnog apsidalnog završetka, presvođena je bačvasti svodom te prekrivena dvostrešnim krovijem. Na pročelju ima trodjelnu preslicu te prigrađeni

prostrani trijem. Sagrađena je u 15. stoljeću a znatni građevni zahvati izvršeni su u razdoblju baroka.

2.1.8. CRKVA SVETOG ANTUNA U MARANOVIĆIMA

Smještena je južno izvan naselja. Današnja kamena crkva, pravilne orijentacije i s preslicom na pročelju, sagrađena u prvoj polovici 19. stoljeća, stoji na mjestu stare gotičke crkve istog titulara.

2.1.9. OSTACI CRKVE SVETE MARIJE OD BRDA

Nalazi se na lokalitetu kojeg je nekada zauzimalo naselje Brdo tj. Vrhmljeće, istočno od brda Glogovac. Longitudinalna kamena građevina polukružnog apsidalnog završetka bila je prekrivena sedrenim svodom. Ostaci ožbukanog ziđa sadrže gotički prozor i romanički portal. Uokolo se nalazi groblje s rustičnim glomaznim kamenim pločama. Po tehnici gradnje i romaničko-gotičkim elementima crkva se datira u 15.-15. stoljeće.

2.1.10. CRKVA SVETOG NIKOLE U OKUKLJU

Smještena je van naselja na jugoistočnoj glavici i tvori mali sakralni sklop sastavljen još od zgrade prizemnice i cisterne uz nju. Longitudinalna kamena građevina izgrađena od rustičnog kamena pravilne je orijentacije i ima dvije faze izgradnje. Uokolo se nalaze srednjovjekovni grobovi s rustičnim kamenim pločama. Zbog nepostojanja posebnih stilskih oznaka okvirno se datira u 13.-14. stoljeće.

2.1.11. CRKVA SVETOG MARTINA VRH PROŽURE

Longitudinalna kamena građevina polukružne upisane apside nalazi se nad naseljem, na vrhu sjevernog brijega. Pravilno je orijentirana a na pročelju se nalazi preslica, prenesena sa crkve Sv. Trojice, te masivni trijem. Uokolo se nalaze srednjovjekovni grobovi s rustičnim kamenim pločama. Datira se u 14./15. stoljeće.

2.1.12. CRKVA SVETOG ROKA U PROŽURI

Longitudinalna kamena građevina polukružnog apsidalnog završetka i s preslicom na pročelju ima kasnosrednjovjekovnu provenijenciju a tijekom 20. stoljeća obnovljen joj je portal i zvonik.

2.1.13. OSTACI CRKVE SVETOG PANKRACIJA

Ostaci crkve ukazuju da je bila jednobrodna građevina pravilne orijentacije s polukružnom apsidom, koja je kasnijim pojačanjem dobila ravni vanjski zid. Unutrašnjost je bila presvođena i pojanicama podijeljena u dva traveja. Građena je lomljencem a vanjske i unutrašnje zidne plohe bile su ožbukane. Uz crkvu se nalazi srednjovjekovno groblje.

2.1.14. CRKVA SVETOG ANDRIJE

Smještena je na krajnjem istočnom dijelu naselja. Ostaci jednobrodne kamene građevine, s južne strane ojačane kontraforima, sačuvani su do visine šiljatog svoda i

krovišta. Zapadno pročelje rastvoreno je portalom s lunetom srpastog luka iznad kojeg se nalazi prozorčić s nekad predromaničkom tranzenom. Zabat pročelja završava zidanom jednolučnom visokom preslicom. Svojim oblikovnim karakteristikama ukazuje na gotički stil. Romanički portal i predromanička tranzena sugeriraju ranosrednjovjekovno porijeklo lokaliteta.

2.1.15. CRKVA GOSPE OD MILOSRĐA - GOSPA OD BRIJEGA U BABINOM POLJU, zaselak Zabrežje

Malena kamena rustična građevina pravilne orijentacije, s preslicom i prizidanim trijemom na pročelju, kasnosrednjovjekovne je provenijencije.

2.1.16. CRKVA SV. MIHAJLA U SUTMIHOLJSKOM POLJU

Kamena crkvice smještena je u dnu polja Sutmiho. Ima jednobrodni pravokutni tlocrt s upisanom polukružnom apsidom a prostor je presvođen šiljastim svodom. Pravilno je orijentirana, građena kamenim lomljencem koji je bio žbukan a na pročelju je smještena preslica te zatvoreni trijem. U svom zidu čuva pleterne ulomke. Uokolo crkve pronađene su srednjovjekovne grobnice. Crkva je srednjovjekovne provenijencije s građevinskim intervencijama iz razdoblja gotike i baroka.

2.1.17. OSTACI CRKVE SV. ĐURĐA

Nalaze se na lokalitetu Crikvište, smještenim na prijevoju brda Vriješće i Gradac, na kojem je nađeno i antičkih ostataka. Jednobrodna, oblikom potkovičasta crkvice apsidalnog završetka, čiji vrhovi i pročelje su srušeni, građena je rustičnim nepravilnim klesancima. Bila je presvođena te rasplanjena lezenama i nepravilnim nišama u unutrašnjosti. Oblikom i načinom gradnjom ukazuje na rustični romanički slog te se datira u 13. stoljeće.

2.1.18. CRKVA SVETOGA SPASA

Nalazi se na vrh brežuljka južno od Babina polja. Jednobrodna građevina pravilne je orijentacija, ima nisku polukružnu apsidu te je presvođena bačvastim svodom. Ima karakteristike romaničkog stila ali je 1922. godine radikalno obnovljena.

2.1.19. CRKVA SVETOG IVANA

Nalazi se na vrh brežuljka južno od Babina polja. Jednobrodna građevina pravilne je orijentacije, ima nisku polukružnu apsidu te je presvođena bačvastim svodom. Ima karakteristike romaničkog stila ali je 1922. godine radikalno obnovljena.

2.1.20. CRKVA SVETOG PETRA U BLATU

Smještena je u polju, južno od naselja. Novija longitudinalna kamena građevina pravilne orijentacije ima biforu iznad portala i dvolučnu preslicu sa zvonom na glavnom pročelju.

2.2. Samostani

2.2.1. BENEDIKTINSKI SAMOSTAN I CRKVA SVETE MARIJE

Smješten je na zapadnoj obali otočića a sastoji se od crkve, dvokrilnog samostana, prostranog dijelom natkrivenog klaustura i kula, što je sve povezano obrambenim zidom. Crkva Sv. Marije jednobrodna je romanička građevina s predvorjem, trodjelnim svetištem te polukružnom apsidom i kupolom na pandativima, uvučenom u tambur kvadratičnog tlocrta. Sa sjeverne i južne strane pridružene su barokne kapele te je izvorno bazilikalni tlocrt preoblikovan u križni. Sa zapadne strane, pred romaničkim predvorjem dograđen je trijem s renesansnom ložom iznad kojeg je smještena impozantna Gundulićeva kula s natkrivenim kruništem. Sa zapadne strane nadovezuje se dvokatna kamena samostanska zgrada koja sa dvije strane omeđuje samostansko dvorište, nekad opremljeno petnicama s pergolom i vrtnom kamenom plastikom. Zapadno krilo samostana u prizemlju je prema obali rastvoreno arkadama a na katu nizom renesansnih prozora. Na razini drugog kata nalazi se prostrana terasa s dva balkona oslonjena na konzole. S istočne strane samostanski kompleks zatvoren je visokim zidom s čije se sjeverne strane nalazi utvrđeni zvonik, a južne trokatna kula s razvijenim kruništem. Ispred samostana nalazi se opločena obala na kojoj je bilo prekriveno privezište baraka.

2.3. Vojne građevine i utvrde:

2.3.1. KULA U KORITIMA

Kamena građevina gotovo kvadratnog tlocrta nalazi se sred naselja u manjem dijelom ograđenom prostoru i ima visinu trokatnice. Ulaz je smješten na začelju, u razini prvog kata, a pristupa mu se kamenim lučno svodenim rustičnim stubištem. Na zidu su na različitim razinama postavljene strijelnice, puškarnice, kvadratni prozorčići a na kruništu, na svakoj strani, nalazi se po dvije od ugla odmaknute mašikule oslonjene na dvostruku rustičnu konzolu. Kulu prekriva plitki šatorski krov s pokrovom od kupe kanalice. Služila je za obranu od gusara a datira se u 17. stoljeće.

2.3.2. KAŠTIO U KORITIMA

Smješten je izvan naselja, na sjevernom dijelu udoline zvanim Prijedor, nedaleko od crkve Sv. Vida. Pravokutna danas izgledom jednostavna kamena građevina, sa vratima smještenim na zapadnoj strani uzdignutim od razine okolnog terena, rušenjem je izgubila je izvornu visinu i nekad postojeće fortifikacijske elemente.

2.3.3. KULA U PROŽURI

Kamena građevina gotovo kvadratnog tlocrta nalazi se sred naselja, ima visinu trokatnice s ulazom smještenim na začelju, u razini prvog kata. Na zidu su na različitim visinama postavljene strijelnice, puškarnice, kvadratni prozorčići a na kruništu, po sredini svake strane, nalazi se po jedna sadrena mašikula oslonjena na dvostruku rustičnu konzolu. Kuli nedostaje krovište. Služila je za obranu od gusara a datira se u 17. stoljeće.

2.3.4. KAŠTIO U POLAČAMA

Njegovi ostaci nalaze se na vrhu brijega iznad Polača, južno od palače. Pravokutnog je oblika, debelih zidova, svojim pružanjem prati konfiguraciju terena a glavno mu je pročelje bilo poligonalno raščlanjeno. Temeljem tehnike gradnje postojećih zidova ovaj se spomenik datira u razdoblje kasne antike tj. u 5. stoljeće.

1.1.4.6.4. Civilne građevine

2.4. Stambene građevine:

2.4.1. KUĆA KAZILARI - FRANIĆ U KORITIMA

Kamena jednokatnica sred naselja očuvala je bogatu kamenu plastiku gotičko-renesansnog izričaja i na pročeljima i u unutrašnjosti po kojoj se datira u 16. stoljeće.

2.4.2. KUĆA ŠKAPIĆ U KORITIMA

Jednostavna kamena zgrada ima puškarnice a spojena je s kućom koja je nekoć pripadala obitelji Zuzorić. Kako je to naznačeno na dovratniku ulaznih vrata sagrađena je 1695. godine.

2.4.3. KUĆA PEŠ U MARANOVIĆIMA

Kasnobarokna zgrada, kojoj je u 19. stoljeću nadograđen drugi kat, ima bogatiju kamenu plastiku te presvođeno prizemlje koje je služilo za pohranu poljoprivrednih namirnica. Ispred zgrade je ograđeno dvorište s bogato opremljenom terasom koja presvođuje glavnu ulicu naselja i tako tvori Nova vrata Maranovića, što govori napis s godinom izgradnje 1843.

2.4.4. OSTACI POPOVE KUĆE U OKUKLJU

Naziva se još Izgorjelica a bila je nekoć župni dvor koji je koncem 17. stoljeća za vrijeme gusarskog napada spaljen. Predstavlja rjeđe očuvani tip utvrđene kuće s pomičnim mostom i puškarnicama te skloništem u prizemlju.

2.4.5. OSTACI FRATROVE KUĆE U BABINOM POLJU

Smještena je jugoistočno od crkve Sv. Vlaha a sastoji se od stambene zgrade i prostora za pohranu ljetine - stranj. Na kući su se očuvali elementi kamene plastike gotičkog izričaja. U razdoblju baroka kuća je pregrađena a stranj dobija i obrambenu funkciju kroz uspostavu puškarnica.

2.4.6. OSTACI FIERČINE KUĆE U BABINOM POLJU

2.4.7. KUĆA DABELIĆA-RACA U BABINOM POLJU, zaselak Zadublje

2.4.8. KUĆA IVANA HAJDIĆA-KUZME U BABINOM POLJU, zaselak Zadublje

2.4.9. KUĆA HAZDOVAC U BABINOM POLJU

Nalazi se u središtu mjesta a zbog ovog oblika nazivlje se još i kulom. Pravokutna višekatnica ima puškarnice, prekrivena je četverostrešnim krovijem s baroknim akroterijem a mali kameni most povezuje kuću s preostalim stambenim sklopom. Iznad istočnih vrata nalazi se ploča s naznačenom godinom izgradnje 1740., a iznad vrata istočnog krila sklopa druga kamena ploča, ukrašena simbolima Krista i njegove muke, nosi godinu 1757.

2.4.10. PALAČA U POLAČAMA

Smještena je u dnu zaljeva i ostatak je kasnoantičkog palatiuma koji je na pročelju imao poprečno dvokatno predvorje omeđeno dvanaestostranim kulama, zatim veliku pravokutnu dvoranu s apsidalnim završetkom. Bočno su se nalazile po dvije četverokutne prostorije. Sačuvana je gotovo polovica ziđa palače koja se datira u razdoblje kasne antike tj. u 5. stoljeće.

2.5. Građevine javne namjene:

2.5.1. KNEŽEV DVOR U BABINOM POLJU

Smješten je na osamljenoj lokaciji, na sjevernom obronku iznad polja, a odluka o njegovoj gradnji donesena je 14. svibnja 1493. godine dok je izgrađen 1554. Longitudinalna kamena prostrana prizemnica, s dvostrešnim krovijem prekrivenim kupom kanalicom i pročeljem okrenutim prema polju bila je okružena prostranim vrtom s gustijernom. Unatoč pregradnjama interijera vidljiv je tradicionalni prostorni raspored koji se sastojao od središnje saloče i bočnih prostorija. Kamena plastika pročelja ima renesansni izričaj a iznad ulaznih vrata uklesan je natpis godinom izgradnje. S njegove jugoistočne strane nalazila se obrambena kula, tzv. Kaštel, koja je danas srušena te stup sramote - "berlina". Dvor danas služi za stanovanje obitelji Stražičić.

2.5.2. KOMPLEKS TERMA U POLAČAMA

Nalazi se zapadno od naselja a do sada pronađeni ostaci triju protorija sadrže tragove dvobojnog mozaika. Temeljem tehnike gradnje postojećih zidova ovaj se spomenik datira u razdoblje kasne antike tj. u 5. stoljeće.

2.6. Gospodarske i industrijske građevine:

2.6.1. SOTNICA U BABINOM POLJU

Smještena je na osamljenoj lokaciji s južne strane polja a zapadno od crkve SV. Vlaha. Prvi put se spominje 12. svibnja 1388. a današnju zgradu Sotnice sagradio je opat Andrija 1432. godine. Sotnica je gospodarski sklop koji se sastojao od dviju kuća, utvrđenog dvorišta i ostava. Bila je u posjedu samostana Sv. Marije i služila je benediktincima za pohranu ljetine s posjeda oko Babina polja. Ujedno je po potrebi služila i za stanovanje benediktincima a do gradnje Kneževa dvora bila sudnica te Mljetska kancelarija. Očuvale su se dvije zgrade Sotnice koje se nalaze unutar prostora omeđenog zidom. Stara, gotička manja kamena zgrada - danas ruševina, pročeljem je orijentirana prema polju na kojoj je očuvana kasnogotička i renesansna kamena plastika. Na današnjoj Sotnici, longitudinalnoj kamenoj jednokatnici, pročeljem okrenutoj prema polju, sa četverostrešnim krovijem i karakterističnim kamenim vanjskim pročeljnim

stubištem, očuvana je bogata gotička kamena plastika. Zgrada je znatno pregrađena 1700. godine a što potvrđuje natpis iznad vrata na katu. U sklopu balkona nalazi se romanička nadgrobna ploča s najstarijim očuvanim natpisom na otoku Mljetu.

2.6.2. OSTACI GOSPODARSKE GRAĐEVINE U POLAČAMA

Nalazi se zapadnije od kompleksa terma i od njega je odvojena visokim zidom rasčlanjenim lezenama. Pravokutna kamena jednokatnica, smjera pružanja istok-zapad, ima dobro očuvane zidove razčlanjene s više vrata u prizemlju i poput strijelnica uskim prozorima na katu. Datira se u razdoblje kasne antike tj. u 5. stoljeće.

3.1. Tehničke i građevine niskogradnje s uređejima

Nije uočeno vrijednih tehničkih građevina i građevina niskogradnje.

4.1. Spomenik i obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe

4.1.1. KAMENI KRIŽ U SOLINAMA

Nalazi se na ulazu u zaljev Soline a izdvaja se od ostalih kamenih mljetskih križeva po glagoljičkom natpisu.

4.2. Groblja i grobne građevine

4.2.1. Mjesno groblje Sv. Vlaha - Babino Polje

4.2.2. Mjesno groblje Mirogoj - Babino Polje

4.2.3. Mjesno groblje Sv. Petra i Pavla - Blato

4.2.4. Mjesno groblje Sv. Vida - Korita

4.2.5. Mjesno groblje Sv. Antuna - Maranovići

4.2.6. Mjesno groblje Sv. Roka - Prožura

4.2.7. Mjesno groblje Sladingrad - Goveđari (NP Mljet)

4.2.8. Mjesno groblje Sv. Marija - Goveđari (NP Mljet)

1.1.4.6.5. Arheološko nasljeđe

5.1. Kopneni pojedinačni arheološki lokaliteti:

5.1.1. Nekropola Žare, razdoblje: antika

5.1.2. Lokaliteti Miri - potencijalna arheološka zona, stambena arhitektura, razdoblje: prapovijest/antika

- 5.1.3. Ostaci crkve sv. Petra i Pavla na lokalitetu Crkvine - datira u 6. stoljeće s mogućnošću njezine izgradnje i u razdoblju predromanike dok se mlađa datira u ranoromaničko razdoblje.
- 5.1.4. Gradina Gradac, između Okuklja i Korita, razdoblje: prapovijest
- 5.1.5. Gomilu između Prožure i Maranovića, razdoblje: prapovijest.
- 5.1.6. Gradina Gradac iznad Vodica, kod Babinog Polja, razdoblje: prapovijest:
- 5.1.7. Gradina Gradac nad Suđurđem, iznad uvalice Suđurac na sjevernoj obali otoka, razdoblje: prapovijest.
- 5.1.8. Gradina Gradac nad Bodinim Dolcem, kod Babina polja, razdoblje: prapovijest.
- 5.1.9. Gomila na Bijedu iznad Ivanjeg polja, prapovijest.
- 5.2.10. Gradina u Smriješcima, između Polača i uvale Tatinica, razdoblje: prapovijest.
- 5.1.11. Gradina Veliki Gradac, iznad Velikog jezera, razdoblje: prapovijest.
- 5.1.12. Gradina na Brdskoj gori - brdu, iznad Sutmiholjskog polja, razdoblje: prapovijest.
- 5.2. Arheološke zone
- 5.2.1. Gomile na lokalitetu Struje, kod Maranovića, razdoblje: prapovijest.
- 5.2.2. Uvala Sobra - potencijalna arheološka zona, razdoblje: kasna antika.
- 5.2.3. Gradini Veliki i Mali Gradac, iznad Babinog Polja, razdoblje: prapovijest.
- 5.2.4. Gomile u Babinoj Kući, kod Babina Polja, razdoblje: prapovijest.
- 5.2.5. Potencijalna arheološka zona u Sutmiholju.
- 5.2.6. Potencijalna arheološka zona u Sutuliji, između Babina Polja i Blata.
- 5.2.7. Gradine Donji i Gornji Gradac, Polače, razdoblje: prapovijest.
- 5.2.8. Gradine Sladin Gradac i Mali Gradac, istočno od Pristaništa na Velikom jezeru, razdoblje: prapovijest.
- 5.2.9. Potencijalna arheološka zona u Crkvištu, zapadno od Babina Polja.
- 5.2.10. Gomile uz Malu i Veliku Pomu, između Pomene i Malog jezera, razdoblje: prapovijesti.
- 1.1.4.6.6. Stanje evidencije i pravne zaštite kulturnih dobara Općine

Obradom terena ustanovljeno je da je na području Općine ostalo očuvano više povijesnih naselja, odnosno njihovih dijelova koja imaju svojstva kulturnog dobra. Sukladno njihovim kulturno povijesnim obilježjima, stupnju očuvanosti pripadajućih povijesnih struktura; prostornih i graditeljskih, ali i kvaliteti neposrednog pejzažnog okruženja, vrednovana su sljedećim kategorijama:

- 1) nacionalnog,
- 2) regionalnog,
- 3) lokalnog značenja.

Povijesne građevine i sklopovi koji imaju pravni status registriranog kulturnog dobra pripadaju

- 1) sakralnim,
- 2) samostanskim,
- 3) stambenim i
- 4) gospodarskim građevinama.

Evidencijom i vrednovanjem zatečenih kulturno povijesnih vrijednosti u prostoru, sukladno suvremenim europskim načelima i standardima zaštite, predložene su za zaštitu sljedeće vrste nepokretnih kulturnih dobara:

- 1) grupa povijesnih naselja i dijelova naselja
- 2) vojne obrambene građevine
- 3) građevine javne namjene
- 4) spomenik i obilježje,
- 5) groblja i grobne građevine,
- 6) arheološki lokaliteti,
- 7) arheološke zone,

s tim da se vrste u okviru kojih već postoje zaštićena i registrirana kulturna dobra dopune.

1.1.4.6.7. Kulturni krajobraz

Slijedom suvremenih zamisli o zaštiti nepokretnih kulturnih dobara, uveden je i pojam kulturnog krajolika, (cultural landscapes) odn. kultiviranog krajobraza kojeg čine topografski definirana područja u kojima je naročito izražen kvalitetan suživot graditeljske baštine i prirodnih osobitosti pripadajućeg okruženja, a kao cjelina je

iznimnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti. U svjetlu takvih polazišta, na otoku se nalaze elementi jedinstvenih antropogenih prostora s milenijskim povijesnim kontinuitetom i očuvanim oblicima prisustva čovjeka u prostoru, bilo u vidu pojedinačnih spomenika graditeljske baštine, naselja, ili arheoloških nalaza, s u velikoj mjeri očuvanim prirodnim osobitostima okolnog prostora, te kao takvi oni imaju obilježje kulturnog krajobraza.

Kulturni krajobraz Općine predstavljaju područja prirodnog i antropogenog prostora, u kojem je naročito izražen kvalitetan suživot graditeljske baštine i prirodnih osobitosti pripadajućeg okruženja, izuzetnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, tehničkih, etnoloških, prirodnih i estetskih vrijednosti. U okviru takve definicije izlučeni su pojedini prostori koji imaju i pojedinačno veliku vrijednost, te ih kao takve treba štiti od daljnjeg propadanja, zapuštanja ili potpune promjene.

U ovaj tip krajobraza može se ubrojiti nekoliko mljetskih naselja koja sa svojom prirodnom okolinom tvore prekrasne primjere svojstvenog kulturnog krajobraza mljetskog kraja. U beskraju morske pučine i praznini mljetskog prirodnog krajobraza kao oaze izviru skoro nedirnuta naselja okružena arealom kultiviranih pripadajućih im polja, maslinika i vinograda. Osobito to vrijedi za kulturni krajobraz kojega tvori naselja Maranovići sa svojim širim okolnim kultiviranim i prirodnim prostorom. Isto se može reći i za naselje Prožuru što se skrila u zavjetrini visoko u brdu kontrolirajući Mljetski kanal i svoju uvalu, danas Prožursku Luku. U velikoj mjeri sačuvala je svoj tradicijski urbani, arhitektonski i oblikovni izraz. Istoj skupini možemo pridodati i naselje Goveđare u NP "Mljet"

1.1.4.7. Temeljne ekološke svojstvenosti kraja

Kako je prostor Općine rijetko naseljen, sa svega 10,8 stanovnika po km² (radi usporedbe 12,4 stanovnika po km² 1991. godine), a Općina ima samo 1088 stanovnika to nema, naravno, još znatnijih koncentracija stanovnika. Međutim, i u ovom stanovništvom oskudnom prostoru već na nekoliko mjesta, duž otočke većinom nepristupačne obale, u lijepim uvalama, počela je izgradnja i devastacija prostora u čemu neprijeporno prednjači izgradnja u uvali Saplnara.

Dakle, u praktično praznom prostoru Otoka, problemi se očituju kako u klasičnim oblicima zagađivanja okoliša, tako i u vizualnom uništavanju krajobraznih svojstvenosti obale oblikovno neprimjerenom izgradnjom.

Uočava se (legalna ili nelegalna izgradnja, svejedno) na neprihvatljivim pozicijama u okviru pristupačnih uvala, kojih nema mnogo, pa se tim više ovaj problem lakše uočava usprkos razmjerno malom broju problematičnih slučajeva izgradnje.

Smatramo da se problem ne može riješiti prostim zabranama, već usmjeravanjem izgradnje na prihvatljivim mikrolokacijama uz striktnu kontrolu i provedbu Plana (kao što se to danas planski radi na lokaciji u Sutmiholjskoj, ili Sobri, ili na lokaciji Podškojki umjesto u uvali Saplnara, ili u drugom, odnosno trećem redu u Okukljama ili Prožurskoj Luci).

Zbog bogate prirodne i kulturne baštine te razmjerno velikih površina pod zaštitom krajolika, bit će potrebno neprekidno i sustavno provoditi mjere za poboljšanje i

unapređivanje prirodnoga, kultiviranoga i kulturnog krajolika. Isto tako i mjere za sprječavanje nepovoljnog utjecaja na okoliš:

Mjere za poboljšanje okoliša

Za provođenje ovih mjera treba:

- izgraditi lokalne sustave za odvodnju otpadnih voda s uređajima za pročišćavanje, osobito u priobalnim naseljima kod kojih postoji opasnost od zagađivanja mora.
- redovito treba čistiti naselja i obalu (plaže) od krutog i krupnog otpada i sprječavati divlja odlagališta otpadaka po poljodjelskim i šumskim površinama. Ovo osobito vrijedi za južne pučinski orijentirane plaže na koje more naplavljuje velike količine plutajućeg otpada čineći odbojnim i prekrasnu plažu u uvali Blace.
- smanjiti uporabu agrotehničkih sredstava koja onečišćuju tlo (pesticide, umjetno gnojivo i sl.).

Mjere za očuvanje okoliša

U sklopu ovih mjera podrazumijeva se da treba:

- na djelotvorni način štititi kulturne, prirodne i krajobrazne vrijednosti.
- čuvati prirodna bogatstva i prirodne izvore (šume, poljoprivredne površine, izvore vode, vodotoke i dr.).
- Uključiti lokalne vlasti u aktivno čuvanje okoliša te zaštitu zaštićenih građevina i područja kroz novčanu potporu i odluke jedinice lokalne samouprave.

Mjere za unapređenje okoliša

Ove mjere podrazumijevaju:

- stvaranje javnoga mnijenja u korist zaštite krajolika, zaštite kulturne i prirodne baštine, smanjenje onečišćenja te gradnju stambenih zgrada na zasadama tradicijskoga graditeljstva;
- u svaki urbanistički i arhitektonski projekt ili studiju, bilo koje vrste, ugraditi elemente zaštite okoliša i krajobraznoga oblikovanja.
- na građevnom području ne smiju se graditi građevine koje bi svojim postojanjem, ili upotrebom neposredno ili potencijalno ugrožavale život, zdravlje i rad ljudi u naselju ili vrijednost okoliša što osobito vrijedi za već spominjana naselja Maranoviće, Prožuru, dijelom i Korita, niti se smije zemljište uređivati ili koristiti na način, koji bi izazvao takve posljedice.

Važno je navesti sljedeće:

- planom je određeno da će konačna lokacija za odlaganje krutog otpadnog materijala biti određena Prostornim planom uređenja Županije.
- ako se na dijelu građevnog područja izgradi javna kanalizacijska mreža i ako postoje za to tehnički uvjeti, postojeće stambene i ostale građevine se moraju priključiti na nju.
- otpadne vode iz domaćinstva bez kanalizacije moraju se prije odvoženja i ispuštanja u okoliš pročišćavati.
- otpadne vode iz gospodarskih zgrada u domaćinstvu s izvorom zagađenja i gospodarskih postrojenja moraju se prije upuštanja u recipijent pročititi do stupnja na kojem se nalazi recipijent, odnosno, do stupnja i na način predviđen posebnom odlukom Općinskog vijeća.

1.1.4.8. Svojsvenosti prometne i komunalne infrastrukture

1.1.4.8.1. Promet

Prikaz je na grafičkom listu br.: 2a “Infrastrukturni sustavi – promet – cestovni, pomorski, zračni, u mjerilu 1:25000”

Cestovne veze

Prema nadležnoj odluci o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste u Općini od postojeće cestovne infrastrukture postoje:

državne ceste:

- D-120 na pravcu Pomena-Polače-Babino Polje-Sobra-Korita-Saplunara. Cesta je asfaltirana cijelom svojom duljinom, te su izgrađene obilaznice Babinog Polja i Sobre;
- D-123 na potezu od D-120 do trajektnog pristaništa Zaglavac u Sobri.

lokalne ceste

- L-69036 na potezu od D-120-Govedari-D-120 u NP Mljet
- L-69037 na potezu od D-120-Blato-Kozarica.

Ostale ceste, koje nisu javne – nerazvrstane ceste:

- Cesta D-120-uvala Sutmiholjska.

Županijskih cesta u Općini nema.

Ostalo su ulice i uličice u tradicijski izgrađenim zonama naselja stambenog karaktera.

Promatrajući prometno-geografsku situaciju prostora u okviru Države i njenog središnjeg dijela s glavnim gradom Zagrebom i promatrajući to isto u okviru Županije Dubrovačko-neretvanske, prometni položaj Općine i otoka se poboljšao izgradnjom

trajektnog pristaništa u uvali Prapatna na poluotoku Pelješcu, a što će se izgradnjom Pelješkog mosta još više poboljšati.

- Pomorske veze

Postojeće stanje pomorskog prometa Općine temelji se na nadležnoj naredbi o razvrstavanju luka otvorenih za javni promet na području županije Dubrovačko-neretvanske. U skladu s navedenom Naredbom

luke lokalnog značaja su:

- luka Pomena, 136 m obale,
- luka Polače, 68 m obale,
- luka Kozarica, 61 m obale,
- luka Sobra
 - naselje, 60 m obale,
 - Zaglavac, 95 m obale,
- luka Prožurska Luka, 8 m obale,
- luka Okuklje, 32 m obale,
- luka Saplunara, 11 m obale.

Pelješki kanal je

- međunarodni i unutarnji plovni put.

Iz trajektne luke u Sobri-Zaglavac plovi trajekt do trajektne luke u Prapatnoj na poluotoku Pelješcu.

- Zračne veze

Zračne veze Općine sa ostalim dijelom Države nema.

1.1.4.8.2. Pošta i telekomunikacije

Pošta

Poštanski uredi u Općini Mljet, odnosno na otoku Mljetu potpadaju pod centar pošta u Dubrovniku (uz još tri organizacione jedinice: Korčula, Metković, Ploče). U Općini postoje tri poštanska ureda, odnosno jedinice poštanske mreže:

- poštanski ured u Babinom Polju,

- poštanski ured u Goveđarima,
- poštanski ured u Maranovićima.

Telekomunikacije

Stacionarna telefonija.

Trasa svjetlovodnog kabela (SKV) proteže se duž cijelog otoka i ima značaj međunarodnog kabela. Spojevi s otokom Korčula (LP Lumbarda) i kopnom (LP Trstenik) već su izgrađeni. Tek se treba izgraditi spoj sa Dubrovnikom također podmorskim putem preko Elafitskih otoka kojim će se spojem osigurati dvostruka veza s kopnom ovaj put preko istočnog dijela otoka.

Od navedenog svjetlosnog kabela (SKV) koji se proteže duž cijelog otoka postoje privodi za udaljene pretplatničke stupnjeve (UPS) u naseljima:

- UPS u Goveđarima,
- UPS u Babinom Polju i
- UPS u Maranovićima,

te privodi za bazne postaje mobilne telefonije u hotelu "Odisej" i na Brakovoj glavici.

Fiksna telefonija izgrađena je kao podzemna mreža koncentrirana na UPS Goveđari koji obuhvaća područje naselja Pomena i izdvojenih dijelova naselja Pomena Babine kuće i Soline te naselja Goveđari i Polače, na UPS Babino Polje koji obuhvaća Ropu, Kozaricu, Blato, Babino Polje i Sobru, te na UPS Maranovići koji obuhvaća naselja Prožura, Prožurska luka, Maranovići, Korita, Okuklje i Saplunaru. Današnji kapacitet pojedinog UPS-a iznosi:

- Babino Polje 384 pretplatnika,
- Goveđari 256 pretplatnika,
- Maranovići 256 pretplatnika.

Broj pretplatnika iznosi:

- u Babinom Polju 250 ptp,
- u Goveđarima 137 ptp,
- u Maranovićima 154 ptp.

Kapacitet instalirane mreže iznosi:

- Babino Polje 700 parica,

- Govedari 400 parica,
- Maranovići 500 parica.

Pokretna telefonija

Pokretna telefonija se temelji na trima baznim postajama koje su smještene na hotelu "Odisej" u Pomeni, na brdu Brakova glavica poviše Polača, te na brdu Sv. Spas ispod Babinog Polja. Ove postaje osiguravaju zadovoljavajuću pokrivenost signalom zapadnog dijela otoka.

Televizijski signal, koji bi trebao pokrivati cijeli otok Mljet danas se prenosi putem TV pretvarača, koji su smješteni u:

- iznad naselja Babino Polje, nm: 194 m, visina stupa 11 m,
- iznad naselja Govedari, nm: 125 m visina stupa 20 m,
- iznad naselja Maranovići nm: 320 m visina stupa 11 m.

Kako bi se postigla polja pokrivenost prostora Općine Mljet TV signalom planira se izgraditi još i šest televizijskih odašiljača (TVO).

Prikaz je na grafičkom listu 2b: "Infrastrukturni sustavi – pošta, elektroničke komunikacije i elektroenergetika" u mjerilu 1:25000.

1.1.4.8.3. Elektroopskrba

Na otoku, odnosno u Općini Mljet nema nikakvih proizvodnih elektroopkrbnih postrojenja.

U smislu planiranog elektroprijenosnog sustava riješeno je samo zapadno područje otoka, koje obuhvaća NP Mljet i njegovu kontaktnu zonu, te lokacije TS 10(20)/0,4 kV u izgradnji. Za buduće razvojne etape po otoku bit će potrebno predvidjeti da koridori budu planirani bilo uz prometnice ili u njima.

Područje Pelješca i Mljeta napaja se iz dvije trafostanice 35/10 kV koje se nalaze na poluotoku Pelješcu. To su TS 35/10 kV "Ston" instalirane snage 2,5 MVA i TS 35/10 kV "Pijavičino" instalirane snage 4,0 MVA. Pojna točka za obje ove trafostanice je trafostanica TS 110/35 kV "Ston" instalirane snage 40 MVA.

Sam otok Mljet se napaja 10 kV-nim naponom iako je položen podmorski 35 kV-ni kabel Borak-(Pelješac)-Sparožni rt (Mljet) i podzemni kabel TS 35 kV "Pijavičino"-Borak, jer na otoku ne postoji 35 kV-na mreža.

Prikaz je na grafičkom listu 2b „Infrastrukturni sustavi – pošta, elektroničke komunikacije i elektroenergetika" u mjerilu 1:25000.

1.1.4.8.4. Vodno gospodarstvo

Vodopostroba

Središnji dio Dubrovačko-neretvanske županije, kojemu pripada i područje otoka Mljeta, siromašno je izvorima vode te će biti potrebno sustavnije riješiti opskrbu vodom otoka budući opskrba vodom otočanima predstavlja veliki problem i ograničavajući je čimbenik razvoja otoka.

Današnje stanje opskrbe vodom na području otoka Mljeta nije zadovoljavajuće, nema dovoljnih količina vode za piće što se osobito odnosi na ljetne mjesec kad se dolaskom turista povećava broj potrošača.

Otok Mljet je priključen na regionalni vodovod NPKLM. Podmorski cjevovod položen je do otoka, ali nisu izgrađeni kopneni cjevovodi koji bi stavili sustav opskrbe u funkciju na cijelom području otoka. Između Pelješca (uvala Kupljenovo) i otoka Mljeta (uvala Zaklopita) položen je podmorski PE HD cjevovod Ø202 mm sa radnim tlakom od 10 bara, cjevovod ima duljinu 9400 metara.

Tijekom ljeta 1996. godine (srpanj-kolovoz) provedeni su na lokacijama "Sobra", "Blato" i "Kozarica" istražni radovi s ciljem utvrđivanja količine i kakvoće bočate vode. Istražne radove proveo je Institut za geološka istraživanja - Zagreb. Preliminarni rezultati dobiveni od strane IGH-Zagreb pokazuju mogućnosti zahvata bočate vode na sve tri lokacije u količini:

- "Kozarica" s 4,0 l/sek,
- "Sobra" 4,0 - 4,5 l/sek i
- "Blato" 2,0 l/sek.

Postoji i potencijalna lokacija koja bi riješila opskrbu istočnog dijela otoka:

- "Žara" koja se tek treba istražiti.

Prikaz je dan na grafičkom listu 2d: "Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustavi – vodopostroba i odvodnja otpadnih voda" u mjerilu 1:25000.

Odvodnja otpadnih voda i vodnogospodarstvo

Na otoku nema izgrađenih odvodnih sustava. Postoji kanalizacijski ispušni hotel "Odisej" u Pomeni, koji djelomično pročišćene vode ispušta ispušnom u more.

Prikaz je dan na grafičkom listu 2d: "Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav" u mjerilu 1:25000.

Blatine i slatine.

Postoje tri blatine:

- blatina kod naselja Blato,

- blatina kod naselja Sobra i
- blatina kod naselja Prožurska Luka

te jedna slatina:

- slatina kod naselja Kozarica.

Označene su na grafičkom listu 2d: “Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav”.

1.1.4.8.5. Postupanje s otpadom

U Općini ne postoji sustavno odvoženje otpada na jedno odlagalište. Na otoku postoji nekoliko neuređenih odlagališta i to:

- rt. Stoba,
- Gornja luka,
- Punta od Zlamenja,
- Blato,
- Kozarica.

1.1.4.9. Mogućnosti i ograničenja prostornog razvoja i uređenja

Iako prirodni potencijal Općine karakterizira oskudan potencijal sirovinskih resursa (samo nešto pijeska i kamena), veliko bogatstvo prirodnih uvjeta; klima, more, obala, reljef, vegetacija zajedno s naslijeđenim materijalnim i kulturnim svojstvenostima i dobrima, pruža izrazito pogodan temelj za daljnji razvoj Općine, posebno određenih vrsta djelatnosti. Svaki od navedenih čimbenika različito djeluje na pojedine vrste djelatnosti i njihove mogućnosti razvoja, iako neki od njih kumulativno utječu i na više djelatnosti i simultano potiču njihov razvoj.

1.1.4.9.1. Mogućnosti i ograničenja u odnosu na gospodarski razvoj

Na temelju izrađene analize trenutnog gospodarskog stanja u Općini te dosad stvorenih preduvjeta za daljnji gospodarski razvoj mogu se razložiti slijedeće mogućnosti, ciljevi i ograničenja gospodarskog razvoja od interesa za cjelokupni održivi razvitak i poboljšani društveni standard.

Razvojne mogućnosti i prednosti

Ako uzmemo u obzir činjenicu da Općina, a ujedno i otok predstavljaju jednu od vrlo očuvanih prirodnih oaza na Jadranu, te da prostor otoka sigurno spada u krajobrazno najljepše, to daje Općini određene komparativne prednosti, koje se mogu iskoristiti u budućnosti za turistički gospodarski razvoj, ukoliko se nekontroliranim iskorištavanjem prostora ove prednosti ne unište.

Razvoj turističkog gospodarstva može pospješiti i činjenica povoljnog zemljopisnog položaja otoka u odnosu na nautičke putove, koji vode iz prostora Italije na naš Jadran upravo pored otoka Mljeta i također činjenica razmjerno povoljnog položaja otoka u odnosu na one goste iz emitivnih europskih turističkih zemalja i potencijalnih turističkih tržišta koji u područje Dubrovačko-neretvanske županije dolaze zračnim putem na aerodrom u Čilipima, a u budućnosti, vjerojatnom, zračnim helikopterskom vezom do Općine i otoka Mljet.

Razvedenost obale, osobito zapadnog i istočnog dijela Općine i cjelokupni krajobraz, pored povoljne klime, sigurno tvori privlačne uvjete za turiste. Relativna čistoća okoliša, koja još uvijek nije ugrožena velikim onečišćenjem i zagađenjem mora, također stvara značajnu prednost osobito u turističkom razvoju, dok s druge strane obradive poljoprivredne površine, gdje se koriste značajno manje količine umjetnog gnojiva i kemijskih sredstava za zaštitu, osobito pogoduju u razvoju ekološke poljoprivrede i proizvodnje zdrave hrane.

Jedna od prednosti ovakve izolirane turističke destinacije jest mogućnost idealnog usklađivanja potreba za ekonomskim i ekološkim održivim razvojem u turizmu i poljodjelstvu kao osnovnim gospodarskim i komplementarnim djelatnostima s potrebnim pratećim sadržajima podređenim bogatijim gostima, a u odnosu na masovni turizam nekontroliranih razmjera, koji je uništio mnoge lokacije na našem Jadranu. Prednost dosadašnje, a i buduće poljodjelske proizvodnje proizlazi iz njezine strukture, prvenstveno orijentirane na uzgoju vinove loze i maslinarstvu s dokazanim i kvalitetnim proizvodom maslinovim uljem, a i povrtlarskim kulturama koje mogu agrumima dopunjavati osnovnu poljodjelsku orijentaciju.

Naprijed navedene prednosti i raspoloživi ostali prirodni resursi u svakom slučaju predodređuju i stvaraju mogućnosti za budući nešto brži gospodarski razvoj prvenstveno orijentiran na:

- razvoju turizma i ugostiteljstva uz nastojanje produljenja sezone temeljem proširenja ponude;
- razvoju poljodjelstva kao komplementarne djelatnosti turizmu, a i šire;
- razvoju nautičkog prometa što slijedi iz povoljnog položaja u odnosu na nautičke putove;
- razvoju malog poduzetništva i obiteljskih gazdinstava u obrtničkim zanimanjima zavisno o raspoloživim sirovinama i interesima lokalnog stanovništva.

Prirodne ljepote zapadnog dijela Općine već su zaštićene utemeljenjem NP "Mljet", koji je postao neprijeporna turistička destinacija. Uvala Pomena, kao i uvala kod Polača već se danas koriste u smislu prolazne stacije za nautički turizam. U ovome smislu veliki su potencijali i na istočnom dijelu otoka u području lokaliteta Podškoji i uvale Saplunara, čije su prekrasne šume u širem prostoru uvale već zaštićene u kategoriji zaštićenog značajnog krajobraza, pa bi i ovaj prostor istočnog dijela Općine trebalo aktivirati u smislu turističkog gospodarstva.

Ograničenja gospodarskog razvoja

Pored istaknutih prednosti i mogućnosti gospodarskog razvoja temeljenih prvenstveno na izraženim prednostima, postoje i određeni ograničavajući činitelji za ubrzani i željeni gospodarski razvoj.

Bez bolje prometne povezanosti s kopnom neće biti niti gospodarskog, niti demografskog rasta. Odmah slijedi infrastrukturna opremljenost Općine u smislu elektroopskrbe, vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda. Međusobno sinergetsko djelovanje svih navedenih čimbenika još više potencira njihov negativan učinak.

Neodgovarajuća prometna povezanost s kopnom, bolje rečeno prometna izoliranost u sadašnjem se trenutku osobito nepovoljno odražava na skuplje nabave opterećene velikim troškovima prijevoza što utječe na skuplje uvjete života, a time povratno, zasad, nepovoljno utječe i na razvitak turizma, poljodjelstva, snažnije industrije i ostalih gospodarskih grana, koje se potencijalno mogu razviti u Općini. Potrebne bi bile češće i raznovrsnije veze.

Zasad još uvijek nepostojanje kvalitetnog rješenja zbrinjavanja krutog otpada i stvaranje ekološke mrlje u blizini raspoloživih prirodnih resursa za razvoj poljoprivrede i turizma također, ukoliko se ne riješi na kvalitetan način i jedinstveno za cijelo područje otoka, može predstavljati ograničenje u budućem razvoju.

U ovom trenutku, značajan razvojni ograničavajući činitelj jest nesređeni katastar i zemljišnoknjižno stanje većine zemljišnih posjeda i zgrada. Time se usporavaju, i uz određene administrativne zapreke, produljuju procesi dobivanja dozvola i ostalih "papira", čak i onemogućavaju izgledna i očekivana ulaganja.

I na kraju, jedan od važnih ograničavajućih činitelja potencijalno bržeg gospodarskog razvoja jest sve lošija demografska struktura. Ona je možda najveći ograničavajući razvojni čimbenik. Ako se u Općini ne pokrenu gospodarske perspektive nepovoljna demografska slika samo će se još više pogoršati.

Imajući u vidu postojeću razvijenost gospodarstva i svojstvenosti prirodnih potencijala za razvoj, može se ustvrditi da su mogućnosti gospodarskog razvoja prilično velike i raznolike te da upućuju na daljnje razvijanje turizma, proširenjem i poboljšanjem njegove kvalitete i strukture, industrije osobito servisa i usluga, prometnih nautičkih usluga i konačno poljodjelstva, koje bi trebalo razvijati ne samo na kulturi vinove loze, već i masline.

Geoprometni položaj otoka općenito utjecao je da Vlada RH pristupi donošenju akata za razvoj naših otoka. Razvoj avioprometa i helidroma djelomično će ublažiti prometnu izoliranost, možda će i potaknuti kvalitetniji turistički razvoj.

1.1.4.9.2. Mogućnosti i ograničenja u odnosu na demografski razvoj

U zadnjem desetgodišnjem periodu (2001./2011. godina) dolazi do ponovnog pada broja stanovnika Općine. Obzirom da se može pretpostaviti da će se uvjeti života poboljšati, što je i do sada bio značajan čimbenik rasta stanovništva, vjerojatno je da će se utvrđeni trend rasta populacije priobalnih naselja nastaviti, a unutrašnjih negativni barem zaustaviti.

U skladu s rečenim bilo bi dobro, a može se i očekivati, poboljšanje strukture demografskih svojstvenosti populacije, ako se ukaže mogućnost gospodarskog oporavka otoka. Važno bi bilo da rastu vitalni, radno sposobni i izobraženi segment populacije, da se zaustavi iseljavanje što se može naslutiti iz tablice 1-4, a ne da se povećava broj starijih doseljenika, iako će se proces starenja populacije nastaviti što je općenito trend u svijetu, pa i kod nas. Važno bi također bilo da se poboljša struktura stanovništva prema aktivnostima.

Sve govori o stanovništvu kao jednom od bitnih ograničavajućih čimbeniku razvoja te je očita potreba stimuliranja poboljšanja njegove strukture u slučaju realiziranja planiranih gospodarskih turističkih kapaciteta. U domeni demografskog razvoja samo vitalna, radno sposobna i izobražena populacije može potaknuti ozbiljan razvoj, koji rješenja Plana moraju prostorno omogućiti.

1.1.4.9.3. Mogućnosti i ograničenja u odnosu na prostorno-krajobrazne i prirodne vrijednosti

Krajobrazne vrijednosti otoka na čelu s NP "Mljet" i područjem Saplunare (onim dijelom što je još ostao sačuvan), južna pučinska obala otoka, sjeverna razvedena obala, pojedinačni elementi prirodnih dobara, kultivirani poljodjelski krajobrazi kraških polja, vinogradi, još ne devastirane uvale južne obale i plaže prepoznatljive su prirodne i krajobrazne vrijednosti, koje čine ovaj kraj osobitim u odnosu na ostala područja. Posebnost je izražena u izmjenama prirodnih i kultiviranih segmenata, njihovom stapanju u jednu cjelovitu sliku, naglašenog svojstvenog identiteta prostora.

Stoga, u prostornom razvoju Općine treba uzeti u obzir ove vrijednosti i ugraditi ih u rješenje.

Na području Općine treba očuvati postojeće šumske komplekse. Šume se i načelu ne mogu krčiti radi izgradnje niti se može graditi na potencijalnim šumskim staništima (garig). Ipak, na određenim lokacijama bit će potrebno pristupiti izgradnji turističkih kapaciteta, kao praktično jedinog mogućnosti za značajniji društveno-ekonomski razvoj Općine.

1.1.4.9.4. Mogućnosti i ograničenja u odnosu na kulturno-povijesne cjeline i građevine

Termini "ograničenja" i "mogućnosti" u ovom naslovu što je propisan, zorno oslikavaju odnos današnjeg društva spram baštine i njene zaštite. Baš suprotno, bogatstvo kulturnih dobara kojima obiluje Općina otvara široke mogućnosti gospodarskog turističkog razvoja kroz adekvatno čuvanje tih dobara i njihovu korektnu prezentaciju. Izuzetno važno bi bilo sačuvati elemente kulturnog krajobraza. To se odnosi na većinu povijesnih naselja potpuno sraslih sa reljefom krajobraza. A u tu svrhu osim ostavljanja slobodnih zona s mediteranskim raslinjem na njihovim rubovima, što je posebice izraženo u slučaju Prožure i Maranovića, nužan je i nadzor nad unutrašnjom gustoćom izgradnje. Ona ne bi smjela nadići svoje povijesne razmjere kako bi se održao sustav vrtova i stambenih i gospodarskih zgrada kao svojstvenosti tradicijskog kulturnog krajobraznoga nasljeđa.

Obzirom na svojstvenosti prostora, posebno za prostore gdje već postoji izgradnja, može se općenito kazati da postoje mogućnosti razvoja u okvirima predviđenog rasta.

To osobito vrijedi poradi činjenice da je postojeća izgrađenost razmjerno rijetka i da se stambena izgradnja u velikom dijelu može odvijati popunjavanjem postojećih naselja, odnosno postojećih građevinskih područja. Pri tome svakako treba razlikovati nova naselja odnosno nove dijelove naselja, od starih tradicijskih dijelova, jednim dijelom i zaštićenih, jer između njih postoje značajne razlike u pogledu izgradnje i mogućnosti širenja.

Postoje značajna ograničenja o kojima bi trebalo voditi računa, a to su morska obala, ceste i infrastrukturni sustavi, poljoprivredne površine, šume, zaštićeni objekti i područja. U većem dijelu naseljenog područja treba stimulirati zaokruživanje naselja u jednu oblikovnu cjelinu, usprkos danas prisutne tendencije longitudinalnog širenja naselja, bilo uz morsku obalu, bilo duž prometnica, što je i neracionalno i vrlo štetno s aspekta zaštite krajobraza.

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA DRŽAVNOG I ŽUPANIJSKOG ZNAČAJA

Činjenica je da suvremeni problemi u prostoru Republike Hrvatske proizlaze uglavnom iz njegovog neodgovarajućeg korištenja i zaštite, dok novi zemljišni vlasnički odnosi (kvalitetnija zaštita privatnog vlasništva) i tržišno gospodarstvo mijenjaju i samu suštinu i proces razvojnog prostornog planiranja.

U prethodnom kontekstu Sabor Republike Hrvatske donio je Strategiju prostornog uređenja Republike Hrvatske 1997. g. i Program prostornog uređenja Republike Hrvatske 1999. g. kao krovne dokumente prostornog uređenja Države.

S time u svezi, prije svega, navode se iz Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske⁸ njegove temeljne smjernice za uređenje prostora, kako Države u cjelini tako i njenih pojedinih prostornih cjelina. One se odnose prvenstveno na

(6-2)

Racionalno korištenje i namjenu prostora

odnosi se prvenstveno na određivanje prostora za izgradnju na način da se ne smanjuju šumske i kvalitetne poljoprivredne površine, da se omogući uređenje, korištenje i zaštita mora i voda (podzemnih i nadzemnih) te tako da se poveća zaštita osobitih vrijednosti prostora i gospodarenja resursima na održiv-štedljiv način.

Ograničenja korištenja prostora odnose se na područja na kojima se ne mogu locirati određeni sadržaji ili je za to potrebno ispunjenje posebnih uvjeta, odnosno prilagodba posebnim okolnostima. Takva se ograničenja odnose na poljodjelske površine visoke kvalitete tla, područja uz obalu mora i voda, otoke, povijesne cjeline i cjeline zaštite prirodne baštine te prostor osjetljive geološke, hidrološke, geomorfološke i biološke strukture.

Nužno je isključivanje određenih djelatnosti na pojedinim područjima, kao i izuzimanje nekih površina od bilo kakvog građenja, osobito u nacionalnim parkovima i drugim zaštićenim dijelovima prirode, na dijelovima prirodne obale, na kvalitetnom poljoprivrednom zemljištu, u vodozaštitnim zonama, u koridorima prometnica i infrastrukture.

(6-3)

Određivanje građevinskih područja

⁸ "PROGRAMA PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE", Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zagreb, 1999.

treba temeljiti na stručnim argumentima i iskazu površine izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja, uvažavajući sljedeće smjernice:

ispitati mogućnost gradnje (prostorne rezerve) unutar postojećeg građevinskog područja, a posebno nedovršenih dijelova te u odnosu na kapacitete postojeće infrastrukture;

prilagoditi gustoću stanovanja i gustoću stanovništva prema tipu naselja;

oblikovati građevinska područja primjereno geomorfološkim značajkama kao naseobinsku cjelinu, odvojeno od druge takve cjeline.

Treba posebno obrazložiti zauzetost prostora po stanovniku, ako ona prelazi 300 m²/st i pri čemu se uzima u obzir izgrađena cjelina i kompaktni dijelovi naselja unutar građevinskog područja, bez poljoprivrednih, te šumskih i vodnih površina koje nisu u funkciji naselja.

Proširivanje građevinskih područja treba primijeniti samo ako su iscrpljene mogućnosti izgradnje u važećim granicama tih područja i na temelju argumentirane razvojne potrebe (porast broja stanovnika, središnje funkcije, razvoj gospodarstva), a koju trebaju pratiti i programi izgradnje i uređenja zemljišta.

Prijedlozi proširenja moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećega građevinskog područja s obrazloženjem o razlozima nekorištenja dijelova i poduzetim mjerama za iskorištenje, osobito u slučaju kada neizgrađena površina prelazi 10% ukupne površine građevinskog područja. Pri tom treba ispitati mogućnost smanjenja građevinskog područja u dijelovima koji se ne privode planiranoj namjeni.

(6-5)

Građenje građevina izvan građevinskog područja

koje po zakonu mogu biti izvan građevinskog područja mora biti uređeno tako da se ne mogu formirati naselja, ulica i grupe građevinskih parcela, da se ne zauzima prostor područja uz obalu mora, jezera i vodotoka, te tako da se ne koristi prostor uz postojeće prometnice i površine vrijednih, a posebno uređenih, poljoprivrednih zemljišta.

(6-6)

Prostor za razvoj infrastrukture i uvjete realizacije

treba planirati i provoditi po najvišim standardima zaštite okoliša uz ugrađen interes lokalnog stanovništva.

Vođenje infrastrukture treba planirati tako da se prvenstveno koriste postojeći koridori i formiraju zajednički za više vodova, tako da se izbjegnju šume, osobito vrijedno poljoprivredno zemljište, da ne razaraju cjelovitost prirodnih i stvorenih struktura, uz provedbu načela i smjernica o zaštiti krajolika iz poglavlja 5.4. ovog Programa.

(6-7)

Prostor za razvoj gospodarstva i djelatnosti

treba osigurati uvažavanjem prioritetnih djelatnosti područja koje ovise o značajkama i tipu prostora-krajoblika i koje čine glavno fizionomsko obilježje područja (prostorno-gospodarsku strukturu), te temeljiti na kriteriju predodređenosti prostora za djelatnosti, pri čemu se na određenom prostoru prioritetno lociraju one funkcije koje su vezane za taj prostor i resurs.

(6-8)

Usklađenje interesa i rješavanje konflikata u prostoru

treba temeljiti na stručnim analizama u sklopu pripreme i izrade dokumenata prostornog uređenja i razvojnih programa, a uvažavajući prioritetne djelatnosti područja. To se posebno odnosi na sukob:

širenja građevinskih područja s interesima poljoprivrede i zaštite obalnog područja uz more, jezera i vodotoke;

izgradnje novih kapaciteta turizma, industrije i energetike s ciljevima očuvanja prirodnih i neizgrađenih cjelina, osobito na obalnom području Jadrana, i obalama vodotoka i jezera;

lociranja trasa velike infrastrukture i proizvodnih objekata s interesima očuvanja vrijednih prirodnih resursa.

Sukobe u prostoru koje izaziva bespravna izgradnja treba utvrditi sa svih gledišta, a posebno s gledišta posljedica takove gradnje na prostornim planom utvrđene:

Ciljeve;

zaštitu i

namjenu prostora te

uvjete uređenja prostora,

a preventivnim mjerama pravodobno uočavati interese i ostvariti uvjete za zadovoljavanje potreba i gradnje uključujući i pripremu zemljišta i ponuda lokacija.

(6-10)

Uređenje prostora obalnog područja

treba temeljiti na sljedećim osnovnim smjernicama:

izgradnju i uređenje prostora planirati i provoditi tako da se očuvaju prirodne, kulturne i tradicijske vrijednosti obalnog i zaobalnog krajoblika, te da se provode mjere za sanaciju i revitalizaciju ugroženih i vrijednih područja prirodne i graditeljske baštine;

ako je nužno, povećati tj. proširiti građevinska područja gradova i naselja smještenih u obalnom području, uz morsku obalu, ili ušća vodotoka, to treba učiniti u pravilu na prostorima udaljenijim od obala, iznimno uz obalu i to tako da se izbjegne stvaranje neprekinute duž obalne zone građenja.

(6-16)

Svaki otok mora se tretirati kao jedinstvena planska cjelina

sa zajedničkim kriterijima korištenja i zaštite prostora (u prostornim planovima županija), bez obzira na podijeljenosti otoka na gradove i općine. Na većim otocima koji predstavljaju dostupna središta grupe otoka treba urediti pristaništa i zračne luke odgovarajuće kategorije, a posebnu pažnju treba posvetiti zbrinjavanju otpada i zaštiti od požara.

Sukladno navedenim temeljnim smjernicama pobliže su razrađeni ciljevi i prostorno-planska rješenja ovoga Plana.

Iako su prethodno navedeni ciljevi dani na razini Države, i iako su dani prije dosta vremena, nepobitno je da su oni i danas aktualni. Nadalje oni se mogu preslikati i na prostor Županije i Općine, osobito imajući u vidu prvo njen geografski položaj i geografski oblik, potom vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša koje su još ipak razmjerno očuvane, te konačno osobito opasnosti koje izviru iz integracija u europske tokove u komponenti turističkog razvoja. U ovom općem kontekstu Općina se nalazi periferno i u okviru Države i u okviru Županije, koja je i sama u odnosu na ukupnost glavnih razvojnih tokova Države za sada dosta periferno. Izvjesnost boljih (raznovrsnijih i češćih) veza s kopnom odraziti će se sigurno i na bolji prometni položaj Općine, koja će se ipak time približiti središtima Države, ali i šire. To će otvoriti perspektive potencijalno boljem gospodarskom, osobito turističkom, ali i svekolikom drugom razvoju Općine. S druge strane izazvat će jače pritiske na prostor i njegovo korištenje.

2.1.1. RAZVOJ GRADOVA I NASELJA POSEBNIH FUNKCIJA I INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

Opći prostorno-razvojni ciljevi Županije su:

- osnaživanje prostorno razvojne strukture;
- povećanje vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša;
- provođenje integracije u europske razvojne sustave⁹.

Poziciju Općine i njenih naselja, u okviru Županije, treba promatrati kroz nužnost osiguranja razvoja gradova i naselja u sklopu Županije, ali i u sklopu Države poradi poboljšanja postojećih obilježja urbane mreže i skladnijeg regionalnog razvoja,

⁹ "PROGRAMA PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE", Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zagreb, 1999.

poboljšavajući njihovu funkcionalnu strukturu uz izbjegavanje prejake funkcionalne usmjerenosti.

U kontekstu opisane situacije, a već je to rečeno, u Općini postoji četrnaest naselja. Naselje Babino Polje je središnje naselje i općinski centar. U prostoru Županije njegova se važnost postavlja na razinu malog lokalnog središta (općinska središta i druga inicijalna razvojna središta), funkcionalno usmjerenja prema administraciji i prometu, turizmu i ugostiteljstvu. U okvirima Županije tijekom povijesti, a i danas, naselja se iskazuju svojim kulturnim dobrima što ih izdvaja od mnogih sličnih naselja. Ne izdvajaju se od ostalih naselja u smislu problema opremanja funkcijama i uslugama i u smislu izgradnje potrebnih infrastrukturnih sustava.

Cilj je Plana da osigura prostorne predispozicije za ostvarivanje prethodno navedenih smjernica razvoja, a one će se oživotvoriti kroz

- osiguravanje građevnih područja za nastavak demografskog rasta priobalnih naselja;
- osiguravanje prostora za gospodarski razvitak sredine, kako u smislu proizvodnih i servisnih djelatnosti, tako i u smislu turističkih razvojnih programa osiguravajući za to odgovarajuće prostorne uvjete;
- nudeći i štiteći kao važnu komparativnu prednost prirodne i kulturne svojstvenosti kraja, koje ovaj Plan valorizira i ističe.

Prirodno i kulturno nasljeđe izrazite su vrijednosti koje se ističu, a od važnosti su i za Županiju, dijelom i za Državu (prostori NP "Mljet"). Zavisno o smjernicama iskorištavanja prostora, te političko-privrednim prilikama Općina se u svojim povijesnim obilježjima predočuje kao dio otočkog prostora kojemu je na prvom mjestu NP "Mljet" i ljepota prirodne komponente prostora. Slijede naselja unutrašnjosti, neiskvarena prekrasna Prožura, dijelom sačuvana Korita i jedinstvena slika Maranovića. Izgrađujući se u simbiozi s prirodom, poštujući konfiguraciju prirodnog reljefa oblikovala su se nezaboravna djela ljudskih ruku. Uzmorski pojas sjeverne obale pun ljupkih uvala dijelom su zaposjele nekad mala izdvojene lučke strukture ribarskih magazina svojih unutrašnjih graditelja, a danas ljetne rezidencije i naselja turističke funkcionalne usmjerenosti. Razlika između ova dva početna oblika ovladavanja prostorom; naseljavanje unutrašnjosti otoka, te potreba veze s morem i svijetom putem mora, kroz svojstvenosti svakog pojedinog prostora. Te razlike su obilježile sustav uređenja prostora i izgradnje sve do danas.

2.1.2. RACIONALNO KORIŠTENJE PRIRODNIH IZVORA

Odrednice ponašanja i korištenja prirodnih sustava u Županiji trebaju biti:

1. racionalnost - vrijeme je racionalnog raspolaganja prostorom u skladu s trenutnim mogućnostima. Racionalnost u pristupu ne znači eliminaciju prostornih mogućnosti razvitka u budućnosti, odnosi se prvenstveno na racionalno korištenje prostora za izgradnju, očuvanjem fizičke i funkcionalne cjelovitosti, te kvalitete poljoprivrednog i šumskog zemljišta;

2. zaštita prostora - očituje se kroz zaštitu njegovih vrijednosti, vrijednih prirodnih i stvorenih resursa, te kroz očuvanje biološke raznolikosti. Pretjerana urbanizacija i nerespektiranje prirode, ekološki su degradirali i u cijelosti uništili brojne prostore u zemlji i svijetu, prostore važne za čovjekovo življenje i njegovu budućnost. Svijest o potrebi zaštite okoliša svakim danom sve više jača i postaje čimbenik kojega se ne može zaobići;

3. valorizacija naslijeđa - bogatstvo naslijeđa, kako kulturno-povijesnog tako i prirodnog, spoznaje u zaštiti kulturne i prirodne baštine traže da s osobitom pozornosti pristupimo valorizaciji i revalorizaciji svega što je vrijedno u prostoru, što je važno za njegov identitet i što bi moglo biti u funkciji gospodarskog napretka.

Usprkos degradacijama u prostoru koje su se i kod nas desetljećima dešavale, a nastavljaju se i danas, pa tako i u Županiji, stupanj ugroženosti okoliša je umanjen upravo zahvaljujući kontinuiranoj izradi prostorno planske dokumentacije i kontroli građenja u prostoru.

U povijesti čovječanstva čovjek je uvijek težio napretku i uvijek ga je ostvarivao. Problem je nastao onda kada je prestao respektirati prirodni ambijent, kada ga je počeo svjesno ili nesvjesno uništavati možda i ne sluteći da su razmjerno male granice izdržljivosti prirode. Oni najrazvijeniji u svijetu postaju svjesni da su te granice dostignute i da sve učinjene devastacije treba sanirati. Da ne bismo učinili iste greške prostornog razvitka i korištenja prostora potrebno je ponašati se s osobitom skrbi prema prostoru, prema slikovitom i vrijednom prirodnom ili kultiviranom krajoliku, koji nije samo naša baština nego mora biti i baština svih budućih generacija. Bilo je ovo nužno istaknuti jer je zaštita prostora važan i nezaobilazan cilj ovog Plana, time i otoka Mljeta, koji je u velikom dijelu još sačuvao svoje prirodne vrijednosti, ali i ostalog dijela Dubrovačko-neretvanske županije.

Iz prethodnog analitičkog postupka zaključuje se, da postoje mnogi ograničavajući čimbenici potencijalnog razvoja (prometna izoliranost), ali i da postoje razmjerno mnoge komparativne prednosti kojima raspolaže Općina (prirodna i kulturna baština), a koje u danom trenutku mogu, uz odgovarajuću pripremu bitno utjecati na povoljan opći razvitak. Svrha je ovog Plana da osigura prostorne planske elemente za potencijalan razvoj.

U skladu s postojećim društveno-političkim i gospodarskim prilikama, koje nameću razumno, svrsishodno i odmjereno korištenje prostora, te u skladu sa suvremenim europskim i svjetskim spoznajama o nužnosti zaštite okoliša i prostora, prilikom izrade ovoga Plana postavljeni su slijedeći ciljevi:

Racionalnost u korištenju prostora. Trenutak u kojem živimo nije vrijeme “velikih” i utopističkih ideja i koncepata te općenito nerealnih planova i želja. Potreba je da se prostor racionalno koristi u skladu s trenutnim i u bližoj budućnosti sagledivim mogućnostima. Razboritost i odmjereno pristupu izradi prostorno-planske dokumentacije i korištenja prostora niti u kojem slučaju ne znači isključivanje urbanističke vizije kao komponente prostornog razvoja.

Naslijeđe kao temelj identiteta. Bogatstvo naslijeđa, kako kulturnog, tako i prirodnog te suvremeni svjetski trendovi i spoznaje u zaštiti kulturne i prirodne baštine traže da se s

osobitom pozornošću pristupi valorizaciji i revalorizaciji svega što je vrijedno u prostoru, što je važno za njegov identitet i što bi direktno ili indirektno moglo biti u funkciji svekolikog gospodarskog napretka prostora, osobito turizma kojemu je gospodarski razvoj Općine uglavnom orijentiran.

2.1.3. OČUVANJE EKOLOŠKE STABILNOSTI I VRIJEDNOSTI DIJELOVA OKOLIŠA

Rješenja Plana temelje se na principima koji pomažu očuvanje stabilnosti i vrijednosti dijelova okoliša, a time i Županije. Rješenja se, dakle, temelje na principima:

- održivog razvoja, koji će koristiti prostor Općine, njene prirodne i stvorene resurse tako da ne dođe do nepovratnog uništavanja prostora;
- zaštite prostora i okoliša, čiji se elementi u počecima planiranja ravnopravno vrednuju u kontekstu svih planskih potreba;
- mogućnosti prostora da primi određene namjene bez posljedica.

Analizom mogućnosti prostora, koje su u krajnjem slučaju okviri mogućeg razvoja, i želja prostornog rasta, dolazi se do prostorno planskih rješenja Plana, koja niti u kojem slučaju nisu, niti bi trebala pogoršavati, već po mogućnosti čak poboljšavati, prirodno-ekološko stanje prostora.

Osobito vrijednim prostorima, time i važnim čimbenicima planiranja prostornih rješenja smatraju se:

- prirodna baština, kako ona već zaštićena, tako i ona čiju zaštitu predlaže ovaj Plan;
- spomenici graditeljske baštine, odnosno kulturna dobra, kako ona koja su već zaštićena, tako i ona koje revalorizira ovaj Plan i predlaže ih za određenu razinu zaštite;
- morska obala i obalno područje;
- kultivirani i prirodni krajolik, koji se kroz kategoriju zaštićenog krajolika zaštićuje i to njegova kopnena i gdje je on u kontaktu s obalnom linijom, njegova obalna komponenta.

Krajolik i njegove komponente izraz i odraz su identiteta nas, naše kulture i prošlosti. On je odraz svih naših dobrih i loših postupaka u prostoru i time je veća planerska obaveza njegove zaštite. Međutim, kako je krajolik rezultanta svekolikih prostornih aktivnosti, njegova zaštita se ne sastoji samo u identifikaciji i zaštiti određenih prostora kroz kategoriju zaštićeni ili značajni krajolik, već i u korektnoj izradi planova, a iznad svega kontroli njihove provedbe.

Zaštita prostora. Nakon što su u svijetu, uslijed pretjerane i nepromišljene urbanizacije kao i nepoštivanja prirode i njenih zakonitosti, degradirani ili ekološki u cijelosti uništeni brojni prostori važni za čovjekovo življenje i njegovu budućnost, svijest o potrebi zaštite okoliša svakim danom sve je jača. Postao je to čimbenik kojega se nigdje, pa ni u politici, više ne može zaobići. Usprkos dugotrajnom zanemarivanju

hrvatskog prostora, koje se nerijetko nastavlja i danas, stupanj degradacije u većini slučajeva još nije katastrofalan, odnosno, to je, srećom, tek u okviru ograničenih zona (Saplunara). Uništavanje prostora posljedica je bezobzirnog ponašanja, želje za ostvarenjem brzog profita i nekontroliranog prostornog razvoja.

2.2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINSKOG ZNAČAJA

Općim ciljem prostornog razvoja općinskog značaja može se smatrati težnja za postizanjem višeg (objektivno mogućeg) stupnja razvijenosti kroz ostvarivanje održivog razvitka poradi bolje kvalitete života stanovništva na svim područjima, ali i šire. Taj će se cilj ostvariti:

- unutrašnjom konsolidacijom i integracijom prostora (demografskom revitalizacijom, gospodarskim oživljavanjem pomoću turističkog generatora, prometnom povezanošću, boljom funkcionalnom organizacijom prostora i sl.);
- očuvanjem i povećanjem kvalitete prostora (čuvanjem i unapređivanjem svih čimbenika prirodne i kulturne baštine zbog čuvanja privlačnosti kraja);
- uključivanjem putem kvalitetnih prometnih sustava u hrvatske i europske razvojne i integracione sustave.

S gledišta korištenja prostora težište je na:

- očuvanju fizičke cjelovitosti područja, prvenstveno racionalnim korištenjem prostora za gradnju, uz
- uvažavanje prirodnih značajki prilagođivanjem proizvodnje biološkim ciklusima i lokalnim uvjetima bez komponente zagađivanja i
- uvažavanje strukturnih značajki kroz očuvanje krajobrazne fizionomije kao sinteze djelovanja prirodnih i kulturnih komponenata jednog cjelovitog vizualnog prostornog fenomena.

Dakle, opći razvojni ciljevi, općine, ali Županijski i nacionalni, koji trebaju biti ugrađeni u ovaj Plan odnose se na:

- osnaživanje prostorno-razvojne strukture kroz uravnoteženi razvitak područja stvaranjem okosnica i težišta razvitka oslanjanjem na postojeći sustav naselja uz definiranje (i izgradnju) temeljnih prometnih pravaca na općinskoj, županijskoj i državnoj razini;
- kvalitetnu evoluciju razvoja u prostoru s osloncem na resurse, koje čine prirodna i kulturna dobra, ljepota, raznolikost i osobitost dijelova prostora te osobito kvalitetnija demografska struktura.

Rečeno se može ostvariti putem integralnog očuvanja povijesnih i prirodnih dobara čime će se štititi autohtone vrijednosti i vrsnoće čitavog prostora Općine.

2.2.1. DEMOGRAFSKI I GOSPODARSKI RAZVOJ

2.2.1.1. Ciljevi demografskog razvoja

Današnji demografski razvoj Općine možemo tipološki opisati kao vrlo slaba regeneracija imigracijom za Općinu kao cjelinu, a nešto manje povoljan razvoj možemo konstatirati za naselje Babino Polje (tablica: 1-4). No, budući demografski razvoj teško je predvidiva kategorija, zavisi o brojnim parametrima, čije se kretanje u budućnosti teško može prognozirati. U svakom slučaju gospodarski razvoj i radna mjesta, kao važni čimbenici trebali bi u budućnosti utjecati na održavanje stabilnog demografskog razvoja cijele Općine, ali preduvjet su, među ostalim, investicije i poboljšanje prometne povezanosti s kopnom.

Osim što je potrebno zadržati jest trend laganog rasta populacije priobalnih naselja. Potrebno je zaustaviti pad populacije naselja u unutrašnjosti Općine i poboljšati strukturu populacije osobito u smislu poboljšanja starosne strukture, a zadržati ili poboljšati stručnu kvalifikaciju.

2.2.1.2. Ciljevi gospodarskog razvoja

Osnovni cilj upravljanja i kreiranja gospodarskog razvoja treba biti usmjeravanje razvoja prema gospodarskom, tehnološkom i ekološki optimalnom iskorištavanju ukupnih raspoloživih prirodnih i kulturnih potencijala uz poboljšanje kadrovskih potencijala, a sve s ciljem porasta standarda življenja.

Demografski cilj, a utvrđen je i u Nacionalnom programu razvitka otoka¹⁰, mora se realizirati kroz opstanak postojećeg stanovništva, poticanje obitelji na više djece uz paralelno stvaranje uvjeta njihova školovanja i ostanka u mjestu rođenja. Treba stimulirati povratak djelomično raseljenih, pogotovo mlađih kadrova u radnoaktivnoj dobi te stvarati uvjete za, imigracijska kretanja, tj. naseljavanje prostora odgovarajućim stručnim kadrom, ali za to je potrebno pokrenuti gospodarski ciklus, a na otoku je najopravdanija orijentacija prema turističkom gospodarstvu.

Primijenjene tehnologije i ostvarena razina produktivnosti u velikoj mjeri bi trebale odrediti potrebni broj stalne radne snage, a po potrebi i povremene, ili sezonske.

U tom smislu, a i u ovisnosti o raspoloživim ukupnim resursima, ne smije se dozvoliti monostrukturna orijentacija gospodarstva na samo jednu granu, ili pretežito na jednu granu (turizam), već treba raditi na koncepciji raznovrsne gospodarske strukture oslobođene industrije i zagađivača, a u cilju prilagođivanja i lakšeg preživljavanja određenih kriznih stanja i ciklusa. U tome smislu, poljodjelstvo i mali tradicijski zanati mogu biti dobra dopuna temeljnoj turističkoj grani gospodarstva.

Pored nastojanja prema raznovrsnosti razvoja gospodarskih grana, potrebno je razvijati i polivalentnost domaćinstava, odnosno gospodarstava tako, da se može osiguravat prihod iz više izvora što je i dosad bio slučaj, ali sada to treba vršiti na višoj i kvalitetnijoj razini.

¹⁰ "NACIONALNI PROGRAM RAZVITKA OTOKA", Sabor Republike Hrvatske, 28. veljače 1997.

Kao jedan od prioriteta budućih ciljeva svakako mora biti i težnja da se ulaganja u razne oblike gospodarstva financijski izjednače s istima na kopnu. Isto treba postići i u izjednačavanju javnog standarda i društvene opremljenosti (kompletna infrastrukturna opremljenost, školske, zdravstvene, kulturne, sportske i ostale usluge).

Navedeni ciljevi trebali bi se ostvarivati kroz određene poticajne i razvojne mjere, promicanje ulaganja u vidu izrade prostornih planova, investicijskih projekata, projekata za sufinanciranje iz EU fondova, idejnih rješenja određenih zona i slično, a sve usklađeno prema vrsti i vremenskoj dinamici.

Za neposrednu realizaciju zacrtanih ciljeva i provođenje navedenih mjera biti će potrebna usklađenost i zajedničko djelovanje odgovarajućih službi na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini, a sve u cilju ostvarenja zacrtanih programa i koji će iseljavanje učiniti neprivlačnim, a poticati će useljavanje uz primjenu odgovarajućih mjera zaštite i unapređenja prostora i okoline.

Polazeći od analize postojeće gospodarske strukture te od mogućnosti i ograničenja gospodarskog razvoja naveli bi kao primarne ciljeve gospodarskog razvoja:

- ubrzati rast gospodarskih aktivnosti, osobito turističkih u cilju iskorištavanja prednosti i raspoloživih resursa;
- prevladavati prometnu, a time i gospodarsku izoliranost;
- težiti stvaranju usklađenog modela gospodarskog razvitka dopunjavanjem turističkog gospodarstva komplementarnim djelatnostima, te graditi infrastrukturu do očekivane razine opremljenosti;
- poticati one gospodarske aktivnosti, kojih je posljedica povećana cirkulacija ljudi, dobara i usluga;
- težiti postizanju i održavanju relativno visokih i stabilnih stopa rasta prihoda i zaposlenosti instaliranih kapaciteta, a time optimalno i produktivno zapošljavanje raspoložive radne snage;
- povećati efikasnost upravljanja i organiziranosti pojedinih poduzeća;
- težiti rastu investicijskih aktivnosti uz očuvanje ekološki vrijednog područja, a u skladu s donesenim razvojnim planovima i programima;
- stvarati preduvjete za otvaranje novih radnih mjesta, a naročito u malom i srednjem poduzetništvu te obiteljskim gospodarstvima.

Sukladno već navedenom, a u zavisnosti o raspoloživim prirodnim i kadrovskim resursima, osnovne aktivnosti u planiranom gospodarskom razvitku trebaju se usmjeriti na djelatnosti i to na:

1. turizam i ugostiteljstvo kao osnovnu komponentu gospodarstva i stupa ukupnog razvoja ovoga prostora;

2. prometne djelatnosti čiji razvoj potiče i geoprometni položaj Općine;
3. upravu što proizlazi iz predviđene pozicije u sustavu naselja¹¹ ;
4. poljoprivredu kao turizmu komplementarnu djelatnost, osobito u smislu privođenja raspoloživih resursa tradicionalnim kulturama, okrupnjivanjem posjeda gdje je to moguće i oslanjanjem na proizvodnju zdrave ekološke hrane;
5. ribarstvo oslonjeno na postojeće i nove kapacitete profesionalnih ribara i ispitivanje mogućnosti uzgoja određenih vrsta u marikulturi;
6. proizvodno zanatstvo oslonjeno na razvoj malih i srednjih kapaciteta uz eliminaciju bilo koje vrste zagađivanja;
7. uslužne djelatnosti i obrtništvo utemeljeno na stvaranju zona male privrede poduzetničkih "inkubatora" i razvitaka obiteljskih gospodarstava i obrta.

U odabiru i poticanju određenih gospodarskih aktivnosti u svakom slučaju treba protežirati one, koje su stručno utemeljene i dokazane bez obzira da li se radi o radnim ili kapital intenzivnim djelatnostima, one koje koriste i unapređuju raspoložive prirodne resurse, nisu veliki energetske potrošači, te ne zahtijevaju veće količine sirovina i repromaterijala.

Pored navedenog treba voditi računa o stvaranju potreba za radnim mjestima, koja se najvećim dijelom mogu popunjavati iz rezerve radne snage, dijelom doškolovanjem ili prekvalifikacijom.

Gospodarske aktivnosti uz određenu međuovisnost gospodarskih subjekata i njihov multiplikativni utjecaj jednih na druge moraju se temeljiti na kvaliteti u odnosu na kvantitet.

1. Turizam i ugostiteljstvo

Turizam se na Mljetu javio dosta kasno, koncem trećeg desetljeća 20. stoljeća, točnije 1929. godine. Turistička ponuda u širem smislu bila je do početka Domovinskog rata još uvijek siromašna i nerazvijena. Tek se poboljšanjem prometnih veza s kopnom stvaraju uvjeti za dinamičniju izgradnju i ozbiljnije poslovanje.

Turizam i ugostiteljstvo, kao osnovna djelatnost u sadašnjem i budućem razvoju, mora biti nositelj razvoja, a sve ostale djelatnosti njoj komplementarne moraju je dopunjavati.

U turizmu moraju biti postavljeni osnovni ciljevi usmjereni na visoke standarde pruženih usluga. Sukladno navedenom, turizam bi trebao, kao osnovni pokretač razvoja doprinijeti povećanom standardu življenja i demografskoj revitalizaciji u odnosu na trenutnu stagnaciju.

¹¹ Usmjeravanje razvoja otoka Mljeta prema turizmu i gospodarstvu, prometu i vezama i upravi zacrtano je već u *Strategiji prostornog uređenja RH*, 1997. godine

U tom smislu potrebno je stalno pratiti svjetske trendove turističke potražnje i stvarati prilagodljivi marketinški model na usmjeravanju turističkih potrošača, koji se iz nekadašnje masovne orijentacije na putovanja u novije vrijeme sve više individualno odlučuju za izbor turističke destinacije. Osnovni uvjeti koji utječu na odluku o izboru ljetovališta, su:

- ljepota krajolika;
- čistoća mjesta i mora;
- zdrava klima;
- svojstven ambijent uz maksimalno korištenje naslijeđenih osobitosti;
- komforan smještaj;
- dobra i raznovrsna ugostiteljska ponuda mogućnost izbora zabave i bavljenja sportom, organizacija izleta, samostalne šetnje po određenim lokalitetima i stazama te;
- cijena smještaja i usluga, ali ne kao primarnog elementa odluke što je u praksi već i potvrđeno, a to je da se najbolje popunjavaju najskuplji kapaciteti i mjesta s raznoraznim sadržajima i kvalitetnim uslugama.

U tom smislu koncept razvoja turizma trebao bi se temeljiti na:

- a) rekonstrukciji, modernizaciji i valorizaciji postojeće ponude;
- b) izgradnji dijelom novih kapaciteta temeljenih na novim zahtjevima turističkih potrošača uz isticanje ekoloških i kulturnih vrijednosti;
- c) uklapanju postojećih i izgradnji novih sadržaja prvenstveno zabavnog i sportskog karaktera.

Realizacija navedenog koncepta može se temeljiti na relativno dobro očuvanom prirodnom prostoru i raspoloživim kadrovskim potencijalima i mogućnosti za školovanje novih potrebnih stručnih kadrova. Pri tome osobitu važnost treba pridati upravo izobrazbi stručnih kadrova.

Mljet izvan NP "Mljet" oskudijeva turističkim kapacitetima. Izgradnja novih kapaciteta na novim lokacijama Sutmiholjska, Ropa, Zaglavac, Gornja Pinjevica 1 i 2, temeljila bi se na optimiziranju vrste i kvalitete ponude. Novi sadržaji sigurno bi doprinijeli novoj kvaliteti i "slici" prostora. To sve uz potpunu primjenu ekoloških normi i standarda. Ovim novim sadržajima trebalo bi postepeno prijeći sa sezonskog na cjelogodišnje poslovanje za što postoje potrebni uvjeti uz prethodnu izgradnju potrebnih sadržaja. Naravno, da za cjelogodišnji rad hotela treba imati i goste, a da bi oni došli treba imati i programe koji bi ih animirali na dolazak, a treba im i olakšati dolazak i odlazak.

Kao zaključak ponovimo: činjenica je da Mljet u turizmu ima najveće mogućnosti i svi njegovi prirodni i drugi resursi moraju biti u službi ove grane gospodarstva, a to potvrđuju i sve dosadašnje studije o gospodarskom i svekolikom razvitku ovoga otoka.

Dosadašnji turistički razvoj može se ocijeniti pozitivnim, ali je ipak vidljivo da se turizam zadržao u sferi ugostiteljstva. Izvanpansionske potrošnje gotovo da i nema.

2. Poljoprivreda

Treba imati na umu da u poljoprivredi i ribarstvu kao osnovnoj djelatnosti radi malo od aktivnog stanovništva što obavlja djelatnost. No također je važno navesti da čak 56,7% domaćinstava ima gospodarstvo. Što pokazuje još uvijek veliku vezanost porodica za zemlju.

Stoga bi temeljni pravci i ciljevi razvoja poljoprivrede morali biti utemeljeni na:

- optimalnom vrednovanju svih uvjeta za razvoj poljoprivrede;
- na proizvodnji onih proizvoda za koje već i sada postoji izražena potražnja u okolnom prostoru i široj regiji;
- na komplementarnom dopunjavanju s budućim turističkim gospodarstvom na otoku.

Kao najvažniji poljoprivredni proizvodi u ovom trenutku, a i u budućnosti, sigurno će biti ulje i vino ulje koje kao tradicionalne kulture i proizvodi već imaju izraženu potražnju na tržištu i najveći se dio plasira kroz turističku ponudu. U sadašnjem trenutku najznačajnija je, pored navedene dvije kulture, proizvodnja agruma u čemu je ograničavajući faktor navodnjavanje izraženo u nedostatku vode i njenoj visokoj cijeni, a razni povrtlarski proizvodi, iako imaju mogućnost plasmana, još uvijek se proizvode samo za osobne potrebe. Većina se povrtlarskih proizvoda i sezonskog voća za vrijeme turističke sezone dovozi s kopna uz dosta nepovoljne uvjete, a postoje mogućnosti da se gotovo sva potražnja za ovim proizvodima u ljetnoj sezoni uz određena ulaganja namiri s ovog područja. Jedan od prednosti poljoprivredne proizvodnje mogla bi biti i “zdrava hrana” s posebnom ponudom u ugostiteljskim objektima za što postoje uvjeti, a sada takve ponude uopće nema.

Maslinarstvo je prvi važan oblik poljoprivredne proizvodnje čiji značaj iz godine u godini biva sve veći. U maslinarstvu je prvenstveno potrebno obnoviti sadašnje zapuštene maslinike uz čišćenje navedenih površina od borova i makije uz čije je prisustvo razvoj maslina onemogućen i ograničen. U naseljima Babino Polje i Maranovići postoje mlinice koje zadovoljavaju potrebe gravitirajućih poljoprivrednika. Kao jedan od načina poticanja poljodjelske proizvodnje, koji bi u budućnosti trebalo uvesti, sigurno je pripomoć u obnovi dijelova zapuštenih polja gdje bi se uz primjenu suvremenih agrotehničkih mjera mogle zasaditi značajne količine mladih sadnica visokorodnih sorti. Navedeno sigurno nameće i potrebu izgradnje i opremanja novih uljara bilo u privatnoj inicijativi ili preko zadruga što bi uz ostale stimulacije dodatno povećalo interes za razvoj i unapređenje maslinarstva.

U proizvodnji grožđa i vina pored sadašnjih stimulativnih mjera koje se primjenjuju, trebalo bi osigurati i nove u smislu utjecaja na kvalitetu. U tom smislu potrebno je zaustaviti smanjivanje površina pod vinovom lozom i osigurati sadnju novih vinograda s tradicionalnim sortama prilagođenim kvaliteti tla. Obzirom na nepostojanje pogona za finalnu preradu grožđa i pravljenje vina, bilo bi potrebno stimulirati gradnju i opremanje

vinarije u privatnom ili zadružnom vlasništvu s akcentom na tradicionalno vrhunsko vino s posebnom kvalitetom i zaštitom.

Sve ove mjere za pokretanje i poticanje poljodjelske proizvodnje najvećim bi se dijelom oslanjale na obiteljska gospodarstva, koja ne bi trebala postati monokulturna.

Dalje, potrebno je urediti postojeće i izgraditi mrežu novih poljskih puteva do poljodjelskih površina za korištenje mehanizacije (traktora i sl.). Obradene poljoprivredne površine značajne za uzgoj poljoprivrednih kultura potrebno je zaštititi od izgradnje i po mogućnosti spajanjem i zamjenom određenih površina stvarati veće posjede radi lakše obrade i boljih rezultata. Kako je već istaknuto potrebno je riješiti i pitanje navodnjavanja poljoprivrednih kultura u sušnim razdobljima, te gdje je to moguće ići na stvaranje akumulacije vode u periodima kiša i korištenje navedenih količina u sušnim razdobljima.

3. Ribarstvo

Čak 1393,3 km² mora pripada Općini Mljet. To su velike površine koje pogoduju kočarenju a i drugim vrstama ribolova. More je još uvijek razmjerno bogato ribom.

U Mljetskom kanalu lovi se dubinskim povlačnim mrežama (kočama), ali domaći ribari ne kočare. Obale otoka Mljeta poznate su po kvalitetnim vrstama jastoga, ugora, murina, komarči, zubataca, i, osobito, tabinja, koje se drže specijalitetom otoka. S južne strane otoka, ispod Vanjeg školja, dobra su staništa koralja.

Privredni ribolov na otoku dopunskog je karaktera i umjereno je razvijen. Sportski ribolov sve se jače razvija.

Razvojne mogućnosti ribarstva na Mljetu temelje se na pogodnim prirodnim uvjetima za razmnožavanje i uzgoj ribe i školjkaša u morskom prostoru oko Mljeta, kaveznom uzgoju bijele ribe, te isto tako na potrebama turističke privrede i na zdravoj i BIO Hrani.

Ipak ribarstvo ni danas, a niti u budućnosti na Mljetu ne će biti značajna gospodarska grana, ali obzirom na geografski smještaj i povezanost s turizmom određeni će broj stanovnika u ovoj djelatnosti imati dodatni izvor zarade. U prošlosti tradicionalna grana, razvojem turizma izgubila je na značenju, ali određenim stimulativnim mjerama može osigurati izvor zarade za određeni broj stanovnika, osobito razvojem kaveznog uzgoja ribe.

U ovom trenutku, ova se djelatnost profesionalno obavlja kroz angažman nekoliko obrtnika. Uz ulov za osobne potrebe, manji dio ulovljene ribe nudi se kao višak na tržištu, ali u sezoni još uvijek ne može udovoljiti svim potrebama.

U kontekstu nastojanja da se ova grana privrede unaprijedi ovim Planom će se predvidjeti mogućnost kaveznog uzgoja ribe.

Stoga je za očekivati, da će razvojem turizma jačati i ova grana i u cijelosti sav višak plasirati turističkoj privredi.

4. Industrija

Industrija kao sekundarna djelatnost u ovom trenutku nije razvijena, a to joj prijeći i regulativa, obzirom da je Mljet otok.

5. Uslužne djelatnosti i obrtništvo

Iz već navedenog vidljivo je da je gospodarska struktura uglavnom utemeljena na uslužnim djelatnostima: turizmu i ugostiteljstvu, prometu i vezama, trgovini te upravnim funkcijama u Babinom Polju (Tablica1-11).

U okviru uslužnih djelatnosti i obrtništva, razvoj će se temeljiti na onima koje već djelomično postoje i imaju tržišni i profitabilni prosperitet, ali i dijelu visoko razvijenih uslužnih djelatnosti temeljenih na stručnom pristupu i visokoj tehnologiji. U tom smislu podržavat će se razvoj trgovine kao servisa određenim djelatnostima (poljoprivreda, turizam, građevinarstvo i sl.), iako se ove djelatnost još uvijek nalazi u poslovnim teškoćama.

Pored navedenog, treba poticati i razvoj malog poduzetništva, odnosno svojevrsnog poduzetničkog "inkubatora", u okviru kojega bi se uz prethodno osigurane i infrastrukturno opremljene lokacije mogli graditi razni servisi i mali obrti ulaganjem domaćeg i stranog kapitala. U ovakvoj zoni pored Babinog Polja moglo bi se razvijati i malo obrtništvo temeljeno na oplemenjivanju uvezenih sirovina.

U uslužnoj djelatnosti prometa i prometne infrastrukture u okviru lokalnog prometa, smanjivanjem postojeće izoliranosti, razvijala bi se i pomorska prijevoznačka djelatnost (brze morske veze prema Korčuli i Dubrovniku)

Zaključak

U cilju prevladavanja navedenih teškoća i pronalaženja izlaska iz stanja, uz optimalno korištenje svih raspoloživih resursa i programiranja održivog razvoja, potrebno je poduzeti sljedeće mjere i radnje:

1. razvoj svih djelatnosti i gospodarskih grana usmjeravati prema donesenim programima razvoja turizma uz poduzimanje investicijskih aktivnosti;
2. osigurati svu potrebnu infrastrukturu za ubrzani gospodarski razvoj najvećim dijelom uz potporu države i njezinih institucija, prometna cestovna integracija otoka, vodoopskrba, elektroopskrba, prometna povezanost s kopnom itd.;
3. pripremati programe razvoja svih djelatnosti na temelju donesenih kriterija i iste ponuditi zainteresiranim ulagačima, a pokušati osigurati i sredstva iz EU fondova;
4. kroz donošenje i prilagođivanje prostornih i eventualno drugih planova, osigurati prostorne mogućnosti zacrtanog razvoja uz primjenu ekoloških normi očuvanja okoline;
5. poticati osobito razvoj obiteljskih gospodarstava i mogućnost dvojnih zanimanja;
6. stvoriti pretpostavke za demografsko poboljšanje strukture i broja stanovnika u smislu stručne radne snage;

7. svim mjerama osigurati povećanje broja radno aktivnog stanovništva i zaposlene radne snage;

8. sve navedene radnje i aktivnosti poduzimati u cilju povećanja životnog i cjelokupnog društvenog standarda.

U svim mjerama i programima potrebno je voditi računa o specifičnosti života i privređivanja na ovakvim prostorima, unaprijediti povezanost između otočnih mjesta i kopna u cjelini, te poboljšati povezanost sa središnjim kopnenim dijelom zemlje u smislu potpunog izlaska iz prometne izoliranosti (povećati broj dnevnih trajektnih putovanja s kopnom, izgraditi Pelješki most , uvesti brzu dnevnu liniju s Dubrovnikom s više dnevnih putovanja) i sačuvati okoliš kao specifičnost i prednost razvoja ovakvih destinacija.

Navedena analiza, demografskih kretanja, raspoloživih prirodnih izvora i strategije gospodarskog razvoja, može poslužiti kao koristan materijal za izradu modela razvoja Općine a s ciljem razvoja malih sredina i time smanjivanja pritisaka na iseljavanje u veće urbane cjeline. Ovakvim bi se modelom mogla uz znatno manja ulaganja po radnoj jedinici u otočnim mjestima osigurati mnoga nova radna mjesta i potrebni sadržaji za postojeće stanovnike i povrat dijela iseljenih domicilnih stanovnika.

U skladu s navedenom analizom potrebno je osigurati prostorno-planske elemente, koji će u prostornom smislu osigurati mogućnost ostvarenja navedenih gospodarskih ciljeva. To će se osigurati prvenstveno kroz određenje prostora za gospodarski i turistički razvoj.

2.2.2. ODABIR PROSTORNO-RAZVOJNE STRUKTURE

Smanjivanje lokalnih utjecaja i nadvladavanje prirodnih ograničenja lokalnog prostora, podređivanje prirode sve većim zahtjevima čovjeka, izjednačavanjem društvenih vrijednosti u velikim geografskim zonama, prodiranjem urbanog u sve pore prostora zahvaljujući to mnogim tehnološkim rješenjima, vodi gubitku lokalnih specifičnosti i krizi identiteta svojstvenih lokalnih prirodnih i umjetnih ambijenata, utopljenih u urbano-ruralnim prostorima. Stoga u okviru Općine Mljet treba:

- spriječiti jednoličan kontinuirano izgrađen prostor i spajanje elemenata fizičke strukture naselja u veće površine. Temeljni je cilj odabir prave prostorno razvojne strukture;
- svrhovito i restriktivno određivanje građevnih područja naselja, što će u mnogome, ipak, zavisiti o već izgrađenim prostorima;
- oblikovanje relativno uočljive strukture izgrađenog - neizgrađenog (prirodnog) prostora u okviru izgrađenih dijelova građevnih područja;
- čuvanje tradicijskih eventualno još sačuvanih središnjih dijelova naselja;
- izgradnja ostalih građevnih zona, turističkih zona i gospodarskih zona na način da se spriječi kontinuirana izgrađenost prostora;

- čuvanje elemenata prirodne baštine kao strukturnih elemenata prostora, koji će osigurati, uz zaštitu preostalih elemenata kulturno-prostornih tradicijskih struktura, prepoznatljivost i regionalni svojstvenost prostora.

U kontekstu potonjeg podrazumijeva se oblikovanje sustava zaštite prostora različitih razina strogoće.

2.2.3. RAZVOJ NASELJA, DRUŠTVENE, PROMETNE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Nastanjeni prostori spadaju prema svojim karakteristikama u prijelazna i seoska područja. Opća svojstvenost daljnjeg pravca razvoja naselja (gradsko-seoskih, urbano-ruralnih) treba biti infrastrukturna rekonstrukcija, a u stvari infrastrukturna izgradnja. Glavni ciljevi trebaju biti:

- olakšati pučanstvu pristup društvenim dobrima i institucijama;
- povećati svakodnevnu ekološku i funkcionalnu sigurnost područja;
- poduprijeti i poboljšati osobnu i obiteljsku perspektivu stanovnika područja i
- proširiti mogućnost individualizacije lokalnog načina života¹².
- Obzirom na rečeno, treba naglasiti da se infrastrukturni sustavi smatraju glavnim čimbenikom poticanja razvoja. Cilj je uspostaviti mrežu infrastrukturnih sustava, osigurati potrebne kapacitete uz:
 - sigurno i kvalitetno prometno povezivanje prostora unutar sebe, ali i s kopnom;
 - osiguranje sustava opskrbe vodom, a paralelno osigurati sustav zaštite mora izvedbom sustava odvodnje i pročišćavanja;
 - osiguranje količina kvalitetne energije, osobito elektroenergije;
 - bolje korištenje postojećih infrastrukturnih kapaciteta.

2.2.4. ZAŠTITA KRAJOBRAZNIH PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I POSEBNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA

Većinu naselja na području otoka zbog njihove mikrolokacije i morfologije terena možemo svrstati u "skrivena naselja", uglavnom teško saglediva iz mora, prilaznih cesta, ili s pojedinih vrhova i vidikovaca, osim iz neposredne blizine. Iznimka su naselja Maranovići i donekle Goveđari.

Zbog teške sagledivosti naselja i radi očuvanja njihovih volumena i oblikovnih karakteristika u prostoru, uspostavljene su zaštite putem planiranih kontaktnih zona oko

¹² "PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE", o.cit.

nekih naselja, a one predstavljaju prostore zaštite svakog pojedinog naselja i okoliša u kojem se pojedino naselje nalazi. Osnovno morfološko obilježje većine sela je kompaktnost, koja proizlazi iz grupiranog načina izgradnje. Odlikuju se usklađenim i ujednačenim mjerilom kuća i gospodarskih zgrada, potom primjenom karakterističnih materijala završne obrade, vidljivim kamenom u obradi pročelja, kupama kao pokrovom. Time oblikuju prostorne cjeline visoke estetske vrijednosti i prepoznatljivosti. U slučaju povijesnih sela kao što su Prožura, Korita, morfološka kvaliteta još je naglašenija. Iz horizontalnog plana naselja izdvajaju se reljefne vertikale, vertikale ponekog tornja crkve, ili kapele, te kaštela kao prostornih repera sagledivog iz nešto veće udaljenosti.

Svaka nova gradnja u okviru umjerene zone zaštite naselja trebala bi težiti stvaranju harmonične slike. To znači, da se pri dimenzioniranju volumena, korištenju materijala završne obrade, mora voditi briga o kontekstu. Neprihvatljivi su volumeni novih građevina, koji bi onemogućili neku vizuru, a svojim volumenom, položajem, funkcijom, materijalom završne obrade i koloritom unijeli nesklad te stvorili prostorni i oblikovni konflikt.

Proširenje građevinskih područja postojećih priobalnih naselja, treba planirati na način kojim bi se zadržala homogenost slike povijesnog naselja, kvalitetna ekspozicija, što u većini slučajeva znači da je neprihvatljivo širenje građevinskih područja na način koji bi sprječavao kvalitetne vizure na povijesnu jezgru naselja. S podjednakom pažnjom odnositi se treba prema starim grobljima.

U planiranju širenja građevinskih područja priobalnih naselja, njihovom dimenzioniranju i prostornom smještaju treba nastojati očuvati karakter strukture naselja, s obzirom na tip (zbijeno naselje - Kozarica, ili longitudinalno naselje Prožurska Luka, Babino Polje sastavljeno od više izdvojenih dijelova). Jednako je važno čuvanje kvalitetnog krajobraznog okruženja, poljodjelskih površina, šuma i sl., jer cjelovitu sliku naselja, osim njegove građevne strukture čini i pripadajuće krajobrazno okruženje, a što se regulira uspostavom kontaktnih prostora.

Stanovište je da će u budućnosti prirodna komponenta prostora, njegova netaknutost, njegove ljepote, uz svojstven identitet kraja i krajolika, uz izrazite kontraste što se mogu sresti u okviru razmjerno uskih geografskih prostora, tu u Europi, biti od presudnog utjecaja na formiranje snažne komparativne prednosti u okviru turističke ponude. Stoga je iznimno važno čuvati vrijednosti prirodne komponente prostora, jer će očuvana prirodna komponenta prostora biti ona roba što će se najviše tražiti u budućnosti, a kojom Općina Mljet niti malo ne oskudijeva. Raznolikost našeg krajolika, daje nam izrazitu prednost u odnosu na mnoge poznate izvan europske destinacije, koje jesu egzotične i svojstvene, ali su u konačnici bez izrazitih kontrasta u okviru širih prostora, krasne ali jednolične.

Na bogatstvu sačuvane prirode i krajolika, izrazitih vrijednosti kulturnog krajobraza Prožure, Maranovića ili Korita, ispravno prezentirane cjelokupne kulturne baštine, odnosno, kulturnih dobara velikih umjetničkih, oblikovnih i ambijentalnih (sačuvanih) vrijednosti, uz zaokruživanje ostale nužne ponude za produljene sezone, treba temeljiti strategiju (turističkog) razvoja. U dijelu turističke privrede ne na pretjeranom rastu broja turističkih ležajeva, već na podizanju njihove kvalitete - ponude u najširem smislu, pa time i njihove jedinične cijene.

Očuvanje kvalitete prostora, uvažavanje njegovih prostorno-ekoloških i socio-kulturnih parametara, uključivanje prirodne i kulturno-povijesne baštine u turističku ponudu, unapređenje i obogaćivanje asortimana ponude u cilju produžetka turističke sezone, pomaganje razvoja poljodjelski orijentiranih prostora unutrašnjosti i njihova integracija u cjelinu razvoja, parametri su na kojima počivaju prostorna rješenja ovoga Plana i njegov doprinos navedenoj Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske.

2.3. CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA

2.3.1. RACIONALNO KORIŠTENJE I ZAŠTITA PROSTORA

Nužno je provesti konsolidaciju prostornog uređenja naselja, temeljem isticanja i čuvanja još očuvanih temeljnih obilježja, regionalnih tradicijskih vrijednosti, uz racionalno planiranje prostornih obuhvata građevnih područja sukladno potrebama smještaja stanovništva i gospodarskih djelatnosti.

U skladu s postojećim političkim i gospodarskim prilikama, koje zahtijevaju od svih svrhovito gospodarenje, te u skladu sa suvremenim europskim i svjetskim spoznajama o nužnosti zaštite okoliša i krajolika u kojemu živimo, prilikom izrade ovoga plana postavljena su sljedeća polazišta za racionalno korištenje i zaštitu prostora:

Europski pristup planiranju. Glavne težnje današnjeg europskog prostornog razvitka moguće je ukratko izraziti na sljedeći način:

- prihvatiti pristup nadopunjavanja i suradnje naselja (i gradova) kako bi se izbjeglo nepotrebno i skupo nadmetanje;
- promicati oživljavanje postojećih umjesto osnivanja novih gradskih (seoskih) područja;
- ostvarivati novi razvitak sela obnovom urbano-ruralnih odnosa (jer razlika između gradskih i seoskih područja sve više nestaje) i promicanjem gospodarskih djelatnosti primjerenih ruralnim područjima;
- očuvati različitost kulturnog krajobraza;
- omogućiti razvitak prirodnog i zdravog okoliša u područjima gdje se napuštanje zemljišta ne može izbjeći temeljem principa održivog razvoja¹³;

Zamisao održivog razvitka. Održivi razvitak je naziv koji se danas u svijetu koristi kada se želi označiti i istaknuti razvitak koji ide u susret današnjim potrebama, ali uz osiguranje mogućnosti razvitka i budućim naraštajima. Principi održivog razvitka ne ograničavaju gospodarski rast, ali on ne smije ugrožavati čovjekovo zdravlje, biljne i životinjske vrste, tijek prirodnog razvitka i prirodna dobra. Dakle, održivi razvitak

¹³ BLAŽEVIĆ-PERUŠIĆ, JOSIPA: "EUROPSKI TRENDOVI I ZAŠTITA HRVATSKOG PROSTORA", u: Hrvatski prostor - temeljno nacionalno dobro, Zbornik radova okruglog stola, Zagreb, UIH, str. 19-22.

označava onaj razvitak koji skrbi o okolišu, koji je tehnički podoban, gospodarski provediv i društveno prihvatljiv¹⁴.

Sveobuhvatno planiranje i upravljanje prostorom i okolišem. S gledišta održivog razvitka nameće se nužnost drugačijeg promišljanja prostora gdje ne će biti čovjek i njegove često puta nepromišljene i sebične potrebe prvi zadatak planiranja. U svijetu se danas prihvaća predložak sveobuhvatnog planiranja, tj. sveobuhvatnog pristupa razvitku vezanom za zaštitu okoliša uz uvažavanje zatečenih vrijednosti krajolika i trajno očuvanje okoliša kao razvojnog vrela od neprocjenjive vrijednosti, a sve uz puno sudjelovanje javnosti. U suvremenom gospodarskom razvitku prostor (zemljište) pomalo gubi svoje tradicijsko značenje najvažnijeg gospodarskog izvora, jer se težište pomiče prema znanju, poduzetništvu, informatičkim i prometnim sustavima, okolišu, prirodi. U tržišnom gospodarstvu prostor ima svoju uporabnu vrijednost, dok se vrijednost okoliša (pojam okoliša je širi od prostora) još uvijek teško vrednuje. I prostor i okoliš su ograničeni i zato je neophodno sveobuhvatno i sustavno planiranje i gospodarenje prostorom i okolišem. Pod sustavom upravljanja podrazumijevamo:

- a) društveni i gospodarski razvitak;
- b) svrsishodno korištenje prirodnih izvora i kulturnog nasljeđa,
- c) zaštitu okoliša i
- d) provedbu i kontrolu sustava upravljanja prostorom i okolišem¹⁵.

Štovanje kulturnog i prirodnog nasljeđa. Bogatstvo kulturno-povijesnog, prirodnog i krajobraznoga nasljeđa te svjetska nastojanja i spoznaje u zaštiti kulturne i prirodne baštine zahtijevaju da s osobitom pozornošću pristupimo vrednovanju i ponovljenom vrednovanju svega što je važno za prepoznatljivost i očuvanje izvornih ili naslijeđenih vrijednosti hrvatskog krajolika. Očuvanje i skrb za kulturnu i prirodnu baštinu, kao i ispravno korištenje spomeničkih vrijednosti građevina i sklopova, važno je ne samo iz razloga očuvanja hrvatskog kulturnog identiteta, nego i s gledišta sveukupnog napretka, poglavito gospodarskog i turističkog.

Svrhovitost i razboritost u planiranju. U ozračju svjetskih promišljanja, te trenutnih gospodarskih mogućnosti Hrvatske, nije potrebno težiti pretjeranim i neostvarivim graditeljskim i prostorno-planerskim zamislima. Živimo u doba kada se nameće potreba za svrsishodnim raspolaganjem i trošenjem prostora u skladu s mogućnostima prostora i okoliša, kao i u skladu s gospodarskim mogućnostima, ali i društvenim potrebama.

Sukladno prethodno navedenom načelu, ovaj Plan, koliko je to njemu moguće, na razini Općine, teži omogućavanju optimalnog, ujednačenog prostornog razvoja svih struktura: gospodarskih, demografskih i društvenih uz čuvanje biološke i povijesno-kulturne sastavnice prostora u skladu s već navedenim tezama. Preduvjet svekolikog rasta jest

¹⁴ ČRNJAR, MLADEN: "INTEGRALNO PLANIRANJE I UPRAVLJANJE OKOLIŠEM I PROSTOROM", u: : Hrvatski prostor - temeljno nacionalno dobro, Zbornik radova okruglog stola, Zagreb, UIH, str. 42.

¹⁵ *Ibidem*, str. 41-48.

kvalitetnije prometno povezivanje i infrastrukturno opremanje, kako u okviru same Općine, tako i Općine sa širim prostorom Županije, pa i Županije, što je već županijski problem, ali još više Državni.

Principi racionalnog korištenja prostora utvrđeni su Zakonom o prostornom uređenju. Može se smatrati da su to društvena opredjeljenja u odnosu na prostor, shvaćanje njegove vrijednosti, njegove neobnovljivosti, te svijesti o štetnosti neracionalne i neorganizirane potrošnje prostora. Stoga izdvajamo opće ciljeve, koje je važno poštovati i prilikom izrade nove prostorno - planske dokumentacije:

- valorizacija zatečenog stanja s unapređenjem već postojećih vrijednosti (krajobraz, kulturne baštine, poljoprivrednih i vodenih površina, itd.);
- racionalno trošenje prostora novom izgradnjom;
- zaštita poljoprivrednih i šumskih površina od neplanske izgradnje;
- donošenjem novih dokumenata prostornog uređenja sanirati problem objekata "divlje izgradnje" u skladu s proklamiranim stavovima, zakonom i pravilima struke;
- ujednačavanje prostornih uvjeta života stanovnika;
- razvoj naselja i radnih mjesta, te središnjih funkcija oko postojećih i potencijalnih jezgara razvoja;
- zaštita i unapređenje identiteta naselja, te fizionomije ostalih manjih naselja;
- osiguranje optimalne prometne povezanosti i prometne organizacije naselja;
- planiranje i osiguranje površina za budući prostorni razvoj uz njihovo osiguranje od neplanskog korištenja;
- smanjenje nepovoljnih utjecaja čovjeka na njegovu okolinu.

U postizanju navedenih općih ciljeva interes je Općine Mljet:

- da se elementi općinske, županijske, državne i šire integracije (prometne) iskoriste kao poticaj za unutarnju konsolidaciju gospodarstva, za razvoj turizma, infrastrukture, za povećanje interesa vanjskih gospodarskih čimbenika kao ulagača, za zaštitu prirodne i kulturne graditeljske baštine, razvoj specifičnih prostornih struktura i djelatnosti i razvoj ruralnog prostora;
- da se funkcionalna i ukupna ekološka cjelovitost i različitost područja očuva (NP "Mljet", značajni krajobraz "Saplunara", a razvoj planira po načelu predodređenosti prostora za određene djelatnosti primjerene temeljnim značajkama prostora;
- da se pod teretom težnje za ubrzanim razvojem, što je s aspekta razvoja opravdano, ne izgube temeljne osobitosti prostornih struktura.

2.3.2. UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Zamisao prostornog uređenja temelji se:

- na teoretskim polazištima prostornog planiranja;
- na štovanju prirodnih, krajobraznih, kulturno-povijesnih i drugih naslijeđenih vrijednosti;
- na Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske (Sabor, 1977.);
- na Program prostornog uređenja Republike Hrvatske (NN 50/99);
- na Nacionalnom programu razvitka otoka (Sabor, 1997.);
- na potrebama otoka Mljet i Općine Mljet, te
- na nastavljanju vrijedne i korisne tradicije gospodarenja i svekolikog čovjekova djelovanja u ovome kraju.

Ovim planom nisu predviđene i nisu dozvoljene one djelatnosti čovjeka, koje bi mogle ugroziti, oštetiti ili obezvrijediti prirodni, kultivirani i kulturni krajolik po kojemu su Općina i otok Mljet prepoznatljivi. Nisu dozvoljene niti one djelatnosti i ponašanje pojedinaca ili zajednica, koje ne skrbe za zaštitu okoliša i ne jamče siguran i zdrav život budućim naraštajima.

Makija, garizi i kamenjari, šume i poljodjelsko zemljište zauzimaju velike površine i one se moraju čuvati i čuvaju se u najvećoj mogućoj mjeri. Njihovo korištenje za izgradnju može se koristiti uz detaljno opravdanje za opće dobro Općine Mljet.

Planom su predviđene površine za izgradnju. Planirane površine izgradnje naselja planirane su samo u priobalnim naseljima. Time se štiti postojeće kulturno i prirodno nasljeđe unutrašnjosti otoka, neprocjenjivo bogatstvo za razvitak kulturnog identiteta ovoga kraja. Na takav način je svim naslijeđenim vrijednostima posvećena osobita pozornost, skrb i zaštita, kako bi se stvorili zdravi i vrsni preduvjeti za jači gospodarski razvitak.

Planom je predviđena, a stvoreni su i planski uvjeti, potrebna tehnička infrastruktura. Tamo gdje je to bilo potrebno urisani su pojasevi magistralne infrastrukture (osobito se to odnosi na sustav elektroopskrbe, vodoopskrbe i kanalizacije). Za gospodarski i demografski razvitak od osobitog je značenja popravak i osuvremenjivanje postojećih i izgradnja novih prometnica te asfaltiranje postojećih putova važnih za svakodnevni život i gospodarski razvitak, a što je navedeno u 3. poglavlju ovoga teksta.

Prilikom planiranja proširenja priobalnih naselja treba posvetiti osobitu pažnju očuvanju slike naselja i pripadajućih zaselaka, odnosno njihovom svojstvenom izgledu grupiranosti. Uglavnom postoji težnja izgradnje duž prometnica (Babino Polje u prošlosti) i duž morske obale (kod svih priobalnih naselja), a što izobličuje tradicijske oblike gradnje i organizacije naselja, prekida naše veza s oblikovnim izražajem

prošlosti. Stoga se ovim Planom nije planirala nova dužobalna izgradnja u nastavku na postojeća građevna područja, već samo popunjavanje međuprostora i izgradnja u drugom ili trećem redu.

U cilju provođenja ovoga Plana i zaštite prostora, potrebno je donijeti i prostorne planove užih područja u skladu s općim društvenim i gospodarskim razvojem, drugim riječima, kroz smišljenu etapnu realizaciju ovoga Plana.

Neophodno je stalno provjeravanje odrednica Plana, kako u globalnoj zamisli, tako i u pojedinim elementima, kao i njegovo usklađivanje s promjenama koje će uslijediti u cilju zaštite i optimalnog korištenja prostora.

Potrebno je osigurati i neprestano praćenje realizacije prostorno planske dokumentacije.

U narednom razdoblju neophodna je izrada prostornih planova užih područja za pojedine prostore Općine, kako ih predviđaju kartografski prikazi 3c: “Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora - uvjeti, ograničenja i posebne mjere” i „Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta korištenja” u mj. 1:5000.

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. PRIKAZ PROSTORNOG RAZVOJA NA PODRUČJU OPĆINE U ODNOSU NA PROSTORNU I GOSPODARSKU STRUKTURU ŽUPANIJE

3.1.1. OBUHVAT PLANA I PLANSKO RAZDOBLJE

Prostorni plan uređenja Općine Mljet (dalje: Plan) obuhvaća područje Općine Mljet (dalje: JLS) te se primjenjuje unutar zakonski utvrđenih granica iste.

Plan utvrđuje uvjete za dugoročno uređenje područja JLS, svrhovito korištenje, namjenu, oblikovanje, obnovu i sanaciju građevinskog i drugog zemljišta, zaštitu okoliša, te posebno zaštitu kulturnih dobara, vrijednih dijelova prirode i krajobraza.

Plan obuhvaća prostor JLS kopnene površine od 100,40 km².

U skladu s prostornim planovima širih područja i propisima, Plan daje uvjete uređenja i pomorskog dobra odnosno priobalnog i morskog područja (akvatorija).

Planom su obuhvaćena administrativna (statistička) naselja kako slijedi: Babino Polje, Blato, Goveđari, Korita, Kozarica, Maranovići, Okuklje, Polače, Pomena, Prožura, Prožurska luka, Ropa, Saplunara i Sobra.

Planom su obuhvaćene katastarske općine kako slijedi: Korita, Maranovići, Prožura, Babino Polje, Blato i Goveđari.

Za obuhvat nacionalnog parka „Mljet“, koji se nalazi unutar područja JLS, primjenjuje se u okviru svojih nadležnosti odgovarajući prostorni plan područja posebnih obilježja, što uključuje i utvrđivanje građevinskih područja unutar granica nacionalnog parka te uvjete provedbe svih zahvata u prostoru na području nacionalnog parka za koje se ne donosi urbanistički plan uređenja.

3.1.2. RAZVOJ I URBANIZACIJA

U kontekstu prostorne i gospodarske strukture Županije razvoj i urbanizacija područja Općine temelji se na:

- a) budućoj boljoj prometnoj povezanosti;
- b) gospodarskim planovima;
- c) mogućem zaustavljanju demografskog pada;
- d) raznim vidovima zaštite prostora u najširem smislu.

S rečenim u svezi, vjerojatno je za očekivati, da će se nastaviti proces sekundarne urbanizacije ostataka ruralnih naselja. Primarna urbanizacija ograničit će se u okvirima građevnih područja, koja su u odnosu na Prostorni plan općine Dubrovnik, smanjena.

Za očekivati je, da će Općina zadržati svoju poziciju u hijerarhiji Općina/Gradova Županije. Boljom prometnom prostornom integracijom Županije njeno gospodarsko značenje će i porasti. Obzirom na veličinu Općine, općinsko sudjelovanje u općem gospodarskom kretanju Županije, biti će malo. Očitovat će se razmjerno najviše, kroz participaciju u turističkom i ugostiteljskom gospodarstvu.

Prostornim rješenjima Plan nastoji, koliko je to moguće obzirom na neujednačenost zauzetosti prostora, ujednačiti njegov razvoj, osobito urbanizaciju priobalnih naselja, ako pod urbanizacijom smatramo pozitivne elemente procesa primarne i sekundarne urbanizacije, a uz svu pažnju zaštite prirodnog i kulturnog nasljeđa.

Prostornim rješenjima ostvaruju se, dakle, pretpostavke za ujednačen razvoj područja Općine. Plan elemente suprotnih razvojnih procesa u prostoru nastoji preokrenuti u smjeru usklađenog rasta cjeline prostora.

U tome smislu prostorne pretpostavke razvoja Općine, koje se donose ovim Planom kao rješenje, odnose se na:

1. smanjivanje pojedinih građevinskih područja naselja neopravdane veličine u odnosu na važeći plan
2. sprječavanje dužobalne linearne izgradnje
3. određivanje lokacija gospodarskih zona
4. određivanje više lokacija za turističku izgradnju
5. planiranje izgradnje obilaznica
6. planiranje cestovnih veza sa priobalnim naseljima
7. planiranje uređenja lokalnih cesta zbog bolje integracije prostora
8. predviđanje bolje opremljenosti naselja u skladu s razinom središnje važnosti planirane Strategijom i Programom razvoja R. Hrvatske
9. predviđanje izrade urbanističkih planova uređenja za odabrane zone, osobito u obalnom području
10. uspostavu složenog sustava zaštite prostora, njegove prirodne i kulturne baštine, a osobito krajobraza priobalja i pozadine priobalja i u tim zonama restriktivan odnos prema širenju građevinskih područja;
11. planiranje bolje infrastrukturne opremljenosti (planiranje izgradnje odvodnih sustava, poboljšanje elektroopskrbe i vodoopskrbe cijele Općine) i sl;

U prostoru koji se brzim ritmom urbanizira, a naselja poprimaju sve više gradska obilježja, često spontani procesi širenja i građenja ovim su se planom nastojali usmjeriti prema planskom širenju i planskom zauzimanju prostora, tražeći optimum između potreba za prostorom, osobito za stambenu izgradnju u priobalju i mogućnosti prostora

da apsorbira želje, čime se u Plan ugrađuju i temeljna načela i kriteriji Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije.

3.1.3. SUSTAV NASELJA I RAZMJESTA FUNKCIJA PO NASELJIMA

U okviru Županije sustav naselja Općine Mljet bez sumnje predstavlja zasebnu cjelinu neposredno povezanu sa središnjim naseljem Županije Dubrovnikom.

Općinu Mljet tvori četrnaest statističkih naselja prema Popisu stanovništva 1991. godine. To znači da je u Općini oblikovan jedan jednostavan sustav naselja.

PRVU GRUPU sačinjava samo jedno naselje,

- naselje Babino Polje

Strategija prostornog uređenja RH planski ga je svrstala u “manje razvojno središte slabije razvijenosti”. Bolja prometna integracija prostora naselje Babino Polje će se sigurno svrstati u “manje razvojno središte jače razvijenosti”.

DRUGU GRUPU tvore tri naselja:

- Naselje Sobra. Njegova visoka pozicija odraz je stopljenosti naselja Sobra s naseljem Babino Polje. Odražava u stanovitoj mjeri i svoju geografsku i prometnu poziciju na otoku.
- Naselje Polače. Važno naselja u okviru NP Mljet. Predstavlja središnje naselje zapadnog dijela Otoka.
- Naselja Saplunara - Podškoji. Središte je planiranog razvoja istočnog dijela Otoka.

Navedena naselja tvore jedinstvenu grupu naselja nepotpunog centraliteta, budući im nedostaju neke temeljne funkcije: upravne, zdravstvene i prosvjetne. To je i razumljivo obzirom na njihovu veličinu i praktično nikakvu gravitaciju. S druge strane to je nepovoljno za ono njihovo malobrojno stanovništvo, jer su udaljenosti ipak znatne obzirom na izduženost Općine. Planira se, naravno, da naselja i nadalje zadrže svoj rang uz koliko je to moguće poboljšanje uslužnih i servisnih funkcija sukladno poželjnom boljem standardu života stanovnika i višoj razini turističkih usluga produžene sezone.

Postojeći raspored središnjih funkcija prikazan je u Tablici 23. Planirane funkcije tek će manjim dijelom poboljšati zatečenu situaciju.

- Prosvjetne funkcije koncentrirane su u centralnoj osnovnoj školi u naselju Babino Polje. Ne planiraju se promjene.
- Zdravstvene funkcije također su koncentrirane u naselju Babino Polje u kojemu se nalazi ambulanta temeljne zdravstvene zaštite i ljekarna. Ne planiraju se promjene, osim eventualno specijalističke ambulante.
- Socijalna ustanova u vidu jaslica i vrtića planira se smjestiti u Babinom Polju u središnjem dijelu Općine.

- Upravne funkcije koncentrirane su u naselju Babino Polje i ne planiraju se promjene.
- Poštanske urede i telefonske veze imaju sva naselja i ne planiraju se promjene već samo eventualna proširenja i bolja pokrivenost GSM mrežom.
- Trgovačke funkcije jedva da više možemo smatrati središnjom funkcijom. Babino Polje ima dvije trgovine živežnim namirnicama. Bilo bi poželjno da se i u drugim naseljima osobito krajnjim Saplunari i Polačama otvore trgovine živežnim namirnicama i kućnim potrepštinama.
- Športske funkcije planiraju se u okviru škole i njenih športskih terena u Babinom Polju. Planiraju se sportsko-rekreacijske površine na lokalitetima Žukovac, Omani i Blato.

Kod odabira pojedinih središnjih i uslužnih funkcija treba voditi računa o temeljnoj gospodarskoj i turističkoj usmjerenosti svakog naselja ili dijela naselja i produljenju turističke sezone.

3.2. UTVRĐIVANJE GRAĐEVINSKIH PODRUČJA, OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA, OBALNI POJAS

3.2.1. UTVRĐIVANJE GRAĐEVINSKIH PODRUČJA

Razmjerno je velik broj čimbenika koji ograničavaju širenje naselja, odnosno izgradnju stambenih, ali i drugih građevina, prostornih, gospodarskih, demografskih itd. Sva ograničenja, koja je bilo moguće spoznati tijekom izrade ovoga Plana uzeta su u obzir prilikom planiranja širenja naselja. Zbog nepostojanja i nemogućnosti izrade stručnih studija tijekom izrade Plana, mnogi od ovih činitelja su uzimani u obzir na temelju obilaska terena i podataka koje je bilo moguće tom prilikom prikupiti. Ako se prilikom provedbe Plana utvrde naknadna uočljiva ograničenja, ne samo u Planu navedena nego nova, potrebno je to zabilježiti i onemogućiti možebitnu nekorektnu izgradnju.

Polazišta

Prilikom utvrđivanja građevinskih područja smatrali su se relevantnim dokumentima:

1. Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske. Ona je temeljni dokument prostornog razvoja Republike Hrvatske. Daje i osnovne smjernice za planiranje koje definiraju cjelokupan društveni stav čuvanja i zaštite prostora.
2. Program prostornog uređenja Republike Hrvatske normira veličinu građevinska područja naselja s 300 m² po stanovniku.
3. Prostorni plan Dubrovačko-neretvanske županije
5. Zakon o prostornom uređenju

Ciljevi

Slijedeći parametre iz navedenih viših dokumenata prostornog uređenja pri izradi Plana težilo se optimalnom rješenju građevnih područja naselja koje će Općini osigurati razmjerno skladan prostorni i društveni razvoj, a sve u okviru

- društveno opravdanih potreba,
- zadanih kriterija i
- ciljeva zaštite prostora.

Kriteriji

Granice građevinskih područja u potpunosti su proizišle iz postojeće namjene prostora. Pri izradi granica građevinskih područja poštovani su postavljeni kriteriji:

A/ opći

- postojeće granice građevnih područja zacrtane važećim Prostornim planom općine Dubrovnik,
- nove pojave i procesi u prostoru Općine, koji su se u međuvremenu zbili,
- važeći viši planski dokumenti.

B/ predviđeno kretanje stanovništva

Kao dodatni čimbenik pri planiranju građevinskih područja naselja uzet je i pretpostavljeni stagnirajući broj stanovnika Općine u okviru planskog razdoblja za koji se donosi Plan (do 2021. godine). Vjeruje se da će 2021. godine Općina imati isti broj stanovnika kao i 1991. godine. (Vidi podtočku 1.1.4.3.3.: Demografski razvoj naselja i predviđanje kretanja stanovništva)

C/ planirani turistički kapaciteti

Kao još jedan dodatni čimbenik pri planiranju građevinskih područja naselja uzet je i planirani broj turističkih kapaciteta u privatnom smještaju i planiranim turističkim zonama u planskom razdoblju ovoga Plana (do 2021. godine).

D/ posebni

Kako se postavljeni standardi ne bi bitno prekoračili:

- već prilikom izrade Prijedloga Plana, građevinska područja naselja planirana su samo oko postojećih priobalnih izgrađenih jezgri naselja i to kao kompaktne zaokružene cjeline. Sukladno citiranim stavovima,
- nisu prihvaćeni zahtjevi koji su tražili uključivanje pojedinih izdvojenih k.č. zemljišta u građevno područje naselja, kako poradi činjenice da bi takva rješenja bitno opteretila Općinu u pogledu izgradnje komunalne infrastrukture, tako i poradi činjenice da bi

takva rješenja bila presedani s nesagledivim posljedicama u kontekstu planiranja građevnih područja naselja i zaštite prostora,

- Planom su velike površine vrednovane kao zaštićeni krajobraz, pa je to bio dodatan razlog temeljem kojega se nisu mogli prihvatiti zahtjevi za uključivanjem pojedinih izdvojenih k.č. zemljišta u planirana građevna područja naselja,

Važno je naglasiti da su

- Planom određeni kriteriji rekonstrukcije „legaliziranih“ i legalno izgrađenih građevina koje su ostale izvan građevnih područja naselja.
- Planom je određena mogućnost samo rekonstrukcije u okviru postojećih gabarita tri legalne građevine u zaštićenom dijelu Saplunare (zapadno od uvale Blace).

Opisanim načinom rada površine građevnih područja zadržane su u okviru planskih opredjeljenja, a građevne površine naselja u okviru su očekivanih veličina građevnih područja naselja (Tablice 24., 25., 26., 27a.).

Metodologija

U užem smislu postupak planiranja građevnih područja vršio se:

- temeljem građevinskih područja u važećem Prostornom planu bivše općine Dubrovnik;
- temeljem obilaska terena;
- susreta sa službama Općine prilikom obilazaka terena svakog naselja;
- temeljem utvrđivanja izgrađenih dijelova građevinskih područja;
- temeljem procjene o mogućnosti uklapanja postojećih objekata u građevna područja planirana ovim Planom,
- temeljem procjene demografskog rasta (stagnacije) stanovništva Općine u planskom razdoblju za koji se donosi ovaj Plan;

Uzeta su nadalje u obzir:

1. Tradicijska obilježja naselja. Površine građevinskih područja naselja u unutrašnjosti otoka nisu širena već su naselja zadržana samo u kategoriji izgrađeni dio građevinskog područja naselja.

2. Ograničenja uslijed vrijednosti i posebnosti krajobraza, te prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina. U predjelima prepoznatljivih krajolika te vrijednoga prirodnoga i kulturno-povijesnoga naslijeđa izgradnja je onemogućena ili je svedena na mjeru koja je primjerena stupnju zaštite. Na planu građevnih područja urisani su predjeli i granice zaštite kulturnoga i prirodnoga naslijeđa da bi izdavanje lokacijskih i građevnih dozvola

bilo djelotvornije i u provedbi jednostavnije. Građevna područja urisana su na katastarskim kartama umanjenima u mjerilo 1:5000.

3. Valja istaknuti još neka važna ograničenja za izgradnju:

- sprječavanje kontinuirane nove zgradnje duž obale i prometnica;
- nastojanje da se izbjegnu velike površine građevinskih područja kakove su bile planirane važećim Prostornim planom bivše općine (neizmjerne velika područja za turističku izgradnju, pa time neselektivna u odnosu na topografiju i krajobrazne vrijednosti prostora);
- nastojanje da odnos izgrađeno-neizgrađeno ne pređe odnos 60% : 40% u korist neizgrađenog;
- čuvanje šuma i vrijednoga poljodjelskog zemljišta (urisanih temeljem karata. Moguće je da postoji nesklad između stanja na terenu i stanja na kartama zbog njihove neažurnosti);
- predjela zaštite kulturnog i prirodnog naslijeđa (građevine i površine za zaštitu urisane su na listovima u grafičkom dijelu plana);
- zaštitni pojasevi tehničke infrastrukture.

Planom su predviđena smanjenja građevnog područja. Izvršene korekcije imale su cilj

- da zadovolje potrebe i zahtjeve stanovnika (građevinska područja smatrana su i razvojnim čimbenikom), a
- da se ipak poštuju sva ograničenja, koja proizlaze iz morfologije terena, zaštite kulturne i prirodne baštine Općine.

Planira se da će površina za izgradnju turističkih sadržaja biti dostatna za potrebe turističkog gospodarstva Općine u budućem dvadesetogodišnjem planskom razdoblju. Ponuđen je veći broj lokacija kako bi se olakšao turistički rast i kako bi se i domaćem stanovništvu omogućilo sudjelovanje u turističkom gospodarstvu na za to planiranim površinama čime se očekuje smanjenje pritiska na dužobalnu izgradnju.

Građevinska područja gospodarskih zona određuju se za gradnju, poslovnih, servisnih, skladišnih i komunalnih objekata, građevnih pogona i pogona za preradu mineralnih sirovina i drugih gospodarskih objekata, na zaklonjenom, ali prometno pristupačnom mjestu. Određena su temeljem stvarnih potreba.

Određena su tri cjelovita područja za šport i rekreaciju iako će se pojedini sadržaji ove namjene moći nalaziti u okviru drugih građevnih područja, područja naselja i turističkih zona.

U sklopu građevinskog područja moguća je izgradnja (obnova):

- stambenih zgrada;

- stambeno-poslovnih zgrada (stambene zgrade združene s uslužnim, obrtničkim, trgovačkim i drugim djelatnostima);
- gospodarskih zgrada (obrtničke radionice, mali proizvodni pogoni);
- zgrada javnih namjena ili s javnim sadržajima;
- uslužnih djelatnosti (društvene, trgovačke, turističke samostalne i u kombinaciji sa stanovanjem)
- sadržaja koji spadaju u opremu naselja (parkovi, dječja igrališta itd.),
- komunalne i prometne infrastrukture.

Moguće je graditi ili obnavljati i prilagođivati postojeće gospodarske zgrade za obrtničke radionice i male proizvodne pogone, ako nije ugrožen život i rad ostalih stanovnika naselja i ako to uvjeti zaštite kulturne i prirodne baštine dozvoljavaju. Treba naglasiti, da je opći tip stambenih zgrada namijenjen stanovanju predviđen za obiteljsko stanovanje i obiteljske pansione, u kojemu se predviđaju i drugi tipovi stanovanja. Gospodarske zgrade u naselju, kao i sve nove ili obnovljene zgrade, moraju se skladno uklopiti u sliku naselja i krajolika.

Uzimajući u obzir rečeno, a i važeći Prostorni plan bivše općine, građevne površine naselja negdje se povećavaju, negdje se smanjuju, negdje se osnivaju nove (minimalno), ali u cjelini područja namijenjena za izgradnju ipak se smanjuju. Teži se zadržavanju koncentrirane izgradnje, planiranjem građevnih područja oko postojeće izgradnje, a po mogućnosti na nepoljoprivrednom zemljištu, čime se slijedi karakter oblika naselja i izgradnje svojstven za ove krajeve. Građevna područja urisana su na katastarskim kartama u mjerilu 1:5000. Na planu su označena građevna područja namijenjena izgradnji, kao i predjeli (zone) različitog režima zaštite i korištenja kulturnog i prirodnog nasljeđa Općine gdje je moguća gradnja pod određenim uvjetima, ili nije uopće moguća.

U Tablicama 25, 26 i 27 te Grafikonu 4 dan je temeljni pregled odnosa površina građevnih područja.

3.2.2. OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

Općina nema raznoliku i složenu namjenu prostora. Područje Općine ovim je Planom, prema korištenju i namjeni površina, razgraničeno za razvoj i uređenje na slijedeći način (za NP "Mljet" primjenjuje se nadležni prostorni plan područja posebnih obilježja):

a) unutar građevinskih područja, na:

1. površine naselja - građevinska područja naselja (GPN) unutar kojih su razgraničene površine i lokacije:

- mješovite namjene
- isključive namjene:

- javne i društvene namjene (D)
- gospodarske - ugostiteljsko-turističke: kamp (T3)
- sportsko-rekreacijske: kupališta (R6)

2. površine izvan naselja za izdvojene namjene – unutar izdvojenih građevinskih područja izvan naselja, isključive namjene:

- gospodarske - poslovne: pretežito uslužna (K1), trgovačka (K2), komunalno-servisna (K3), reciklažna (K4), akvakultura (kopneni servis) (H4)
- gospodarske – ugostiteljsko-turističke: kamp (T3)
- sportsko-rekreacijske: sportski centar (R3), rekreacijski park (R5)
- groblja (G)

b) izvan građevinskih područja na:

1. poljoprivredno tlo i šume isključivo osnovne namjene:

- gospodarske i zaštitne šume
- šume posebne namjene (Š3)
- vrijedno obradivo tlo (P2)
- ostala obradiva tla (P3)
- ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište (PŠ)

2. površine infrastrukturnih sustava (IS):

- prometnog
- elektroenergetskog
- sustava elektroničkih komunikacija
- vodnogospodarskog
- sustava obrade, skladištenja i odlaganja otpada

3. vodene površine i površine mora:

- površine bujičnih vodotoka
- površine mora:

- za akvakulturu (H2)
- za prometne djelatnosti – luke otvorene za javni promet
- za prometne djelatnosti – luke posebne namjene
- ostale vodene površine

4. površine posebne namjene.

Građevinska područja naselja planirana su kako slijedi:

- građevinska područja naselja u unutrašnjosti otoka planirana su u obuhvatu njihovih izgrađenih površina
- građevinska područja pojedinih naselja u priobalnom dijelu proširena su na nove neizgrađene površine, površine za razvoj naselja. Ona, za razliku od naselja u unutrašnjosti, bilježe rast populacije., a zbog izrazito nepovoljnih topografskih uvjeta tj. nedostatka drugog prikladnog građevinskog zemljišta nemaju drugih mogućnosti za širenje osim duž obale.

U planiranju i reguliranju ove oblasti rukovodilo se principima održivog razvitka (prirode, ali i ljudi u skladnom odnosu), koji bi u cjelini trebali rezultirati povratkom života na otok u okvir njegove sačuvane i čuvane prirode. Obuhvaćeno je u cijelosti sve do sada izgrađeno, osim nekoliko neprihvatljivih slučajeva.

U načelu u priobalnom, prvom redu dozvoljene su samo interpolacije, a ostala se nova izgradnja planira uvijek u "drugom, ili trećem" redu od mora ili, za nova izdvojena građevinska područja naselja, izvan 100 m od obalne crte (Sutmiholjska – izdvojeni dio Babinog Polja).

Pri planiranju građevinskih područja naselja štitilo se vrijedno šumsko i poljoprivredno zemljište, s tim da se na pojedinim lokacijama ipak pazilo da taj princip ne postane ograničavajući element razvitka, pa su tražena optimalna rješenja.

Kako je jasno da je daljnji razvitak na trenutno najatraktivnijem području otoka Mljeta, odnosno području NP "Mljet" znatno ograničen, što je potvrđeno PP "NP Mljet", temeljno područje daljnje razvitka u okviru parametara održivog razvitka trebalo bi biti planirano na širem području naselja Saplunare. Općenito, na cijelom se prostoru Općine, u okviru postojećih naselja i njihovih izdvojenih dijelova, planiraju građevinska područja za izgradnju za potrebe stalnog (i povremenog - Sutmiholjska) stanovanja.

Ocjenjuje se bitnim da kod planiranja građevinskog zemljišta na području otoka Mljeta ne može isključivo mjerilo biti broj stanovnika, jer je interes da se on, osobito povratkom iseljenih Mljećana, poveća. Građevinska područja su u ovom kontekstu smatrana i poticajnim razvojnim čimbenikom.

Unutar građevinskih područja naselja, u okviru do 20% površine građevinskog područja naselja za isključivu ugostiteljsko-turističku namjenu planira se:

- turistička lokacija TL Kamp Babino Polje - T3
- turistička lokacija TL Kamp Sutmiholjska - T3

Površine izvan naselja za izdvojene namjene

Građevinska područja za gospodarsku ugostiteljsko-turističku namjenu (T)

Unutar obuhvata Plana površine ugostiteljsko-turističke namjene planirane su unutar izdvojenih građevinskih površina (izvan naselja) ugostiteljsko-turističke namjene – „turističkih zona“ (TZ) kako slijedi:

- Ropa: tip T3: kamp, kapaciteta 150 ležajeva, površine 1,0 ha

Građevinsko područje za gospodarsku namjenu – poslovnu

Unutar obuhvata Plana planirane su površine gospodarske namjene – proizvodne i poslovne, unutar izdvojenih građevinskog područja izvan naselja – „gospodarskih zona“ (GZ) kako slijedi:

- GZ Žukovac: tip K1, K2, K3, K4 - poslovna - pretežito uslužna, trgovačka, komunalno-servisna i reciklažna, površine 5 ha

- GZ Zaglavac: tip K1 - poslovna - pretežito uslužna (uz mogućnost izgradnje i sadržaja sukladno tipu K2, K3 i H4), površine 2 ha

- GZ Crnac Kok: tip K1, K2, K3, H4 - poslovna - pretežito uslužna, trgovačka, komunalno-servisna i akvakultura (kopneni servis), površine 1,5 ha.

Građevinsko područje za športsko-rekreacijsku namjenu

Unutar obuhvata Plana površine sportsko-rekreacijske namjene planirane su unutar izdvojenih građevinskog područja izvan naselja sportsko-rekreacijske namjene (SRC) kako slijedi:

a) Omani: tip R5 – rekreacijski park, površine 3,0 ha

b) Zapadno od Žukovca: tip R3 – sportski centar, površine 0,4 ha

c) Blato: tip R3 – sportski centar, površine 1,4 ha.

Unutar obuhvata Plana određen je položaj kupališta – unutar građevinskih područja naselja (R6 - uređene plaže) te izvan građevinskih područja (PP - prirodne plaže).

Dodatni sportski i rekreacijski sadržaji unutar građevinskih područja naselja i izdvojenih građevinskih područja detaljnije se planiraju i razgraničavaju predviđenim urbanističkim planovima uređenja, odnosno unutar građevinskog područja naselja ostvaruju se neposrednom provedbom Plana. Dodatni sportsko-rekreacijski sadržaji izvan građevinskih područja utvrđeni su člankom 64. provedbenih odredbi i ostvaruju se neposrednom provedbom Plana.

Građevinsko područje groblja (G)

Unutar obuhvata Plana razgraničene su površine groblja kao izdvojena građevinska područja izvan naselja kako slijedi:

- a) Mjesno groblje Sv. Vlaha – Babino Polje
- b) Mjesno groblje Mirogoj – Babino Polje
- c) Mjesno groblje Sv. Petra i Pavla – Blato
- d) Mjesno groblje Sv. Terezije – Kozarica
- e) Mjesno groblje Sv. Antuna – Ropa
- f) Mjesno groblje Sv. Vida – Korita
- g) Mjesno groblje Sv. Antuna – Maranovići
- h) Mjesno groblje Sv. Martina – Prožura.

PROSTORI IZVAN GRAĐEVINSKIH PODRUČJA

Poljoprivredne i šumske površine

Poljodjelske površine isključivo osnovne namjene

Poljodjelske površine vrlo su značajne površine za Općinu, a i šire. Uglavnom su to vrijedne vinogradarske površine ili površine maslinika smještene u okviru površina voćnjaka. One su važne i u krajobraznom smislu kao značajni element identiteta prostora. Najznačajniji dio poljodjelskih površina Općine objedinjen je u većim kraškim poljima.

Neophodno je spomenuti i prekrasne krajobraze makije i vinograda na strmim južnim pučinskim padinama Općine (Maranovići), koje nije bilo moguće sve evidentirati, niti ih na karti identificirati, ali koji se ovim Planom štite kao iznimno važna znamenja identiteta ovoga kraja i iznimni doprinosi su ljepoti krajobraza. Uklopljeni su u planirane površine zaštićenog krajobraza

Šumske površine

Sukladno materijalu dostavljenom od Hrvatskih šuma, Uprava šuma podružnica Split, šumske površine gospodarske jedinice „Blatska gora-Bugari“, koja pripada Općini.

Šume i šumsko zemljište gospodarske jedinice Blatska gora – Bugari podijeljene su u skladu sa Zakonom o šumama na

- a) gospodarske šume i
- b) zaštitne šume.

Za gospodarske šume uređajni razredi su izdvojeni prema glavnoj vrsti drveća, načinu postanka, cilju gospodarenja i namjeni.

Gospodarske šume

Uređajni razred alepski bor čine sastojine koje su nastale prirodnim pomlađivanjem starih sastojina alepskog bora. Manji dio je pošumljen u razdoblju od 1900. do 1930. godine. Površine alepskog bora uglavnom su sađene na neobraslom proizvodnom šumskom zemljištu radi zaštite tla od erozije i povećanja površina pod šumom. Sastojine u II. i III. dobnom razredu uglavnom su nastale sadnjom sadnica nepoznate provenijencije. U tim kulturama nisu do danas vršeni nikakvi uzgojni radovi. Sastojine su jednodobne i loše kakvoće, te veoma gustog sklopa. U podstojnoj etaži u većini sastojina dobro je razvijen sloj makije.

Ovaj uređajni razred zauzima površinu od 91,55 ha ili 5% površine cijele gospodarske jedinice.

Uređajni razred makije predstavlja degradirani oblik panjače hrasta crnike sa pojedinačnim grmovima planike i zelenike, potpunog sklopa, uglavnom neprohodna i visine 2-3 m, sa većim ili manjim plješinama. Makija je nastala nekontroliranim sječom šume.

Zaštitne šume

Zaštitne šume su prvenstveno izlučene zbog nagiba terena. Prema dostavljenim podacima proizlazi da su zaštitne šume uglavnom na južnim obalnim područjima otoka, a gospodarske dominiraju sjevernim područjima otoka Mljeta. U zaštitne šume spada i područje poluotoka Gruj, ovim Planom predložena kao šuma posebne namjene.

Širi prostor uvale Saplunara zaštićen je u kategoriji značajnog krajobraza, odnosno osobito vrijednog predjela – prirodnog krajobraza; iako je prostor dijelom devastiran izgradnjom naselja Saplunara, najvredniji dio krajobraza rt. Gruj i uvala Blace ostali su sačuvani.

Lovište „Mljet“

Lovište Mljet obuhvaća središnji i istočni dio otoka Mljeta, a granicu lovišta čini morska obala od granice nacionalnog parka u uvali Tatinice na sjevernoj obali otoka do uvale Procjep na južnoj obali. Zapadna granica lovišta ujedno je i granica s nacionalnim parkom „Mljet“.

Ukupna površina lovišta iznosi 7047 ha (70,47 km²).

Točan razmjer između državnog i privatnog posjeda, te između poljoprivrednih i šumskih površina utvrdit će se kod izrade lovnogospodarske osnove.

Lovište se ne može ustanoviti na:

- a) zaštićenim dijelovima u kojima je posebnim propisima zabranjen lov;

- b) moru i ribnjacima s obalnim zemljištem koje služi za korištenje ribnjaka;
- c) rasadnicima, voćnim i loznim nasadima namijenjenim intenzivnoj proizvodnji
- d) pašnjacima ako su ograđeni ogradom koja sprječava prirodnu migraciju dlakave divljači;
- e) na drugim površinama na kojima je aktom o proglašenju njihove namjene zabranjen lov.

U lovištu od prirode obitavaju:

a) glavne vrste divljači:

- zec obični
- kamenjarka
- divlja patka

b) ostale vrste divljači - sve druge vrste divljači koje od prirode stalno ili povremeno obitavaju ili prelaze preko lovišta

c) ostale životinjske vrste koje od prirode obitavaju u lovištu, a njima se ne gospodari po Zakonu o lovstvu.

U lovištu se prema mogućnostima staništa može okvirno uzgajati slijedeći broj divljači u matičnom (proljetnom) fondu:

- zec obični 50 grla
- kamenjarka 50 kljunova
- divlja patka 20 kljunova

Tijelo državne uprave nadležno za zaštitu prirode izdaje mjere i uvjete zaštite prirode na zahtjev lovoovlaštenika, a isti se moraju ugraditi u lovnogospodarsku osnovu.

Površine infrastrukturnih sustava

Ove površine zauzimaju razmjerno mali dio površine obuhvata Plana i odnose se na:

a) površine koridora:

- površine cestovnih koridora
- državna cesta (D)
- lokalne ceste (L)

- površine elektroenergetskih koridora - dalekovod

b) površine infrastrukturnih građevina:

- površina helidroma
- površine trafostanica;
- površine sustava desalinizacije
- površine vodospremnika
- površine crpnih stanica
- površine uređaja za pročišćavanje otpadnih voda

Površine kopna i mora u okviru pomorskog dobra

Površine kopna i mora u okviru pomorskog dobra obuhvaćaju:

a) Površine za prometne djelatnosti - lučke površine:

- površine luka otvorenih za javni promet
- privezišta
- luke posebne namjene

b) površine prirodnih i uređenih plaža

c) Površine za gospodarsku namjenu – površine uzgajališta (akvakultura) (H2)

Unutar obuhvata Plana planirane su površine za akvakulturu kako slijedi:

a) zona između naselja Kozarica i Sobra: tip H2 – riba, površine 222,80 ha

b) zona uz otočić Galičnjak: tip H2 – riba, površine 9,0 ha.

3.2.3. ZAŠTIĆENO OBALNO PODRUČJE MORA (ZOP)

Deset godina nakon donošenja izvornog Zakonu o prostornom uređenju 1994. godine (NN 30/94) Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o prostornom uređenju (NN 100/04) određeno je zaštićeno obalno područje mora te njegovo svrhovito, održivo i gospodarski učinkovito korištenje. Godine 2007. donesen je Zakon o prostornom uređenju i gradnji koji je inkorporirao odredbe iz Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora.

Zakonom o prostornom uređenju određeno je da zaštićeno obalno područje mora (ZOP) sačinjavaju sve jedinice lokalne samouprave, koje izlaze na more. (NN 153/13).

Nekadašnji ZOP preimenovan je u „prostor ograničenja“. Obuhvaća pojas kopna u širini od 1000 m od obalne crte i pojas mora u širini od 300 m od obalne crte.

U zaštićenom obalnom području mora (ZOP) nalazi se cijela Općina (otok).

Na prostoru Općine određeni su i pojasevi „prostora ograničenja“:

a) pojas kopna u širini od 1000,0 m od obalne crte;

b) pojas mora u širini od 300,0 m od obalne crte

Granice 1000,0 m od obalne crte na kopnu i 300,0 m od obalne crte na moru prikazane su na svim grafičkim listovima u mjerilu 1:25000.

Na grafičkim listovima 4: «Građevinska područja naselja i područja posebnih uvjeta korištenja» u mjerilu 1:5000 ucrtane su linije na kopnu koje su 70,0 m i 100,0 m udaljena od obalne linije».

3.2.4. ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA

U Tablicama 26, 27 i 27a prikazani su odnosi planiranih površina.

Pri promatranju odnosa broja stanovnika i veličine planiranih građevnih područja naselja treba obratiti pažnju na odnose planiranih građevnih područja naselja i predviđenog broja stanovnika u ukupnom planskom razdoblju za koje se donosi Plan

TABLICA 26: ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA (Pravilnik)

RED. BROJ	OPĆINA MLJET (IZVAN NP MLJET)	OZNAKA	UKUPNO ha	% OD POVRŠINE ŽUPANIJE	ST/ha	ha/STAN.
ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA						
1.0.	POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
1.1.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA	UKUPNO GPN	64,23	0,036	16,94	0,059
	izgrađeni dio građevinskog područja	ukupno	48,89	0,027	22,25	0,045
	obalno		0	0,000		0,000
	otočno (ZOP)		48,89	0,027	22,25	0,045
	kontinentalno-granično		0	0,000		0,000
	dio građevinskog područja ra razvoj	ukupno	15,34	0,009	70,93	0,014
1.2.	IZGRAĐENE STRUKTURE IZVAN GPN (građevinskog područja naselja)	UKUPNO	61,20	0,034	17,78	0,056
		II	0,00	0,000		0,000
		E1	0,00	0,000		0,000
		H	238,00	0,134	4,57	0,219
		K	8,50	0,005	128,00	0,008
		T ¹	46,68	0,026	23,31	0,043
		R	4,82	0,003	225,73	0,004
1.3.	POLJOPRIVREDNE POVRŠINE obradive	UKUPNO P	349,81	0,196	3,11	0,322
		P1	0,00	0,000	0,00	0,000

IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE MLJET

			P2	180,44	0,101	6,03	0,166
			P3	169,37	0,095	6,42	0,156
1.4.	ŠUMSKE POVRŠINE	UKUPNO	Š	824,92	0,463	1,32	0,758
	gospodarske		Š1 i Š2	486,43	0,273	2,24	0,447
	zaštitne		Š3	338,49	0,190	3,21	0,311
1.5.	OSTALE POLJOPRIVREDNE I ŠUMSKE POVRŠINE	UKUPNO	PŠ	5612,00	3,151	0,19	5,158
				5612,00	3,151	0,19	5,158
1.6.	VODENE POVRŠINE	UKUPNO	V	2,88	0,002	377,78	0,003
	vodotoci			2,88	0,002	377,78	0,003
	jezera			0,00	0,000		0,000
	akumulacije			0,00	0,000		0,000
	retencije			0,00	0,000		0,000
	ribnjaci			0,00	0,000		0,000
1.7.	OSTALE POVRŠINE	UKUPNO		122,34	0,069		0,112
	posebna namjena "N"		N	121,11	0,068	8,98	0,111
			IS	0,04	0,000	27200,00	0,000
			G	1,19	0,001	914,98	0,001
	OPĆINA MLJET	UKUPNO		7037,38	3,951	0,15	6,468
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE						
2.1.	ZAŠTIĆENA PRIRODNA BAŠTINA	UKUPNO					
	nacionalni park		NP	3003,29	1,68		
	park prirode		PP	0			
	ostali zaštićeni dijelovi prirode: značajni krajobraz Saplunara - Gruj			112,1			
2.2.	ZAŠTIĆENA GRADITELJSKA BAŠTINA	UKUPNO					
	arheološka područja						
	povijesne graditeljske cjeline						
3.0.	KORIŠTENJE RESURSA						
3.1.	MORE I MORSKA OBALA	obalno		ha, km			
		otočno		ha, km			
3.2.	ENERGIJA	proizvodnja		MW			
		potrošnja		MWh			
3.3.	VODA	vodozahvat		u 1000 m3		ne iskazuje se	
		potrošnja		u 1000 m3			
3.4.	MINERALNE SIROVINE			jed. mjere			
				sir.			
	OPĆINA MLJET	UKUPNO		7037,59	3,95		

¹ Uključuje površine koje se određuju prostornim planom više razine

Tablica 27 GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA – BILANS IZMEĐU PLANIRANOG STANJA I PRETHODNE NOVELACIJE PLANA

Administrativno naselje	Građevinsko područje	Matično GP / izdvojeni dio	VAŽEĆI PLAN				IDPPUO MLJET 2019.				Povećanje / (smanjenje) [m ²]
			Ukupna površina GP [m ²]	Izgrađenost GP [%]	Ukupna površina izgrađenog GP [m ²]	Ukupna površina neizgrađenog GP [m ²]	Ukupna površina GP [m ²]	Izgrađenost GP [%]	Ukupna površina izgrađenog GP [m ²]	Ukupna površina neizgrađenog GP [m ²]	
KOZARICA	Kozarica 1	matično naselje	30946	100,00	30946	0	30945	100,00	30945	0	-1
	Kozarica 2	izdvojeni dio	469	100,00	469	0	469	100,00	469	0	0
			31415		31415	0	31414		31414	0	-1
BLATO	Blato	matično naselje	25210	100,00	25210	0	25210	100,00	25210	0	0
			25210		25210	0	25210		25210	0	0
ROPA	Ropa	matično naselje	20595	100,00	20595	0	20595	100,00	20595	0	0
			20595		20595	0	20595		20595	0	0
BABINO POLJE	Sutmiholjska	izdvojeni dio	77008	32,53	25048	51960	77008	32,53	25048	51960	0
	Zabrežje 1	izdvojeni dio	9947	100,00	9947	0	9947	100,00	9947	0	0
	Zabrežje 2	izdvojeni dio	3088	31,22	964	2124	3088	31,22	964	2124	0
	Zabrežje 3	izdvojeni dio	2410	100,00	2410	0	2410	100,00	2410	0	0
	Zabrežje 4	izdvojeni dio	320	100,00	320	0	320	100,00	320	0	0
	Zabrežje 5	matično naselje	113951	100,00	113951	0	116154	100,00	116154	0	2203
	Zabrežje 6	izdvojeni dio	251	100,00	251	0	251	100,00	251	0	0
	Zadublje 1	izdvojeni dio	35911	100,00	35911	0	36632	100,00	36632	0	721
	Zadublje 2	izdvojeni dio	113	100,00	113	0	113	100,00	113	0	0
	Zadublje 3	izdvojeni dio	1034	100,00	1034	0	1034	100,00	1034	0	0
		244033		189949	54084	246957		192873	54084	2924	
SOBRA	Sobra 1	matično naselje	182501	49,26	89898	92603	182501	68,51	125037	57464	0
	Sobra 2	izdvojeni dio	419	100,00	419	0	419	100	419	0	0
			419		419	0	419		419	0	0
PROŽURA	Prožura 1	matično naselje	21823	100,00	21823	0	21823	100,00	21823	0	0
	Prožura 2	izdvojeni dio	1038	100,00	1038	0	1038	100,00	1038	0	0
			22861		22861	0	22861		22861	0	0
PROŽURSKA LUKA	Prožurska L.	matično naselje	74832	49,91	37348	37484	74832	49,91	37348	37484	0
			74832		37348	37484	74832		37348	37484	0
OKUKLJE	Okuklje	matično naselje	55271	68,33	37767	17504	55271	68,33	37767	17504	0
			55271		37767	17504	55271		37767	17504	0
MARANOVIĆI	Maranovići	matično naselje	24600	100,00	24600	0	24600	100,00	24600	0	0
			24600		24600	0	24600		24600	0	0
KORITA	Korita 1	matično naselje	25828	100,00	25828	0	25828	100,00	25828	0	0
	Korita 2	izdvojeni dio	4407	100,00	4407	0	4407	100,00	4407	0	0
			30235		30235	0	30235		30235	0	0
SAPLUNARA	Saplunara	matično naselje	80204	57,65	46236	33968	80204	59,51	47731	32473	0
	Podškoji	izdvojeni dio	29791	60,07	17894	11897	29791	60,07	17894	11897	0
			109995		64130	45865	109995		64130	45865	0
OPĆ. MLJET GPN UKUPNO			639466				642389		488947	1534427	2923

Tablica 27a IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA IZVAN NASELJA – BILANS IZMEĐU PLANIRANOG STANJA I PRETHODNE NOVELACIJE PLANA

Administrativno naselje	Namjena	Tip	Naziv GP	VAŽEĆI PLAN				IDPPUO MLJET				Povećanje / smanjenje [m ²]
				Površina [m ²]	Izgradenost [%]	Površina na izgradenog [m ²]	Površina neizgradenog [m ²]	Površina [m ²]	Izgradenost [%]	Površina izgrađenog [m ²]	Površina neizgrađenog [m ²]	
Ropa	gospodarska - ugostiteljsko-turistička / sportsko-rekreacijska	T3 / R3	TZ Ropa / SRC Ropa ¹	9801	0,00	0	0	9801	0,00	0	9801	0
Korita	gospodarska - ugostiteljsko-turistička	T2	TZ Gornja Pinjeвица 1 ²	92000	0,00	0	92000	0	—	0	—	-920000
Korita / Saplunara	gospodarska - ugostiteljsko-turistička	T1	TZ Gornja Pinjeвица 2 ²	45000	0,00	0	45000	0	—	0	—	-450000
Babino Polje	gospodarska - poslovna	K1, K2, K3, RD, GO, PS	GZ Žukovac ³	13112	28,39	3722	9390	50000	6,27	3136	46864	36888
Prožura	gospodarska - poslovna	K1, K2, K3, H4	GZ Zaglavac ³	10907	66,55	7259	3648	20015	29,30	5864	14151	9108
Prožura / Maranovići	gospodarska - poslovna	K1, K2, K3, H4	GZ Crnac-Kok ³	10000	0,00	0	10000	15000	0,00	0	15000	5000
Babino Polje	gospodarska - poslovna	H4	Gluha Luka ⁴	1200	0,00	0	1200	0	0,00	0	0	-1200
ukupno				182020				94816				-87204
Blato	sportsko-rekreacijska namjena	R3	SRC Blato ³	0	0,00	0	0	14147	0,00	0	14147	14147
Babino Polje	sportsko-rekreacijska namjena	R5	SRC Omani ³	24220	0,00	0	24220	30000	0,00	0	30000	5780
Babino Polje	sportsko-rekreacijska namjena	R3	SRC Žukovac ³	0	0,00	0	0	4115	0,00	0	4115	4115
ukupno				24220				48262				24042
Kozarica	groblje	G	Groblje sv. Terezije ⁵	0	0,00	0	0	533	100,00	533	0	533
Kozarica	groblje	G	Groblje sv. Antuna	2172	100,00	2172	0	2172	100,00	2172	0	0
Blato	groblje	G	Groblje sv. Petra i Pavla	2445	100,00	2445	0	2445	100,00	2445	0	0
Ropa / Babino Polje	groblje	G	Groblje Mirogoj	1959	100,00	1959	0	1959	100,00	1959	0	0
Babino Polje	groblje	G	Groblje sv. Vlaha ⁵	0	0,00	0	0	1669	100,00	1669	0	1669
Prožura	groblje	G	Groblje sv. Martina	555	100,00	555	0	555	100,00	555	0	0
Maranovići	groblje	G	Groblje sv. Antuna	816	100,00	816	0	816	100,00	816	0	0
Korita	groblje	G	Groblje sv. Vida	1742	100,00	1742	0	1742	100,00	1742	0	0
ukupno				9689				11891				2202
sveukupno				215929				154969				-60960

¹ Promjena namjene postojećeg građevinskog područja unutar istovjetnih granica

² Prestaje se planirati na lokalnoj razini

³ Planirano/prošireno temeljem redistribucije površina koje se prestaju planirati na lokalnoj razini

⁴ Prestaje se planirati kao građevinsko područje

⁵ Postojeće groblje, planirano temeljem izgrađenosti razgraničenih građevinskih područja preostalih groblja

Bilans Tablica 26, 27 i 27a je u odnosu na elaborat „Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Mljet (2016.)“ korigiran s obzirom na izvršeni prijenos rješenja Plana na ažurne digitalne katastarske planove i topografske karte TK25 georeferencirane u službenoj kartografskoj projekciji HTR96/TM.

3.3. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

Temeljne pravce razvitka gospodarskih djelatnosti kako Županije, tako i Općine odredit će s jedne strane tržište, a s druge poduzetnički interesi kao temeljni nosioci gospodarske inicijative u okviru korektne konkurencije uz preduvjet bolje povezanosti s kopnom što ovaj Plan i planira. Tada će biti realno očekivati nove, do sada u gospodarskoj strukturi nezastupljene grane iako će budući gospodarski razvitak biti usmjeren na razvitak tradicionalno važnih i tržišno potvrđenih djelatnosti: osobito ugostiteljstva i turizma, poljodjelstva, osobito vinogradarstva, zatim ribarstva i marikulture, a sve kao komplementarnih djelatnosti turističkoj ponudi temeljenim na ekološki čistoj proizvodnji i prirodi. Ostale djelatnosti, tradicijski obrti, promet i veze, te usluge zdravstva, kulture i športa pratit će navedene gospodarske poduhvate koliko to bude njihov interes da se lociraju na otoku.

Turizam

Planirani razvoj gospodarskih djelatnosti polazi prvenstveno od utvrđene činjenice da prirodni resursi pružaju velike mogućnosti za razvoj turističkog gospodarstva. 4150 ležajeva (izvan NP «Mljet») Navedeni kapaciteti trebali bi se izgraditi u okviru planskog perioda ovoga Plana. Mogućnosti smještaja navedenog broja ležajeva u čvrstim građevinama visokog standarda treba konačno utvrditi planova uređenja koji svoja rješenja trebaju temeljiti na vrijednostima prostora koje treba štititi. U turističkim zonama predviđa se izgradnja stacionarnih hotelskih građevina, apartmanskih zgrada i bungalova sa svim pratećim sadržajima. Zgrade i sadržaje treba predvidjeti za cjelogodišnje korištenje, koje treba promatrati u svezi s budućim helidromom i vezom s Dubrovnikom i aerodromom "Dubrovnik", ali i budućim aerodromom "Brna" na Korčuli, kao i znatno boljim vezama s kopnom, trajektom Sobra-Prapratno i brzim brodom Podškojki-Dubrovnik i Polače-Korčula, što će omogućiti dulju turističku sezonu od današnje koja se odvija samo u hotelu "Odisej".

Obzirom na geoprometni položaj otoka, njegovu potencijalnu ulogu u smještajnom i pomorskom turizmu moguća je izgradnja marine Prožurska Luka i Okuklje te u uvali Sobra na lokaciji Klačna Luka. Bilo bi to značajno proširenje turističke ponude novim sadržajima.

S rečenim u vezi treba promatrati i potrebu ostvarenja "uređenih plaža" sa svim potrebnim funkcionalnim objektima, koji se podrazumijevaju pod terminom "uređena plaža" (ugostiteljski sadržaj ukupno 50 m² zatvorenog prostora na svakoj plaži, parkiralište, sanitarni objekti, kabine za presvlačenje, mogućnost unajmljivanja, mogućnost rekreacijskih aktivnosti izvan samog kupanja i sl.).

Postojeće turističke kapacitete u domaćinstvu treba rekonstruirati, podignuti njihovu razinu usluge i opremiti ih također potrebnim sadržajima za dužu turističku sezonu, te iznad svega organizirati ih.

Planira se mogućnost konjičkog športa, kroz postavu staza za jahanje kojima bi se na vrlo atraktivan način mogli otvoriti mnogi prostori otoka turistima i drugim posjetiocima otoka na vrlo lak i prihvatljiv način. S time u svezi otvara se mogućnost

izgradnje zgrada za držanje konja, bilo u planiranim turističkim zonama bilo u ostalim prostorima Općine.

Planira se i mogućnost postave pješačkih i planinarskih staza te otvaranje planinarskih domova kao dodatna atraktivna vanpansionska ponuda.

I planinarske i konjičke staze trasirat će se u trenutku kad se za to ukažu potrebe u skladu s zahtijevanim kapacitetima.

Činjenica je da Mljet u turizmu ima najveće mogućnosti i svi njegovi prirodni i drugi resursi moraju biti u službi ove grane gospodarstva, a to potvrđuju i sve dosadašnje studije o gospodarskom i svekolikom razvitku ovoga otoka.

Poljodjelstvo

Povoljne klimatske prilike i svojstvena kvaliteta tla utječu i na mogućnosti razvoja poljodjelstva, osobito vinogradarskih i povrtlarskih kultura te maslinarstva. Moguć je intenzivan uzgoj južnih kultura, uz pretpostavku da je riješen problem vode. Planom se predviđaju poljodjelske površine i to:

- a) već spomenuta polja te
- b) ostale poljodjelske površine.

Poljodjelstvo je zbog dugogodišnje zapostavljenosti nerazvijeno i slabo akumulativno. Potrebno ga je reafirmirati i revitalizirati:

- a) Poljoprivreda se planira kao prateća djelatnost u funkciji turizma.
- b) Preporuča se maslinarstvo i vinogradarstvo na zemljištu višeg boniteta, kao i nešto povrtlarstva i kozarstva.
- c) U Babinom Polju se planira u okviru gospodarske zone "Žukovac" mogućnost za preradu poljodjelskih proizvoda: uljara, vinski podrum s pratećim sadržajima i slične proizvodnje.

Vinogradarstvo, maslinarstvo i povrtlarstvo u navedenom kontekstu imaju velike pogodnosti intenzivnijeg razvoja u funkciji turizma.

Ribarstvo

Čisto more i njegove ostale svojstvenosti daju temelj za razvoj ribarstva, i ostalih s morem do sada u Općini razmjerno nedovoljno razvijenih gospodarskih djelatnosti. Značajnije količine ribe, međutim, mogu se izlovljavati samo na otvorenom moru. Analizom dostupnih, za razvoj marikulture važnih saznanja, prirodnih obilježja, razvijenosti infrastrukture, postojećih ograničenja (podmorski ispusti naselja, postojeći i budući turistički kapaciteti i sl.) valorizirane su povoljne zone za potrebe mogućeg uzgoja ribe. U Općini to su lokacije u zaljevu Sobre, ispred Prožurske luke i Okuklja. Ujedno to je u Mljetskom kanalu cijeli obalni pojas od Pustog rta do rta Križice. Planira se kavezni uzgoj ribe. Kavezni uzgoj ribe nije moguć zajedno sa intenzivnim

korištenjem mora za luke nautičkog turizma – marinama zbog zagađivanja mora naftom.

Dakle, u kontekstu nastojanja da se ova grana privrede unaprijedi ovim Planom će se predvidjeti mogućnost organiziranja uzgoja ribe, pa će se planirati prostor za organizaciju marikulture.

Za očekivati, da će razvojem turizma jačati i ova grana i u cijelosti sav višak plasirati turističkoj privredi na otoku.

Industrija i servisi

Razvoj industrije se ne predviđa, ali se predviđa razvoj servisa i proizvodnog zanatstva, te trgovine, a za što se planira gospodarska zona "Žukovac" u Babinom Polju koju tek treba komunalno opremiti, o kojoj je već bilo riječi u kontekstu poljodjelstva.

U okviru trajektne luke «Zaglavac» u uvali Sobra planira se građevno područje za poslovne i uslužne djelatnosti. Zbog loše katastarske podloge površinu obuhvata trebat će uskladiti u prilikom detaljnog planiranja i izgradnje sa stanjem u naravi temeljem detaljnog snimka terena.

Zaključno

U cjelini promatran, gospodarski razvoj temeljit će se na intenzivnijem razvitku ugostiteljsko-turističke djelatnosti, prometa i veza, uprave te poljodjelstva i ribarstva. Intenzitet rasta i razvoja gospodarstva sigurno će biti u korelaciji s razvojem potrebne infrastrukture i s demografskim mogućnostima.

U skladu s već opisanim mogućnostima i ograničenjima prostornog razvoja, iako prirodni potencijal Općine karakterizira razmjerno oskudan potencijal sirovinskih resursa, veliko bogatstvo prirodnih uvjeta zajedno s naslijeđenim materijalnim i kulturnim svojstvenostima objedinjuje se i Planom se postavlja prostorni temelj za daljnji razvoj.

Imajući u vidu postojeću razvijenost gospodarstva i svojstvenosti prirodnih potencijala za razvoj, može se ustvrditi da su mogućnosti gospodarskog razvoja prilično velike i raznolike, te da upućuju na

- a) daljnje razvijanje turizma, poboljšavanjem njegove kvalitete i strukture,
- b) osobito servisa i kućnih tradicijskih zanata,
- c) poljodjelstva, koje bi trebalo razvijati ne samo na kulturi masline i vinove loze te konačno,
- d) na ribarstvu.

Bolja povezanost prostora Općine s ostalim prostorima županije i Države, pa i šire pogodovat će gospodarskom razvoju, a pogodovat će i razvoju upravnih funkcija koje će još više učvrstiti poziciju općinskog središta u sustavu naselja.

Otok se kao cjelina štiti u kategoriji zaštićenog krajolika kako bi se očuvale i razvijale sve njegove ljepote i specifičnosti u funkciji prosperitetnog gospodarstva. Time će se zaustaviti opadanje broja stanovnika, posebno onog radnoaktivnog.

3.4. UVJETI KORIŠTENJA UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

Uređivanje prostora unutar obuhvata Plana kao što je izgradnja građevina, uređivanje zemljišta te obavljanje drugih djelatnosti iznad, na ili ispod površine zemlje može se obavljati isključivo u suglasju s ovim Planom, odnosno postavkama koje iz njega proizlaze. Načelno, uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora mogu se shvatiti kao sustav složen od

a) propisanih uvjeta za korištenje određenih dijelova prostora,

b) određenih mjera za uređivanje pojedinih prostora i

c) područja osobite zaštite dijelova Općine.

- Područja posebnih uvjeta korištenja, Kartografskim prikazima Plana predviđeni su obuhvati urbanističkih planova uređenja. Izrada urbanističkog plana uređenja obvezna je kao preduvjet za provedbu zahvata u prostoru za neuređene neizgrađene dijelove građevinskih područja.

- Područja posebnih uvjeta uređivanja. U okviru odredaba ovoga Plana to se poglavito odnosi na zaštitu vizura na naselja iz određenih kritičnih pozicija (Prožura, Maranovići), osobito s mora (šira zona Saplunare). One ne smiju ničim biti ometene i obezvrijeđene, pa to prilikom planiranja i izdavanja uvjeta uređenja prostora treba imati na umu.

Isto se odnosi i na mjere uređivanja

a) koridora cestovnih prometnica,

b) režim uređivanja terena u sklopu koridora dalekovoda, te

c) režim uređivanja u sklopu vodnog gospodarstva (zaštita blatina i slatina),.

- Područja posebnih uvjeta zaštite odnose se na:

- Režim zaštite područja prirodnog nasljeđa, koji obuhvaća sve vrijedne šumske, poljodjelske i parkovne prostore. Obuhvaća zaštitu krajobraza: prirodnog, kultiviranog, odnosno područja izrazitih prirodnih i ruralnih krajobraznih vrijednosti te obuhvaća zaštićene spomenike i objekte prirode.

- Režim zaštite područja kulturnog nasljeđa, koji podrazumijeva:

1. Režim zaštite kulturnog dobra. Obuhvaća režim zaštite naselja i dijelova naselja kulturno-povijesnih spomeničkih i ambijentalnih vrijednosti te režim zaštite arheološke zone, pojedinog arheološkog nalazišta, te sakralnih, civilnih i sličnih građevina.

2. Režim zaštite okolnog prostora oko kulturnog dobra. Obuhvaća režim zaštite prostornog sklopa - kao složenog oblika zaštite. Sklop predstavlja jedinstvenu oblikovnu cjelinu građevine ili građevina naselja i izvornog, ili modificiranog neposrednog okolnog prirodnog prostora (kontaktnog prostora) u kojemu je dotična građevina, ili su građevine naselja tijekom vremena nastale. Smatra se vrlo važnim zaštititi i građevinu (građevine) i prostor u kojemu je ona nastala, ili su one nastale, kao jednu funkcionalnu i oblikovnu cjelinu, odnosno sklop, u izvornom smislu.

3. Zaštita kultiviranog i kulturnog krajobraza. Obuhvaća režim zaštite osobito vrijednih predjela - kultiviranog i kulturnog krajobraza - područja izrazitih prirodnih poljodjelskih i osobito urbanih, odnosno tradicijskih ruralnih struktura kao krajobraznih vrijednosti posebno u pogledu iz određenih smjerova. Drugim riječima, fenomena u prostoru poradi kojih se na njih uspostavljaju zaštićene vizure.

Za elemente zaštite prirodnog i kulturnog nasljeđa vidi tablicu 29 i 30.

3.4.1. ISKAZ POVRŠINA ZA POSEBNO VRIJEDNA I OSJETLJIVA PODRUČJA I PROSTORNE CJELINE

TABLICA 29

RE D. BR.	OPĆINA MLJET	OZNAK A	HEKTARA	% OD POVRŠINE ŽUPANIJE	ST/h a	ha/ST
ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA						
2.0.	ZAŠTIĆENE CJELINE					
2.1.	ZAŠTIĆENA PRIRODNA BAŠTINA	ukupno	3115,39	0		
	nacionalni park	NP	3003,29	0		
	park prirode	PP		0		
	ostali zaštićeni dijelovi prirode			0		
	značajni krajobraz		112,10	0		
	rezervat šumske vegetacije			0		
	kultivirani krajobraz			0		
2.2.	ZAŠTIĆENA GRADITELJSKA BAŠTINA	ukupno	0,0	0		
	arheološka područja			0		
	nisu znanstveno katastarski određena			0		
	povijesne graditeljske cjeline			0		
	vrijedne ambijentalne ruralne cjeline			0		
	kontaktni prostori - sklopovi prirodne i			0		
	Kontaktni prostori ukupno			0		
	OPĆINA MLJET	ukupno	0	0		

3.4.2. ZAŠTITA PRIRODNOG NASLJEĐA

U obuhvatu Plana nalaze se sljedeće prirodne vrijednosti:

a) područja zaštićena temeljem Zakona o zaštiti prirode:

1. nacionalni park Mljet
2. posebni rezervat šumske vegetacije Velika dolina (unutar NP Mljet)
3. značajni krajobraz Saplunara

b) područja ekološke mreže Republike Hrvatske:

1. područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove:

- HR5000037 Nacionalni park Mljet
- HR4000010 Saplunara
- HR3000426 Lastovski i Mljetski kanal
- HR2001008 Blatina kraj Prožure
- HR2001009 Blatina kraj Sobre (Mljet)
- HR3000166 Sjeverna obala od rta Pusta u uvali Sobre do rta Stoba kod uvale Okuklje s otocima i akvatorijem
- HR2000944 Blatina kod Blata
- HR2001277 Slatina kod Kozarice na Mljetu
- HR3000172 Obalna linija od luke Gonoturska do rta Vratnički
- HR2000092 Ostaševica špilja
- HR2000091 Movrica špilja
- HR2000180 Velika špilja
- HR2000104 Polušpilja kod Sobre
- HR3000381 Jama Zaglavica
- HR2001499 Jama za Sv. Spasom

2. područja očuvanja značajna za ptice:

- HR1000037 SZ dio NP Mljet .

c) ugrožena i rijetka staništa:

1. kopnena staništa:

- A.1.1. Stalne stajačice

- A.4.1. Tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi
- B.1.4. Tirensko-jadranske vapnenačke stijene
- C.3.6.1. Eu- i stenomediteranski kamenjarski pašnjaci raščice
- D.3.1.1. Dračici
- D.3.2. Galerije i šikare uz stalne ili povremene vodotoke
- D.3.4.2. Istočnojadranski bušici
- D.3.4.2.7. Sastojine feničke borovice
- E. Šume
- F.2.1. Površine pješćanih plaža pod halofitima
- F.4.1. Površine stjenovitih obala pod halofitima
- I.1.8. Zapuštene poljoprivredne površine
- I.2.1. Mozaici kultiviranih površina
- I.5.2. Maslinici
- I.5.3. Vinogradi
- J. Izgrađena i industrijska staništa.

2. stijene / točila:

- B.1.4.2. Dalmatinske vapnenačke stijene
- B.2.2. Ilirsko-jadranska primorska točila

3. morska staništa (morski bentos):

- G.3.5. Naselja posidonije
- G.3.6. Infralitoralna čvrsta dna i stijene
- G.4.1. Cirkalitoralni muljevi
- G.4.2. Cirkalitoralni pijesci
- G.4.3. Cirkalitoralna čvrsta dna i stijene
- G.5.1. Batijalni muljevi.

d) prirodni i kulturni krajolici te osobito vrijedni pojedinačni prirodni lokaliteti evidentirani Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije

1. prirodni krajolici:

- Obalno područje Županije (obuhvaća cijeli otok Mljet)
- Sobra, Blatska gora
- Kozarica
- Istočni Mljet
- Zapadni Mljet
- Obalno područje NP Mljet od rta Lenga do uvale M. Tatinica
- Mljetska jezera
- Obalno područje od uvale Grabova do uvale Sutmiholjska
- Obalno područje od Kozarice na sjevernoj obali do uvale Brnjestova na južnoj obali.

2. kulturni krajolici:

- Krajolik Dubrovačke Republike (obuhvaća cijeli otok Mljet)
- Povijesni, ruralni krajolik otoka Mljeta
- Krajolik Mljetskih jezera
- Obalni arheološki krajolik Polače
- Ruralni krajolik Babino polje
- Ruralni krajolik Blato
- Ruralni krajolik Govedari
- Ruralni krajolik Maranovići

3. osobito vrijedni pojedinačni prirodni lokaliteti:

- Slatina
- Blatine kod Sobre
- Prožura
- Vela Spilja kod Blata

- špilja kod Grabove glave
- Movrica
- Ostaševica
- polušpilja kod Sobre
- bočate jame
- jama na rtu Lenga ispod Stupe
- jama ispod Maranovića
- izvori bočate i slatke vode
- izvor Vodice
- Blatina kod Blata.

e) osobito vrijedni predjeli – prirodni i kultivirani krajobrazi, te točke i potezi značajni za panoramske vrijednosti krajolika detaljnije razgraničeni unutar prirodnih i kulturnih krajolika evidentiranih Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije

1. osobito vrijedni predjeli – prirodni krajobrazi:

- Saplunara (Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije evidentirano je područje za proširenje značajnog krajobraza Saplunara; do uspostave zakonske zaštite za navedeno područje primjenjuju se mjere zaštite za osobito vrijedne predjele – prirodne krajobrase; Planom je razgraničena dodatna površina)

- akvatorij s otočićima od Sobre do Okuklja
- Slatina
- Blatine kod Sobre
- Prožura
- Blatina kod Blata.

2. osobito vrijedni predjeli – kultivirani krajobrazi:

- Dugo Polje
- Blatsko Polje
- Donja Žara
- Sklop crkve sv. Spasa i okolnih padina brijega

- Babino Polje
- Sklop crkve sv. Ivana i sv. Vlaha i okolnih padina brijega, Babino Polje
- Sklop crkve sv. Andrije i okolnih padina brijega Babino Polje
- Sklop naselja Prožura i okolnog prostora s crkvama Sv. Martin i Sv. Roko, Prožura
- Sklop crkve sv. Nikole s grobljem, Okuklje
- Sklop naselja Maranovići i šireg okolnog pripadajućeg mu prostora
- Sklop crkava Gospe od brijega i sv. Ilije iznad Korita s pripadajućim padinama.

3. točke i potezi značajni za panoramsku vrijednost krajolika:

- vizura s groblja iznad Prožure na naselje Prožuru
- vizura na Maranoviće i okolni prostor sa zavoja ceste D120
- vizura na Veliku dolinu (Dugo polje) sa ceste D120
- vizura na Babino polje sa ceste D120 iz Babinog Polja.
- vizura s mora na rt Gruj i uvalu Blace
- vizura na dio naselja Korita
- hrast u naselju Korita uz cestu prema Saplnari.

Osobito vrijedni predjeli – krajobrazi, prirodni i kultivirani, štite se posebnim zakonom kojim se uređuje zaštita prirode. Krajobrazne tipove i osobito vrijedne krajobrazne kao zaštićene prirodne vrijednosti utvrđuje središnje državno tijelo nadležno za zaštitu prirode; međutim, kako Krajobrazna osnova Republike Hrvatske još nije donesena, osobito vrijednim predjelima – prirodnim i kultiviranim krajobrazima, smatraju se oni koji su detaljnije utvrđeni Planom unutar prirodnih i kulturnih krajolika evidentiranih Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije.

Područja zaštićena temeljem Zakona o zaštiti prirode i područja ekološke mreže Republike Hrvatske prikazana su na kartografskom prikazu 3a: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – prirodna i kulturna baština; ekološka mreža“ u mjerilu 1:25.000 na topografskoj karti TK25 kao podlozi.

Ugrožena i rijetka staništa ucrtana su na kartografskom prikazu 3b: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – staništa“ u mjerilu 1:25.000 na topografskoj karti TK25 kao podlozi.

Područja prirodnih i kulturnih krajolika, te unutar njih ovim planom uže razgraničenih osobito vrijednih predjela, prirodnih i kultiviranih krajobrazne kao i točke i potezi značajni za panoramske vrijednosti krajolika prikazani su na kartografskom prikazu 3c:

„Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – uvjeti, ograničenja i posebne mjere“ u mjerilu 1:25.000 na topografskoj karti TK25 kao podlozi.

Mjere zaštite krajobraznih i prirodnih vrijednosti utvrđene su provedbenim odredbama Plana.

3.4.3. ZAŠTITA KULTURNOG NASLJEĐA

Sastavni dio Plana je Popis nepokretnih kulturnih dobara i dobara evidentiranih za zaštitu od lokalnog značenja, sa statusom zaštite za svako od njih. Na kartografskom prikazu 3a: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora – prirodna i kulturna baština; ekološka mreža“ u mjerilu 1:25.000 na topografskoj karti TK25 kao podlozi prikazane su zaštićene povijesne graditeljske cjeline i nepokretna kulturna dobra izvan zaštićenih cjelina.

POPIS NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA I DOBARA EVIDENTIRANIH ZA ZAŠTITU OD LOKALNOG ZNAČENJA

Z	Nepokretno kulturno dobro	
P	Preventivno zaštićeno nepokretno kulturno dobro	
E	Dobro evidentirano za zaštitu od lokalnog značenja	
Ev. br.	Naziv	Status
1.1.	Gradsko-seoskih obilježja	E
1.1.1.	Naselje Korita	E
1.1.2.	Naselje Babino Polje	E
1.1.3.	Naselje Prožura	E
1.1.4.	Naselje Govedari	E
1.3.	Seoskih obilježja	E
1.3.1.	Naselje Maranovići	E
1.3.2.	Naselje Okuklje	E
1.3.3.	Naselje Ropa	E
1.3.4.	Naselje Blato	E
1.3.5.	Naselje Polače	E
2.0.	POVIJESNE GRAĐEVINE I SKLOPOVI	
2.1.	Sakralne građevine – crkve i kapele	
2.1.1.	Crkva sv. Vida u Koritima	E
2.1.2.	Crkva sv. Trojice u Prožuri	E
2.1.3.	Crkva sv. Vlaha u Prožuri	E
2.1.4.	Ostaci istočne bazilike u Polačama	E
2.1.6.	Crkva sv. Ilije u Koritima	E
2.1.7.	Crkva Gospe od brijega iznad Korita	Z-1836
2.1.8.	Crkva sv. Antuna u Maranovićima	E
2.1.9.	Crkva sv. Marije od brda (ostaci)	E
2.1.10.	Crkva sv. Nikole u Okuklju	E
2.1.11.	Crkva sv. Martina vrh Prožure	Z-1837
2.1.12.	Crkva sv. Roka u Prožuri	E
2.1.13.	Crkva sv. Pankracija (ostaci), Babino Polje	Z-6156
2.1.14.	Crkva sv. Andrije, Babino Polje	Z-6149
2.1.15.	Crkva Gospe od milosrđa - Gospa od brijega u B.Polju	E

IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE MLJET

2.1.16.	Crkva sv. Mihajla u Sutmiholjskom polju	Z-2461
2.1.17.	Ostaci crkve sv. Đurđa	E
2.1.18.	Crkva sv. Spasa	E
2.1.19.	Crkva sv. Ivana	E
2.1.20.	Crkva sv. Petra u Blatu	E
2.2.	Samostani	E
2.2.1.	Benediktinski samostan i crkva sv. Marije	Z-948
2.3.	Vojne i obrambene građevine	
2.3.1.	Kula u Koritima	E
2.3.2.	Kaštio u Koritima	Z-1677
2.3.3.	Kula u Prožuri	E
2.3.4.	Kaštio u Polačama	E
2.4.	Stambene građevine	
2.4.1.	Kuća Kazilari-Franić u Koritima	E
2.4.2.	Kuća Škapić u Koritima	E
2.4.3.	Kuća Peš u Maranovićima	E
2.4.4.	Ostaci Popove kuće u Okuklju	E
2.4.5.	Ostaci Fratrove kuće u Babinom polju	E
2.4.6.	Ostaci Fierčine kuće u Babinom Polju	E
2.4.7.	Kuća Dabelić -Raca u B. Polju, zaselak Zadublje	E
2.4.8.	Kuća Ivana Hajdića-Kuzme u B. Polju, zaselak Zadublje	E
2.4.9.	Kuća Hazdovac u B. Plolju	E
2.4.10.	Palača u Polačama	E
2.5.	Građevine javne namjene	
2.5.1.	Knežev dvor u Babinom Polju	E
2.5.2.	Kompleks termi (lazaret ?) u Polačama	E
2.6.	Gospodarske i industrijske građevine	
2.6.1.	Sotnica u B. Polju	E
2.6.2.	Ostaci gospodarske građevine u Polačama, kasnoantička gradnja i pripadni lučki uređaj	Z-228
4.0.	PODRUČJE, MJESTO, SPOMENIK ILI OBILJEŽJE VEZANO UZ POVIJESNE DOGAĐAJE I OSOBE	
4.1.	Spomenik i obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe	
4.1.1.	Kameni križ u Solinama	E
4.2.	Groblja i grobne građevine	E
4.2.1.	Mjesno groblje Sv. Vlaha - Babino Polje	E
4.2.2.	Mjesno groblje Mirogoj - Babino Polje	E
4.2.3.	Mjesno groblje Sv. Petra i Pavla - Blato	E
4.2.4.	Mjesno groblje Sv. Vida - Korita	E
4.2.5.	Mjesno groblje Sv. Antuna - Maranovići	E
4.2.6.	Mjesno groblje Sv. Roka - Prožura	E
4.2.7.	Mjesno groblje Sladingrad - Govedari	E
4.2.8.	Mjesno groblje Sv. Marija - Govedari	E
5.0.	ARHEOLOŠKI LOKALITETI I ZONE	
5.1.	Kopnena arheološka dobra - arheološki lokaliteti	
5.1.1.	Nekropola Žare, antika	E
5.1.2.	Lokalitet Miri, prapovijest/antika	E
5.1.3.	Lokalitet Crkvine, ostaci crkve sv. Petra i Pavla, r. rom.	E
5.1.4.	Gradina Gradac između Okuklja i Korita, prapovijest	E

IZMJENE I DOPUNE PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE MLJET

5.1.5.	Gomila između Prožure i Maranovića, prapovijest	E
5.1.6.	Gradina Gradac iznad Vodica, B. Polje, prapovijest	E
5.1.7.	Gradina Gradac nad Suđurđem, prapovijest	E
5.1.8.	Gradina Gradac nad Bodinim docem, B. Polje, prapovijest	E
5.1.9.	Gomila na Bijedu iznad Ivanjega polja, prapovijest	E
5.1.10.	Gradina u Smriješčima, prapovijest	E
5.1.11.	Gradina Veliki Gradac, prapovijest	E
5.1.12.	Gradina na Brdskog gori - Brdu, Sutmih. polje, prapovijest	E
5.2.	Kopnena arheološka dobra - arheološke zone	
5.2.1.	Gomile na lokalitetu Struje, kod Maranovića, prapovijest	E
5.2.2.	Uvala Sobra potencijalna arh. zona, kasna antika	E
5.2.3.	Gradine Veliki i Mali Gradac, iznad B. Polja, prapovijest	E
5.2.4.	Gomile u Babinoj kući, B. Polje, prapovijest	E
5.2.5.	Potencijalna arh. zona u Sutmiholjskoj	E
5.2.6.	Potencijalna arh. zona u Sutuliji između B. Polja i Blata	E
5.2.7.	Gradine Gornji i Donji Gradac, prapovijest	E
5.2.8.	Gradine Sladin Gradac i Mali Gradac, prapovijest	E
5.2.9.	Potencijalna arh. zona u Crikvištu, zapadno od B. Polja	E
5.2.10.	Gomile uz Malu i Veliku Pomu, prapovijest	E
5.2.11.	Arheološka zona Polače	Z-2529
5.3.	Podmorska arheološka nalazišta	
5.3.1.	Naselje Korita, lokacija kod otočića Veli Školj, antički brodolom	Z-89
5.3.2.	Naselje Okuklje, lokacija kod rta Stobi, srednjovjekovni brodolom	Z-82
5.3.3.	Naselje Okuklje, lokacija Klačine, antički brodolom	Z-88
5.3.4.	Naselje Okuklje, lokacija kod rta Maharac, sjeverno od Okuklja	Z-91
5.3.5.	Naselje Okuklje, lokacija uvala Okuklje	Z-92
5.3.6.	Naselje Polače, lokacija rt Glavat, antički brodolom	Z-227
5.3.7.	Naselje Saplunara, podvodno arheološko nalazište kod hridi sv. Pavao	E
5.3.8.	Naselje Sobra, lokacija uvala Sobra kod rta Pusti, antički brodolom	Z-90
5.3.9.	Naselje Pomena, lokacija uvala Lastovska, antički brodolom	Z-7280
5.3.10.	Naselje Polače, lokacija JZ strana otoka Ovrata, antički brodolom i sidrište	Z-7264
5.3.11.	Naselje Goveđari, podmorsko arheološko nalazište s istočne strane otoka Glavat	P-4746
5.3.13.	Naselje Kozarica, lokalitet SZ od uvale i naselja, antički brodolom	Z-7200
5.3.14.	Naselje Sobra, lokalitet V. Dolina, antički brodolom	Z-5752
5.3.15.	Naselje Saplunara, lokacija Vratnička uvala, antički brodolom	E
5.3.16.	Naselje Korita, lokacija rt Maharac, antički brodolom	E
5.3.17.	Naselje Sobra, lokacija između uvala Omanska i Čekrnja, antički brodolom	E
5.3.18.	Naselje Polače, lokacija između hridi Kula i rta Hrižice, rastresito antičko nalazište	E
5.3.19.	Naselje Polače, lokacija otok Moračnik, antički brodolom	E
5.3.20.	Naselje Polače, lokacija otok Maslinovac, rastresito antičko nalazište	E
5.3.22.	Naselje Pomena, lokacija Crna Sika/rt Sparožine, pojedinačni nalaz	E
5.3.23.	Novovjekovni brodolom kod pliči sv. Pavao (naselje Korita)	Z-6178
5.3.24.	Ostaci kasnoantičkog brodoloma u uvali Tatinica (naselje Kozarica)	Z-7190
5.3.25.	Ostaci antičkog brodoloma u uvali Zaklopita (naselje Polače)	Z-7188
5.3.26.	Ostaci antičkog brodoloma u uvali Zaobraslo Prijeslo	Z-7189
5.3.27.	Ostaci kasnoantičkog brodoloma u luci Omani	Z-7211
5.3.28.	Podmorsko arheološko nalazište kod otočića Galičnjaka	Z-7201
5.4.	Podmorske arheološke zone	

5.4.1.	Podmorska arheološka zona otoka Mljeta - obuhvaća morski pojas širine 300 m od obale otoka Mljeta te od svih otočića i hridi na udaljenosti do 2000 m od otoka Mljeta	Z-6562
--------	---	--------

Mjere zaštite kulturno-povijesne baštine utvrđene su provedbenim odredbama Plana.

3.5. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

3.5.1. PROMETNI INFRASTRUKTURNI SUSTAV

U okviru Općine, prometni i elektroenergetski sustav dva su sustava koja su značajno prisutna u prostoru, odnosno krajobrazu. Ostali sustavi, vodoopskrbni, kanalizacioni i sustav telekomunikacijskih veza u smislu prostornih posljedica mogu se smatrati manje važnim.

3.5.1.1. CESTOVNI PROMET

Cestovnu prometnu mrežu u obuhvatu Plana čine:

a) državne ceste:

1. D120 (Pomena – Polače – Sobra – Saplunara)

2. D123 (trajektna luka Sobra – D120)

c) lokalne ceste:

1. L69036 (D120 – Govedari – D120)

2. L69037 (L69095 – Blato – D120)

3. L69070 (Okuklje – Maranovići (D120))

4. L69072 (Zabrežje (D120) – Zadublje (D120))

5. L69081 (Prožura (D120) – Prožurska Luka)

6. L69090 (D120 – Sobra – D120)

7. L69095 (Kozarica – D120)

d) nerazvrstane ceste

e) planirane ceste, uključivo:

1. cesta u nastavku državne ceste od središta naselja Saplunara preko lokacije Podškoji ponovno na državnu cestu D120 u svrhu ostvarenja jednosmjernog prometa kroz naselje Saplunara

2. nova cesta za Sutmiholjsku odvajanjem od postojeće ceste za Sutmiholjsku

f) ostale prometne površine.

Cestovni sustav nadopunjavaju protupožarni putovi. Planiraju se sukladno važećoj Procjeni ugroženosti od požara i temeljem Plana protupožarne zaštite.

3.5.1.2. POMORSKI PROMET

Pomorski promet jedina je racionalna veza Općine s kopnom. Ovaj Plan planira organizaciju pomorskog prometa s kopnom sukladno životnim potrebama Općine, odnosno otoka Mljeta.

Sustav pomorskog prometa unutar obuhvata Plana čine:

a) morske luke otvorene za javni promet lokalnog značaja:

1. Kozarica
2. Okuklje (planira se proširenje)
3. Prožurska Luka (planira se proširenje)
4. Saplunara, s bazenima Saplunara i Podškoji
5. Sobra, s bazenima Naselje i Trajekt (za koja se planira proširenje) te Sutmiholjska, Ropa i Omani

b) luke posebne namjene županijskog značaja:

1. nautičkog turizma:

- Prožurska Luka
- Klačna luka (Sobra)
- Okuklje

2. benzinska postaja:

- Sobra.

c) privezišta:

1. komunalna (s navedenim lukama otvorenim za javni promet čiji su izdvojeni dio):

- Sobra-centar (Sobra)
- Kozarica (Kozarica)
- Sutmiholjska (Sobra)

- Zaglavac-trajekt (Sobra)
- Okuklje (Okuklje)
- Saplunara (Saplunara)
- Ropa (Sobra)
- Omani (Sobra).

2. za potrebe akvakulture:

- Gluha Luka.

d) sidrišta (s navedenim lukama otvorenim za javni promet čiji su izdvojeni bazen):

- Podškoji (Saplunara)
- Saplunara (Saplunara)
- Okuklje (Okuklje)
- Prožurska Luka (Prožurska Luka)
- Sobra (Sobra).

Položaj morskih luka i privezišta određen je na kartografskim prikazima 1: „Korištenje i namjerna površina“ u mjerilu 1:25.000 na topografskoj karti TK25 kao podlozi i 2a: „Infrastrukturni sustavi – promet“ u mjerilu 1:25.000 na topografskoj karti TK25 kao podlozi. Lučka područja ucrtana su na kartografskom prikazu 3c: „Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora - uvjeti, ograničenja i posebne mjere“ u mjerilu 1:25.000 na topografskoj karti TK25 kao podlozi i na kartografskim prikazima serije 4: „Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja“ u mjerilu 1:5.000 na katastarskom planu kao podlozi.

3.5.1.3. ZRAČNI PROMET

Sustav zračnog prometa unutar obuhvata Plana čine lokacije planiranih helidroma kako slijedi:

- a) Planjak vrh – u blizini Korita
- b) Babino Polje – vrh Borovac (primarna lokacija za realizaciju helidroma)
- c) Babino polje – vrh Brijezi.

U svrhu ostvarivanja turističke ponude na najvišem nivou omogućuje se na razini UPU-a planiranje helidroma sa pratećom infrastrukturom i suprastrukturom unutar izdvojenih građevinskih područja (izvan naselja) ugostiteljsko-turističke namjene.

3.5.1.4. PJEŠAČKI PROMET

Ovaj Plan pješački promet sagledava kroz staze uz more, "lungo mare", kao najvažnije komponente pješačkog prometa na razini prostornog plana. Staze se planiraju u svim primorskim naseljima gdje to terenski uvjeti omogućavaju.

U okviru ukazanih potreba planiraju se

- pješačke
- biciklističke
- konjičke i
- planinarske staze,

što će znatno poboljšati izvanpansionsku ponudu turističkih kapaciteta Općine.

3.5.1.5. POŠTANSKI I TELEKOMUNIKACIJSKI PROMET

Poštanski i telekomunikacijski promet svojim je uslugama pokrio cijeli prostor Općine. Planiraju se samo povećanja kapaciteta telefonskih priključaka, povećanje kvalitete usluga i bolja pokrivenost prostora Općine GSM mrežom. Središte telefonije je ATC u Babinom Polju, u kojemu je i poštanski ured.

Dogradnja kapacitete stacionarne telefonske mreže izgrađivat će se paralelno s izgradnjom planiranih kapaciteta stambene i turističke izgradnje.

3.5.2. ENERGETSKI SUSTAV

Planira se dogradnja i dovršenje elektroenergetskog sustava. Dogradnja kapaciteta mreže izgrađivat će se paralelno s izgradnjom planiranih kapaciteta stambene i turističke izgradnje. S navedenim u svezi među ostalim:

1. Potrebno je instaliranje trafostanica po naseljima (izmjenom ili dogradnjom) dovoljnog kapaciteta.
2. Potrebna je elektrifikacija novih područja i to: šire područje naselja Saplunara - Pinjevica i Uvala Zaglavac i Preč; šire područje naselja Sobra - potez prema "Lanterni".
3. Planira se izgradnja 35 kV TS "Blato" što će osigurati visok stupanj korisnosti električne energije.

3.5.3. VODNOGOSPODARSKI SUSTAV

3.5.3.1. VODOOPSKRBA

Vodoopskrbni sustav unutar obuhvata Plana čine:

- a) magistralni vodovod

- b) ostali (lokalni) vodoopskrbni cjevovodi
- c) crpna stanice
- d) vodospreme
- e) vodna komora.
- f) područja potencijalnog zahvata podzemne vode (zdenci).

Trase vodova i položaj uređaja vodoopskrbnog sustava utvrđeni su na kartografskom prikazu 2c: „Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav“ u mjerilu 1:25.0000 na topografskoj karti kao podlozi. Pozicije ucrtanih trasa vodova kao i pozicije uređaja u vodoopskrbnom sustavu kvalitativnog su i shematskog karaktera, a preciznija rješenja će se utvrditi urbanističkim planom uređenja i/ili razradom projektne dokumentacije.

Gradnja magistralnih vodoopskrbnih vodova, crpnih i precrpnih stanica, kao i vodosprema izvan građevinskih područja utvrđenih ovim Planom, te svih vodoopskrbnih objekata utvrđenih projektom navodnjavanja, odvijat će se u skladu s posebnim uvjetima službi nadležnih za vodoopskrbu.

Priključak na vodoopskrbnu mrežu ostvaruje se na način koji propisuje komunalna tvrtka nadležna za vodoopskrbu. Za gradnju na područjima gdje nema vodoopskrbne mreže određuje se obvezna izgradnja cisterni. Postojeći lokalni izvori (gustirne, bunari, česme i sl.) moraju se održavati i ne smiju se zatrpavati ili uništavati. Naprave (gustirne, bunari, crpke i cisterne), koje služe za opskrbu vodom moraju biti izgrađene i održavane prema postojećim propisima; moraju biti udaljene i s obzirom na podzemne vode locirane uzvodno od mogućih zagađivača kao što su: fekalne jame, gnojišta, kanalizacijski vodovi i okna, otvoreni vodotoci ili bare i slično. Postojeće cisterne moraju se održavati i popravljati kako bi ih se ponovno privelo i/ili zadržalo u funkciji, kao dopunu sustavu vodoopskrbe.

Svaka daljnja izgradnja na području obuhvata Plana koja bi rezultirala povećanim potrebama za vodom, naročito novih turističkih kapaciteta, mora biti usklađena s realnim mogućnostima vodoopskrbe, te za istu treba ishoditi suglasnost nadležnog komunalnog poduzeća koje gospodari vodoopskrbnim sustavom.

3.5.3.2. ODVODNJA OTPADNIH VODA

Sustav odvodnje unutar obuhvata Plana čine:

- a) odvodni kolektori
- b) crpne stanice
- c) uređaji za pročišćavanje
- d) kanali i uređaji za ispušt
- e) ostali kolektori.

Trase vodova i položaj uređaja sustava odvodnje utvrđeni su na kartografskom prikazu 2c: „Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav“ u mjerilu 1:25.000 na topografskoj karti TK25 kao podlozi. Pozicije ucrtanih trasa vodova kao i pozicije uređaja u sustavu odvodnje kvalitativnog su i shematskog karaktera, a preciznija rješenja će se utvrditi urbanističkim planom uređenja i/ili razradom projektne dokumentacije. Planom se u svrhu racionalizacije sustava omogućuju i alternativna rješenja sustava odvodnje u skladu s nadležnim propisima te prema uvjetima nadležnih javnopravnih tijela.

Planira se razdjelni sustavi odvodnje:

a) sanitarne otpadne vode odvođe se kanalizacijskim sustavom do pročištača otpadnih voda, a potom se pročišćene ili ispuštaju u more dugim podmorskim ispuštima, ili upuštaju u podzemlje putem upojnih bunara (isključivo na području udaljenom više od 1000,0 m od obalne crte)

b) oborinske vode treba u što većoj mjeri upijati teren na građevnim česticama zgrada, što se mora odvijati bez ugrožavanja okolnog zemljišta, imovine i objekata; ostatak oborinskih voda te oborinske vode s javnih prometnih površina treba voditi u vlastiti sustav odvodnje; na većim manipulativnim, parkirališnim (preko 10 mjesta) i ostalim prometnim površinama ovaj sustav treba biti opremljen skupljačima motornih ulja ispranih s kolovoza; oborinske se vode ispuštaju u more, odnosno teren; za veće površine se preporuča projektiranje više pojedinačnih manjih sustava s kontroliranim ispuštima u more, radi racionalnije gradnje i održavanja.

Gradnja magistralnih kolektora odvodnje, s potrebnim pročištačima, izvan građevinskih područja obavljat će se u skladu s posebnim uvjetima nadležnih ustanova.

Uređenom građevnom česticom u smislu odvodnje otpadnih voda smatra se ona koja ostvaruje priključak na javni sustav odvodnje, ili ona na kojoj se sanitarne otpadne vode tretiraju vlastitim uređajem za biopročišćavanje (odnosno drugim uređajem uz suglasnost nadležnog tijela), te potom upuštaju u podzemlje sukladno uvjetima nadležnih tijela ili, isključivo za građevne čestice do 10 ES, (ekvivalentnih stanovnika), ukoliko se sanitarne otpadne vode na čestici odvođe u nepropusnu i sanitarno ispravnu sabirnu jamu s osiguranim i redovitim odvozom prikupljenog efluenta u sustav s propisanim pročišćavanjem; vodonepropusna sabirna jama treba biti pristupačna za posebno vozilo za pražnjenje te se može graditi na najmanjoj udaljenosti 1,0 m od građevne čestice.

Prije upuštanja u javni kanalizacijski sustav, u gospodarskim zonama potrebno je izvršiti predtretman otpadnih voda vlastitim uređajima za pročišćavanje do stupnja čistoće recipijenta, odnosno do stupnja i na način predviđen posebnom odlukom odgovarajućih tijela jedinice lokalne samouprave.

3.5.3.3. BLATINE I SLATINE

Blatine i slatine su svojstvenost otoka Mljeta, to su:

a) Blatina pored naselja Blato;

- b) Blatina pored naselja Sobra;
- c) Blatina pored naselja Prožurska Luka;
- d) .Slatina pored naselja Kozarica.

U blizini blatine pored naselja Blato i Sobra smješteni su i lokalna izvorišta pitke vode.

3.5.3.4. POTENCIJALNO NAVODNJAVANE POVRŠINE

Na području Općine Mljet planirane su potencijalno navodnjavane površine od ukupno 395,98 ha. što je prikazano na kartografskom prikazu 2c: „Infrastrukturni sustavi – vodnogospodarski sustav“ u mjerilu 1:25000.

3.6. POSTUPANJE S OTPADOM

Cjeloviti sustav gospodarenja otpadom (izdvojeno skupljanje otpada, recikliranje otpada, kompostiranje organskog otpada, termička obrada ostataka organskog otpada), kao i lokacije objekata za trajno zbrinjavanje otpada regulirani su Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije.

Omogućuje se JLS posebnim aktom odrediti lokaciju za odlaganje viška iskopa koji predstavlja mineralnu sirovinu kod izvođenja građevinskih radova.

Unutar GZ Žukovac planira se izgradnja i uređenje reciklažnog dvorišta, pretovarne stanice i građevine za obradu građevinskog otpada, na pozicijama južno od prometnice D120.

Omogućuje se JLS odrediti i dodatne lokacije za reciklažna dvorišta unutar građevinskih područja, kao i pozicije zelenih otoka te mjesta za privremeno prikupljanje otpada.

Sustav gospodarenja otpadom utvrđen je i ucrtan na kartografskom prikazu 1: „Korištenje i namjena površina“ u mjerilu 1:25.000 na topografskoj karti TK25 kao podlozi te na kartografskom prikazu 4-7: „Građevinska područja i područja posebnih uvjeta korištenja“ u mjerilu 1:5.000 na katastarskom planu kao podlozi.

3.7. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ

Zaštita čovjekove okoline

Zaštita čovjekove okoline uzima u obzir procese i oblike degradacije pejzaža:

- uništavanje i degradaciju vegetacijskog pokrivača;
- zapuštanje antropogenog krajobraza;
- degradiranje krajobraza eksploatacijom i deponijima

Postoje realne opasnosti da se svi navedeni oblici ugrožavanja vrijednosti krajobraza nastave.

U problem zaštite čovjekove okoline ulazi i problematika zaštite ruralnog krajobraza. Problem se ispoljava u više razina:

- kao vizualno-estetski: siromašenje autohtonog tradicijskog izgleda;
- kao ekološko-ekonomski: dovoljno neangažiranje prirodnih i stvorenih resursa društva;
- kao kulturološki: postepeno gubljenje materijalne kulture jednog društva.

Stoga se predlaže, među ostalim, da se tradicionalni ruralni kultivirani krajobrazi izričito zaštite kao posebna kulturološka, estetska, ekološka i ekonomska vrijednost:

- da se istraže specifičnosti,
- da se detaljnije prostorno definiraju.

Sve navedeno uvelike nadilazi okvire ovoga Plana. Ipak, ovim Planom uspostavljen je sustav mjera zaštite za područja prirodne i kulturne baštine uključivo krajobraze, a za građevinska područja propisano je donošenje prostornih planova niže razine sukladno Zakonu.